

Hier beghint dat boec vander oetmoedicheit dat eerste capittel

Want wi van doechden scriuen willen soe ist recht dat wi dan an die duecht beghinnen daer xpus onse ghetrouwen vrient an began En̄ legghese tenen fundament En̄ al hadde xpus alle duecht volmaectliker dan enich creatuer van meermeer hebben mach. nochtan sonderlinghe hadde hi vercoren oetmoedicheit want bi dat si ghehieten is die duecht xpi also als sinte pauwels seyt Glorieren en wil ic mi verbliden in minre cranchheit op dat die duecht xpi in mi bliue mit welker duecht dat men verstaet oetmoedicheit En̄ als xpus ons selue leert leert an mi dat ic bin sachtmoedich en̄ oetmoedich van herten En̄ als een waerlic mensche hem soude verbliden mochte hi dat doen daer hi den keyser mede mochte behaghen en̄ alder lijst mede werden mochte also soude wi ons verbliden als wi xpm̄ die een coninc is der coninghen en̄ heere der heeren mede mochten behaghen en̄ ghelijken en̄ also hem gheen waerlic mensche soude scamen dat te doen daer hi den keyseser ghelic mede werden mochte en̄ want xpus oetmoedicheit specialic vercoren heeft om om om hare edelheit en̄ vruchtbaerheit so ist wel recht dat wi se verkiesen om sinre ewigher eren willen en̄ want oetmoedicheit is een fondament der duechden sonder welker duecht gheen duecht en is want als sinte gregorius seit dat alle goet vervaert en̄ verderft ten si dattet in oetmoedicheit vaestelijken

behoort werde Eñ als een an
der heylich seit Dat beter is
Die duecht niet ghe dien
dan vander duecht te ver-
houerdighen Eñ want
alle structuere der duech
den is meer een val dan struc
tuere sonder oetmoedicheit
soe is ons noot dat wi oet
moedeliken oetmoedicheit
legghen tot enen fondament
Op dat wi een ghewarich
leuen der duechden daer
op stichten moghen eñ want
wi op oetmoedicheit willē
soe is ons noot Dat wi
weten wat oetmoedicheit
si Oetmoedicheit is een
nedermoedicheit ofte diep
moedicheit dat is een in
wendich neder neyghin
ghe ofte neder bughinghe
Des herten Eñ des ghemo
eds voer die hoghe weer-
dicheit goods gods dat.
Dit ghebiet eñ beheet ghe
rechticheit Eñ ouermids
caritate en eens die mi
nende herten niet ghelaet
nu suldi weten Dat sinte
bernaert scrijft van twe

oetmoedicheden Die
een is claer eñ niet heet
Die ander is claer ende
heet Die oetmoedicheit
die claer is eñ niet heet
Die wert meer gheoef
fent wt reden dan wt
minnen alse die mensche
Dan aēsien wil die
grootheit gods eñ sijn
cleinheit Eñ dat hem
god dan soe ghetrouwe
heeft ghewest eñ hi hē
so onghetrouwe Eñ hi
dan aen sien wil nat-
reden wat god is eñ wat
hi hem ghedaen heeft so
wint hi soe menighe saec
reden wil hi nauwe merc
ken die hem tonen dat
hi billiken neder eñ oet
moedighen soude eñ want
[illegible] hi meer oefent oefent
reden dan minne Daer
om is dese oetmoedicheit
meer claer dan heet eñ
ouermids menighe re
dene scone redene die hi
bewint Daer hi hem
mede toe gode keert in
aen sien wat hi doer

hem ghedaen heeft eñ
wie hi is eñ wat hi we
der misdaen heeft eñ wie
hi selue is so nedert hi
hem seluen eñ versmaet
maer hi en can niet-
wel ghedoghen dat hē
een ander versmaet.
want Als men ver
smaet soe wart hi [illegible]
ghemoueert eñ ghereinē
eñ Daer wart die redē
verdonkert die hem
tonen soude dat hi hem
seluen versmaden soude
eñ verghetten alle dies
dies dat hem redene
ghetoent hadde want
Oetmoedicheit eñ alle
Duechden sijn een wer
des willen eñ Also wi
die duechde bekennen
ouermids verstandenisse
Also smake wise ouer
mids minne want son
der minne en smaect-
ghen Duecht ouena
tuerliken Die ander
Oetmoedicheit die heet
is eñ claer Die wart

meer gheoefent wt minnē
Dan wt reden nochtan
niet sonder reden also dan
die oetmoedighe minnede
mensche Alle sijn cracht
ver gadert heeft ouer
mids minne eñ hem ghe
heliker gode keert eñ dan
van gode wert ghereinē
aen te sien wat god is en
hi dan aen siet dat hi soe
groot is eñ so wonder
like Dat alle verstandi
ghe creatueren daer in
falgieren Eñ die allen
is so hoghe eñ so machtich
Dat hi alle creatueren
van niet ghescapen heeft
ende dat hi vermach al
dat hi wil eñ dat hi ons
tot also groter eren ver
coren heeft Dat enghelē
creatueren en soude dor
ren hebben ghedenckē
en dat hem god die also
groten heer is tot also
groter edelheit verkiesē
soude eñ heeft want hi
ons tot also groter edel
heit vercoren heeft Dat

ic niet en can verstaen
Dat hi ons meer edel
heden soude hebben mo
ghen gheuen want god
en mochte dat niet dat
wi god van natueren
sijn souden want Dat be
hoert hem alleen toe en̄
dies en heeft hi niet ouer
mids sijn werken mer
hi heeft ons daer toe ghe
scapen dat wi god sou
den sijn van gracien en̄
een salicheit en̄ een u
ture vruchte en̄ een rijc
mit hem te besitten ewi
liken en̄ in minnen en̄
niet van natueren
En̄ heeft ons ghesca
pen tot sinen beelde en̄
tot sinen like tot sinen
beelde op dat wi nebbelijc
souden sijn hem te ont
faenghe en̄ een mit hē
te sijn in minnen wesen
lic sijn graci te ~~ont~~
ontfaen op dat wi hē
ghelic mochten sijn in
gracien ende in duech
den En̄ heuet hemel

en̄ eerde en̄ al dat Daer
binnen is ghescapen om
ons te dienen op dat wi
hem alleen dienen en̄
sijn ghebode houden sou
den en̄ ewelic mit hem
salich sijn souden en̄ wi
dan hem nie Also ghehoor
sam en waren als wi
sijn souden maer willens
en̄ wetens van erghen
te quaetheit hem con
trarie ghewest hebbē
En̄ sijn ghebode ghebro
ken Dies wi qualic
ghewert sijn ouermids
wille onghehoersam
heit dat wi verbuert
hadden inden brant te
sijn vander hellen ewe
lic en̄ wel te rechte en̄
Dan die grote heer an
sach dat wi ewelike ver
loren souden bliuen en̄
te niete En̄ dat ons ghē
puer creatuer verlossen
en mochte en̄ het ont
ferme hem dat wi ewe
lic verloren souden bliuē
en̄ heeft ons Also seer

ghemint Dat hi sijn enich
kint die is die onbe~~gri~~
gripelike claerheit Daer god
die vader hem seluen en̄ al
le dinc in bekent Die en̄
is niet hem naden wesene
en̄ nader natueren en̄ ouer
mids willike claerheit dat
~~Alle~~ Alle dinc ghescapen
sijn en̄ die is een exempelaer
Alre creaturen en̄ een spie
ghel sonder vlecke der mo
ghentheit godes voer ons
niet en heeft ghespaert mer
heeften ghelevert totter
Doot op dat hi ons bren
ghen mochte totter ewigher
salicheit Daer hi ons toe
ghescapen hadde Also dan
Die oetmoedighe minnēde
mensche niet minnende e
ghen Aen siet Die grootheit
ons heren en̄ sijn trouwe en̄
wie hi is en̄ wat hi ghedaē
heeft en̄ waer om en dat
huit dan van pueren minnen
ghedaen heeft en̄ dat hijs
niet te mere en is En̄ dan
Aen siet wat hi selue is en̄

wat hi mildaen heeft
Den groten heer so heeft
hi op hem seluen niet so
groter onwaerdicheit
Dat hi niet en weet wat
hi peinsen mach Want
hi en weet enighen staet
noch onwaerdicheit die
hi ghedincken ofte bewijs
den can hem en dunct
Dat hi veelmeer nedere
heden en̄ onwaerdicheden
waerdich is En̄ hem ver
wondert dat hi hem in
niet meer onwaerdiche
den en heeft En̄ wat hi
Daer toe doen mochte
dat hi hem in mere onwaer
dicheden hebben mochte
Dies en weet hi niet en̄
dan en weet hi wat hi
peinsen mach dan dat hi
sinen ghetrouwen vrien
tonen [illegible] en̄ gheuē hem
ouer ghehelle in sinē
handen En̄ verteie sijns
selfs te gronde en̄ ~~[illegible]~~
laet hem doen wat hi
wil het si mit hem seluē

ofte mit sinen creatueren
eñ Daer gheuoelt hi vrede
eñ Dien vrede en mach
niemant storen Want
hi so node ghedeelt is.
Dat en ghien creatuer
ghewinnen en can Eñ waer
dat sake datten Daer
enich creatuer vinden
mochte eñ dat si hem be
drucken eñ versmaden
eñ hi dies ghereent wor
de [struck] want luttel men
schen vint men die men
niet bedrucken en mach
Dat en soude hi niet ne
men vander hant Des
menschen noch Daer
om hebben den menschē
in onwerdicheden maer
hi soude nemen vander
hant gods Al voer sijn
beste eñ Dat god mitten
mensche op hem wrach
te Als mit sinen instru
mente eñ gode Daer of
louen mit eenre ootmoe
digher herten eñ verbliden
hem Des dat god sinis

niet vergheten en hadde.
Want vele scherper ist te
hebben tribulacie op eertrijc
Dan sonder tribulacie te
sijn Want god is mitten
Die in tribulacie sijn eñ
tribulacie toent ons wat
wi sijn dat ons orbaerliker
is dan dat wi den loep des
hemels kenden eñ al datter
onder is eñ als dan dese oet
moedighe minnende men
sche [struck] wart weder ghe
keren van gode hem te lo
uen eñ te Dancken eñ hi.
Des waer neemt mit al
dat hi ghelesen mach eer
gods vreden ghenoech
wil sijn eñ Dan onsteken
wart van minnen om gods
ghenoechte sijn eñ heeft dan
ghetoent waer wat sijn
heer sijn god in menschelicker
natueren ghewracht heuet
hoe hi die armste eñ die
nederste eñ die versmaetste
Die ye op eertrijc quam
ghewest heeft om sine
wille Eñ voert Nu siet

sijn minlike goedertieren
oetmoedicheit [illegible] leuen
Dat al vol ghewaricheit
den eñ vol miltheden eñ
ghedoechsamheden was
eñ Die noit niemant
en ghebrac noch ghebre
ken en mochte Die sinis
behoeuende in welken le
uen hi veel wonders vin
den mach meer Dan ic
ofte yemant segghen can
mach wil hijt mit minnē
oghen Nu sien eñ Dies
wel nemen Eñ hi dan voert
Nu siet Dat sijn heer eñ
sijn god heeft gheleden die
scandelijcsten eñ bittersten eñ
Die versmaetsten doot
die ye mensche leet dat
hi cume een Dropel bloets
in sinen Precioesen scoen
lichaem en behielt eñ Dat
sijn heylighe preciose scone
lichaem Also doersnet
eñ ghescoert was Dat men
cume een punt van den
te naelden mochte vinden
Daer een gheheels eñ

si hem Die doot an daden
Die hi van niet ghescap
pen hadde tot also gro
ter eren Als een salicheit
mit hem te besittene.
Eñ hi Die bitter doot leet
van minnen Eñ die mis
daet die si hem misdaen
hadden die si hem an
daden Eñ hi vol trou
wen was ghe[struck] keert
tot hem die hem die doot
an daden Daer hi hem
anden cruce in so bitter
liker scande sine arme
[struck] op loken hem te ont
faen sijn hooft neyghede
hem te cussene sijn hert
op loec hem Daer in
te woenen sijn bloet
ghestort hem Daer in
te wasschene Eñ dat al
clene is dat ic ulieden
mach segghen Dat ghi
in u seluen beuinden sult
Wil dijs een paerlike.
waer neme eñ mit min
nende oghen Nu sien eñ
Dat wi dan niet aller

grote

deus meus

hem Dies niet ghed~~[struck]~~
dancken hebben dat on
se heer onse god Al dit
wonder in menscheliker
natueren ghewrocht
heuet mer die wi on
dancber eñ oec verwerd
hebbe niet eens mer
meer dan dusent wer
ue Dies wi qualike weert
sijn En dat hi ons ghe
smaect heeft in onsen
sonden eñ behoet eñ oec
menighen boden tot ons
ghesent heuet Die wi
Alle ghedoot hebben
eñ versmaect dan hebbē
wi die boden godes ghe
doot eñ versmaect als
wi goede manighe in
goede ermwele van
heylighen goeden liden
in ons te ghedoet heb
ben om ~~[struck]~~ onse onghe
oerdaede ghuen eñghent
heit ghe noch te sijn.
Alse dan die oetmoe
dighe minende men
schen Al dit wonder

Men siet eñ veel meer dā
ic ghe seggen mach eñ oec
sel hijt onder vinden in hē
seluen wil hijt naerstelic
ken waer nemen sonder
linghe Men te sien wie hi is
die dit ghedaen heeft Also
hier voer ghe seit is En
waer om eñ wie wi sijn
eñ wat wi weder misdaē
hebben eñ setten onse clein
heit voer sine grootheit eñ
sijn trouwe ~~[struck]~~ ieghen
onse ontrouwe eñ alle die
trouwe Die wi van hē
verstaen komen Dat
si als niet en is ieghen
Dat si in haer seluen is
want si en is niet mere.
~~[struck]~~ dan hi seluer is eñ hi
is god eñ al dat wi verst
aen moghen hoe groot dat dat
si dat is creatuere eñ al
so hoghe Alse god is bo
uen creatueren also hoghe
is die trouwe Die god is
bouen dat wi verstaen.
moghen van sijnre trou
wen eñ al sijn werke groot

Die hi ghewrocht heuet in
menscheliker natueren so sij
nochtan cleyne ieghen sijn
grondelose trouwe eñ minne
Die hem daer toe dwanc eñ
wi dan Men sien onse clen
heit eñ onse menichuoudi
ghe misdaet eñ dat Al den
is dat wi verstaen moghē
van onser onweerdicheit.
te ghens dat inder waerheit
is soe staet op in ons Also
grote onwaerdicheit tot ons
seluen dat wi en weten wat
wi peinsen moghen eñ ons.
verwonderen Dat wi gode
niet en hebben in meerre waer
dicheit eñ ons seluen in mere
onwaerdicheit eñ wat wi
daer toe doen mochten op
dat wi gode hadden in mere.
waerdicheit eñ ons seluē
in mere onwaerdicheit Dies
en weten wi niet want al
mochte wi gode also grote
waerdicheit gheuen also alle
creatueren ieghedaen moste
mochten ghedaen hebben ja
in elker oghen blic het soude

~~aldus niet donchen~~
ons als niet donckē
eñ Al mochte wi ons
in also groter onwaer
dicheit hebben Alse al
le creatueren ye hadde.
ons soude donchen
Dattet Al cleine waer
ieghens dat wi verdiet
hebben Dat wi Also.
groten heer Also veel.
misdaen hebben eñ wi
so cleyne sijn eñ so onwaer
dich die ons so mijnli
ke ghemint heuet Die see
wonderlike groet is also
wi Alle dit Men sien.
willen so sel in ons op
staen Also grote waer
dicheit tot hem eñ also
grote onwaerdicheit
tot hem seluen Dat wi
Anders niet en sullen
connen ghepeinsen Dan
Dat wi ons ghehelike
laten eñ te gronde ons
seluer vertiende steruē
in gode Daer sullen wi
vinden een salich leuen eñ

smaken Dat nie nie
mant en smaecte die
sins selfs te gronde niet
en vertijde na wise der
ondincheit noch en bleef
in gode ouermids ont-
hoghen ende ghebrekelic
in minne niet Dat wi
ummermeer ghien onse
gheselscapelheit verliesen
wi en moeten creatue
ren bliuen Want sinte
iohan seit salich sijn
si die in gode steruen.
Want voert an salle
si rusten van haren ar
beyde en haer werken
sullen hem na volghen
Want in elliken toe
keer Dat si hem te gode
keren mit minnen so ont-
noghen si hem seluen in
gode ouermids minne en
warden minnen en Dan
volghen hem haer wer
ken nae Want Daer
si een mit gode in minne
sijn dat is bouen alle
werken der creaturen en

Alse si hem ont-hoghen
in gode ouermids minne
en werden een mitte mit
gode Also ontsinken
si hem seluen ouermids.
oetmoedicheit in gode.
Daer si haers selfs te gronde
steruen in gode en werde
an leuen mit gode en daer
heeft ont-hoghen ouer-
mids minne in gode en te
gronde steruen ouermids
oetmoedicheit ene hoocheit
en dat is god Want Also
hoghe is god ouder ons.
Als hi is bouen ons Also
Dat salic dat die oefeni
ghe en die wijshe die daer
toe leiden niet ghelike en
sijn en al waer Dat salic
Dat wi ouermids die gra
cie gods en onse oefeni
ghe en sonderlinghe.
Nen besien die grootheit
gods en sijn trouwe en
onse cleinheit en onse.
ontrouwe Alle die.
will ghesterheit hebbe..
Want het is so minlike en

so ghenoechlike te Nen sien
en so smakeliken Dat het
nu verwondert dat wi ons
alse niet mochten verghetten
te oefenen Dat wi daer
toe nie en quamen dat wi
ons selfs te gronde conden
steruen niet naden sine-
liken wesen mer na wise.
der ondincheit en ons sel
uen te versmaden dat noch
tan te verwonderen is Daer
om en sellen wi niet of-
laten Dat een paerlike te
oefenen want het is die
vruchtbaerste oefeninge
Die ic nu weet te comen
haestelike tot ghewarri
gher oetmoedicheit en.
All en mochten wi onsen
aerslen niet versmaden te
gronde wi souden doch een
hebbelicheit in ons maken
ouermids die gracie gods
en onse eenpaerlike oefeni
ghe bet en haestelicker.
ons selfs te laten en wi en
souden also swaerlike niet
ghemoniert werden noch

mit Also groter onwaer
dicheit en die ghene val
len die ons drucken Alle
ofte wijs niet en oefenden
Want Alse wijs ghewaer
worden dat wi ghemoniert
waren so souden wi ons
ghemoede tot gode keren
en souden Nen sien wat
onse ghetrouwe vrient-
ghedaen heeft en wat hi
is en dat hi also oetmoe
dich en also milde en Also
onghelekerlike was dat hi
was als een cleen steen
kijn Daer men op treet
en niet ghewaer en wart.
Alse hi oec spreect door
den prophete Ic bin een
worem en niet een men
sche en een verworpen
heit des volcs Alto dan die
minnende mensche dat
Nen siet soe waert hi.
mit also groter onwerde
op hem seluen siende
Dat hi om sinen willen
niet liden en mach en
ruwe soe veel om hem ghe

leden heeft ja en om
Die minlicheit die wi
verdient hadden ie
ghen hem die onse heer
en onse god is en die
ons tot also groter
ghe scapen hadde en oec
so pijnlike ghewont dat
hi hem seluen cume ghe
liden can en die onweer
dicheit die hi an hem sel
uen dan heeft Die sach
ter seer dat in dien ghe
uen Die hem dat liden
an doet in also groter
onwaerden met ~~[illegible]~~ en
heeft Alle hi soude en
keerde hi mit also gro
ter onweerde on hem
seluen niet mar wil hi
Dat hier voer ghetoont
is een persoen oefenen
en mit minnende oghen
aensien en Die wel
waer ~~[illegible]~~ nemen en dat
te siinre pueren eren ~~[illegible]~~
want edeler ist die puer
re eren gods voer te
nemen en Daer om.

~~[illegible]~~ Doen en laten dan om
minnen ~~te oefenen~~ der
Duecht want minne oefe
nen te gode waert is edelre
Dan duecht te oefenen
om gode want minne is
Die cortste wech de te ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ gode waert leit en daer
om warden dat suuerste
ghenoechlike menschen en
Die meer oefenen minne
~~[illegible]~~ dan duechde ofte wer
ken der duecht want en
ghene duechde en smaken
ouer natuerlic sonder
minne want minne is forme
der duecht en dan so suldi
Ouermids oefeninghe van
minne v seluen in also gro
ter onweerden hebben
dat ghi allen v seluen niet
versmaden en sult mer
ghi sult oec wel doghen dat
v ander menschen versmaden
mar ghi sult oec verbliden
Dat ghi mocht versmaet
sijn also verre Als ghi niet
en sijt een salich en niet al
leen verbliden in dien dat

~~[illegible]~~
men v versmaet mer alle
dat liden dat v alle men doen mach
Dat sal v clene dunken
om siinre ewigher eren
willen en in den meesten
liden suldi hem den meeste
smaec vinden want daer
mede suldi hem alre ghelijc
ste werden en alre beste
behaghen want en gheen
dinc op eertrijc en is be
ter dan doghen en liden van
minnen om gods willen.
want hadde enich dinc edelre
~~[illegible]~~ ghewest god die vader
hadde sinen lieuen soen ghe
gheuen laten ons dan gh
tere liden op dat wi onse
ghetrouwen ~~[illegible]~~ verlent
ghelijken en behaghen mo
ghen en laet ons niet
groot weghen dat wi ghe
nedert werden ofte liden mer
~~[illegible]~~ laet ons groot weghen
dat god ghewerdicht dat
wi tot siinre eren liden
souden want ouermids
liden soe comen wi tot ghe

waerigher kennisse
ons selfs en tot gheware
gher kennisse ons selfs
so bevinden wi gheware
ghe oitmoedicheit want
siinre barnaert leit dat
oitmoedicheit is een
duecht ouermids wel
ke dat wi tot ware ghe
warigher kennisse ons
selfs ons veronweerde
ghen want men nemmer
en doolt in die een ghe
warich na volghet is
Der waerheit Want
die waerheit en mach
niemant bedrieghen
Als dan dat ghi v seluen
nedert waerghet der waer
heit wilt nawoe mer
ken ghi en sult v seluen
nemmermeer bedrieghen
noch bedroeghen wer
den Want Als die ke
nisse der waerheit in
ons op gaet so onder
soect Die nacht der on
weetenheit si doet wech
Die ghevenstheit si ver

Deus̄ simulacionem
dēt. Die valscheit
der ydelheit en si bren
ghet een hope der oet
moedicheit want Alse
Alse Die waerheit den
mensche toent wat hi is
en wat hi misdaen heeft
en dat al clene is dat hi
verstaet ieghens dat hi
misdaen heeft en daghe
lics misdoet want Als
Dauit seit wie mochte
al sine ogheloken bekennen
bekennen so vermaer magt hi
hem en ouermids der oetmoe
heit veroetmoedicht
hi hem seluen en want oet
moedicheit is minnen te neder
heden en te verworpenhe
den en als dan die mensche
ouermids kennisse sijns
selfs hem seluen veronweerd
ghe waerliken sonder twi
fel so wil hi oec Datten.
Ander menschen hebben
in versmaetheden en in
onwerden want Anders
en versmade hi hem inder

waerheit niet noch en waer
ghen ghewarighe oetmoedich
mensche want hi noch niet en
mint nederheit en begheert
versmaet te sijn en Also die
houaerdighe mensche hemsel
uen seer bouen andere men
schen mint niet also hi is en
mer Als hi waent Dat hi is
en in sijns selfs oghen hem pre
ciose heeft en groet en begheert
Datten andere menschen groet
en preciose achten Also be
gheert Die ghewarighe oet
moedighe mensche die hem sel
uen in onwaerden en in versmaet
heden heeft Datten ander men
schen oec in onweerden en in
versmaetheden hebben want
Dat dunct hem dat hi niet heeft noch
weert noch preciose en hebbe.
Dat en versmade ic niet Al
leen noch en verwerpe niet
mi dunct Datter oec Alle noch
en begheerde Ander menschen
versmaden souden en verwor
pen Also doet die ghewarighe
oetmoedighe mensche Die ouer
mids kennisse sijns selfs hem ...

heeft in onweerdicheden hi en
is ver hem seluen niet Al
len mer hem dunct dat hi
weerdich is en verdient heeft
Datten Alle ander menschen
in onweerdicheit en in ver
smaetheden hebben souden
en dat sulsi noten verbliden
wi ons Als men ons eert
en bedrouen wi ons Als
men ons in versmaetheden
heeft Dat wi noch niemen
gheweert te sijn want wi ver
bliden ons Als men ons eert
en Als men ons versmaet
so en connen wijs niet ghelic
is Draghen want wi ons bedrouen
bedi drucken wi mochte sie
want seggen wels menschen
sijn die hem verbliden als men
eer doet en bedrouen hem
Als men hem versmaet die
hem seluen dunct dat si hem
in onweerde hebben en in mis
naghene en die en hebben de
se duecht der oetmoedicheit
den niet so wie dat niet ge
lic en neemt Die hem bedroeft
Dat men versmaet en ver

blijt dat men eere doet hi
scheen dat hi hem inder
waerheit noch niet en mis
naechte en en sel niet wae
nen dat hi ghewarich oet
moedich is en Daer om die
hem noch aldus gheuoelt
En Daer die woel wortel
der houerdien ī grovept
en dom ni meer hi sel r
weten dat hi noch niet ghewar
ich oetmoedich en is mer
sonder twifel houaerdich want
Also langhe Als wi niet blide
liken en gherne en nemen
versmaetheit en om gode niet
en minnen verworpenheit Al
so langhe sullen weten wi wel
dat wi ghewarich oetmoedich
noch niet en sijn noch ons in
der waerheit noch niet en v
smaden Al mocht ons dunc
ken Dat wi ons versmaden
en Dat toent ons wel sinte
Gregorius Daer hi seit hoe
ghedaen dat die mensche is v
borghen dat toent versmaet
heit en Also hem die houaer
dighe ver blijt van eren Al

so verblijt hem die oetmoedi
ghe mensche van versmaet
heden en als si ghewaer
warden dat se ander men
schen versmaden en in on
waerden hebben soe ver
bliden si hem En versmaen
dat haer ordel waer ghe
confermeert want als
Ander mensche gheloeft
Dat si van hem seluen
ghewoeten gheliic oft si
enen reddelen sin niet
mede want sub ... beuo
den hem sonde verbliden
Als hi ghewoelde dat die
ander menschen dat Apo
Apropiet baerden en daer
om die oetmoedighe men
sche en verwidert hem niet
ghewandelen noch niet
Alleen mitter tonghe mer
mitten werken en
inder waerheit en verblijt
hem als ander mensche
van hem ghevoelen neder
heit en versmaetheit Also
hi selue van hem ghe
voelt inder waerheit want
een ghewarich oetmoedich

mensche wil sijn onghevacht
en onwerdich niet oetmoe
dich en verblijt hem in versmaet
heit en dat men niet en
weet en niet mit sinkende
woorden loven die hem mo
chten bedrieghen en verblijt
hem dat men hem ghene
valschen lof en ghevet noch
en biet diene mochten bedrie
ghen hi verblijt hem oec
Dat hi overmids versmaetheit
wort ghedreven te bekennen
sine onwaerdicheit en hi ver
blijt hem der gherechticheit
gods diet gheordent dat
hi verdruct en versmaet
wert van sine ouerheiden
op dat hi hem verhefe niet
en want hi verblijt hem oec
vander goetheit gods die he
onteert houeerdicheit en sine
kende woorde der menschen
Dat hi alleen in hem vol
maecteliken die tortcuren en
rusten mochte Ghewaerlike
verblijt hem die oetmoedighe
mensche in versmaetheden Ende
hoe salighe verwandelinghe

Der hant des ouersten dat
die ghene waerumde dat hi ver
woerd groete ghewelt had
de Dat hem nu dunct Also
ofte hi niewers toe en dochte
en claghet seer Dat hi der
onbekent ghewest heeft
Nu seluen te bekennen en dat
hi sijn ... onsalicheit so clene
ghewerdet heeft en so seer ghe
minnt sijn eyghene broesheit
Der hoecheit ... mer want
Hi ouermids der waerheit
gheleert is te kennen sijn eyghe
ermoedheit en onsalicheit soe
m dunct hem dat hem toe be
hoert dat men in onwaer
dicheden hebben soude en dat
hi van hem seluen ouercle
ordel ghegheuen heeft en dat
hi bedroghen was doe hi wer
waerde te sijn C want sinte
Augustijn seit Dat die men
sche van hem seluen niet en
heeft Dan sonde en hoe groet
Dat seen sonder gode en wa
rt niet groet en Daer om
wanner wi eer wanen te sijn en

begheren dat wi eer ghe
achtet werden so sijn wi
bedroghen En neemt hier
of een exempel Ic sette
Het sijn twe menschen
Die ene hebbe dan ander
in groten onweerden en
in versmaetheden Dat hi sine
wille sijn woerde en sijn
rade Alcontrarie is en
weder seit en Also hine
in onwaerde en in lake
heeft Also dunct hem
Dattet al andere menschen
hebben souden en hi me
ghe natuerlike gaven
Ofte enighe gracie dan
Dien ronen mochte die
begheert hi dat bleue v
borghen op Dat hi re
men gheeert mocht wer
den Ist Dat men eert
ofte prijst soe eert hi ghe
nuc versmaet men hem so
verblijt hi hem wil di dan
oetmoedich sijn so doet
v seluen Also en dat een
mensche sine viant quam

ende scalcke doet reghen
gode dat doet oec reghen
v seluen loslic ende lovelic.
Want ghi en ghenen viant
hebben en moecht. Die v
scadeliker is dan ghi v seluen
ghewest hebt. Want ende
ghi v seluen inder waer
heit. verwinnen ghi en mocht
ende ghenen viant hebben
Die v letten mochte. want
die werelt ende die viant
vander hellen die en striden
op v niet dan mit v iel
ven ende niemant en wert
ghequelt dan van hem
seluen wildi dan alle uwe
viande verwinnen so verwint
v seluen ende ist dat sake
Dat ghi die duecht der
oetmoedicheit volmaec
teliken besitten wilt so hebt
gode volmaectelic minne
Want minne is moeder
Der oetmoedicheit [illegible]
ende also vele als minne
te gode waert in v meer
ret [illegible] also veel
meerret oetmoedicheit

tot dat v seluen ende ouermids
minne tot gode waert leert
ghi kennen Dat ghi v seluen
toenechte ghi minne hebt ende
Die minne te gode sel v leren
Hoe ghi v te rechte minnen
selt want. Also verre mer
di v te rechte als ghi v voer
Die hoocheit gods vernedert
ende versmaet ende also veel als
ghi v vernederen cont om
gods willen also vele hoocht
god in v ende z Als dus is ne
deren hoghen ende hoghen ne
deren want daer wi ons
vernederen ouermids oet
moedicheit ende versmaen ende
te minnen daer hoocht god in
ons Want also veel als
wi ons seluen minnen onghe
ordentlic also veel minret
god in ons na wise der gra
cien ende der duecht Ende al
so vele als wi ons seluen
vernederen ende versmaden om
gods wille also vele meert
god in ons mit gracien ende
mit duechden ende also
vele als gracie ende duechde

edeler sijn dan quaetheit ende
onduecht. Also vele edeler ist
Dat wi ons seluen haten
om gods willen na wise
Der duecht Dan ons seluen
ten minnen na wise der
onduecht noch is een oetm
oedicheit die noch dieper
ende noch edelre is Alse dan
siele die ouermids minne ende
langhe oeffeninghe ende me
nichuoudich verwinnen ende ster
uen haers selfs ghestoruen
is niet meer sijn meer na
om Der duecht Dat si in haer
ghevoelt ene ghenoechelicheit
tot nederheiden ende die ghe
neychtheit tot nederheiden
is recht Alse of si ghewesent
waer in haer dat si haer en
ghene cracht en doet doer
ghelic Dat een oetmoe
dich mensche weder dat
hem weet ofte niet en weet
ghemerct is dat men hem
ere dede of te voert teerste
Also is die gront der oetmoe
dich mensche gheneycht
tot nederheiden ende onghe
acht te sijn ende also ghe

gront
Die hovaerdighe mensche
meest verblijt daer
men hem die meeste ere
Doet Also verblijt hem
die oetmoedighe men
sche daer men hem meest
nedert ende versmaet.
Want daer is alder me
este smaert ende blijscap in
ne Want dat een men
sche mochte hebben alle
den smaec ende blijscap die
alle hovaerdighe men
schen ye hadden so waer
Die smaec al clein ie
ghen dien smaec die
een ghewarich oetmoe
dich mensche ghevoelt
Daer hi sine selfs vniet
voer die waerdicheit.
gods ende dat puerlijc
om siner ewigher eren
Want enen ghewarighen
oetmoedighen gront.
Dat hi hem nedert dat
en is hem ghene pine.
mer grote vroechde mer
Dat men hem grote ere
dede dat waer hem pine

want hem dunct dat
hi oec onwaerdich is
ende sijn gront ghenoech
dat tot nederheit Alse
gilbaertus seit Dat die
oetmoedighe niet ons
content voer dat hi die
nederste stat vonden
heeft ende Als hi die heeft
Dan is hi content Die
nederste stat is niet ey
ghens te behouden na wise
Der ondiecht ende nede
wi altoes ofte langhen
hebben Also langhe als
wi sterflic sijn so sijn wi
altoes staende na [illegible]
Die nederste stat want
ontwanden dat werden
Niet na wise der sinne
Mer na wise drooghe
licheit ende waer dat sa
ke dat yemant segghen
woude dat ontsincken in
oetmoedicheden waer die
nederste stat Ic en woude
niet daer omme striden
Mer mi dunct dat ont
sincken in oetmoedic

heden dat is ontsincken
in gode want god is die
gront der oetmoedicheit
ende god is boven alle stat
ende onder alle stat Alle
hoghe ende twisk twisken
die nederste stat ende neder
heit is onderscheit met
minen dunken want
die nederste stat is niet ey
ghens te behouden na wise.
Der ondiecht ende nederheit
te bevinden dat is ontsinken
in oetmoedicheden ende dat
is een vernieten in gode ende
een sterven in gode ende wilt
wi altoes ofte langhe hebben
Also langhe als wi leuen
ende niet hebben ofte langhe
is die nederste stat Daer om
me en connen wi die neder
ste stat niet ghecrighen want
wie was ye so oetmoedich
hi en hadde [illegible] oet
moedigher moghen sijn ofte
nie mensche ye so seer hi en hadde
Mere moghen minnen ende
niemant xpm tot gheno
men ende daer om en mo

ghen wi die nederste stat
Niet hebben in oetmoe
dicheden ende daer om en
laten wi ons niet ghe
noeghen Also langhe als
wi sterflic sijn want
wi altoes oetmoedigher
moghen werden dan wi
sijn ende dat is harde lustelic
Dat onse here ende onse
god also groet is dat wi
hem nimmermeer ghenoech
eren reuerencien ende weer
dicheden en sullen doen mo
ghen Ja al mochte ee
lc mensche also veel als
alle menschen ende enghelen
moghen in elken ogenblic
Maer daer wi ons ont
sincken in oetmoedichie
den daer ghenoecht ons
ende daer doen wi hem ghe
noech mit hem selven
want wi daer ontfaen
mit hem sijn niet vanden
tieren Mer na wise der
ontsonckenheit daer wi
ontsincken oetmoedicheit
onser ghescapenheit ont
soncken ende ontvloet sijn

in gode die een gront is der
oetmoedicheit ende daer en
ghebreect ons niet want
wi sijn ons selven ontsonken
in gode ende daer en is noch
ghenen Noch nemen on
dat men segghen machdier
want het en is noch hier noch
daer het is en weet waer
ende want een oetmoedich
gront is dat heblicste vat
ende dat puerste ende dat
vaste die gracie gods in te
ontfaen ende te houdene ende
Daer god also liefste sijn
Gracie in stort laet ons
dan oetmoedich sijn want
oetmoedicheit is also groet
ende also edel dat si v dient
Dat men niet leeren niet
leren en mach ende si ont
faet van gode dat si niet
ghenomen worden conden en
can ende si is een vmaker der
ghequetster caritaten want
Als wi ghedaen hebben dat
god mishaecht Alse wi
die wil doen ende meer dan
wi ghe weten conen dan
is allen oetmoedicheit

hebbe den paeys to make̅
want een oetmoedich-
heden onser misdaet beka
echt gode en̄ vghe̅eft dat
misdaen was Die oetm-
oedighe mensche en can
hem niet v̄rwachen noch
presumeren noch striden
noch glorieren noch en-
can niet striden om sijn
recht te maken Noch sijn
ghe rechticheit te bewisen bres
dene Maer te verberghene
Hi en wart Daer toe ge
dreuen van gode oft v̄
groten orbaer der men
sche̅ Als st simo pon-
cius dede en̄ dat doet hi
mit groter pinen en̄ mit
bedructheit want hi is
Meer ghenegher v̄borghe̅
te sijn Oetmoedicheit is be
hoedere der gracien en̄ de
goeder tierenheit gods oerde
niert se Also so si mere
toe neemt so haer dinct
dat si min toe neemt
want al ist dat sulc dat
si comt totten hoechste̅
Grade der gheestelike

oefeninghe̅ ende onvol-
maectheden wert hem
ghelate̅ van den eerste̅
Grade op dat hem doe̅
ken moghe dat hi cume
si ghecomen totten eerste̅
grade die dan voert gae̅
wil en̄ hogher warden
hem is noet dat hi van
hem [illegible] oetmoe
delike ghevoele want
hi is sot die in enigher
verdienste of in heylic
heden ofte in wijsheit
den hem betrouwet dan
Allein in oetmoedichei
den want alle waerdic
heit en̄ edelheit is onw
aerdich en̄ onedel ten si
dat se oetmoedicheit edelt
en̄ waerdich maect Die
oetmoedighe mensche
is alleen hebbe alle
die stricke der viande
te sceuren want hi is
Allein die sijn bate en̄
Doen in alle̅ dinghe̅
hi wetet hi dancket gode en̄
niemant vand' haut
Gods is hi ghesont hi

Dancket gode en̄ is te-
vreedighe in den die̅
se Gods versmaet me̅
hem hi dancket gode daer
af En̄ peinst dat god
op hem ghestelt om
dat hi hem niet verw-
auen en soude En̄ oec
dunct hem hem veel
Meer werdicheden
men hem an doen
mach doet men hem
eer hem dunct dat hijs
qualic werdich is En̄
versmaet hem de Maer
want sinte gregorius
seit die den goeden men
sche eert hi bint hem.
En̄ pinen ofte hem duncket
dat god op hem ghesent
van sijn crancheit dat hi
hem niet te seer en mis
troesten en soude corpe
like ghebreck een [illegible] sonde
Oghe heeft hi op hem sche̅
nen dat god dat in hem
is te verwerne En̄ te bero-
ghene En̄ een cleen ghe
brec groot te weghene.
En̄ te tonene Also verre

Als in hem is En̄ hi heeft
een goedertieren oghe op
sijn euenkersten En̄ cleine
Duecht groot te weghe̅
En̄ een groet ghebrec clei̅
te weghe̅ / ofte dat si niet
leren ofte de menighe te
ontsculdighe ofte dat god
op hem ghestaet heeft
om sijn beste En̄ dat hem
namelic een grote hulpe
sal sijn hem selue̅ Maer
te vernederen En̄ te naer
stigher sal sijn in den dienste
gods ofte hem dunct
Dat hi vele swaerlike
soude hebbe̅ ghevallen
hadde hi also becoert ghe
weest En̄ dancket gode dat
Hi niet op hem en ghe
staet Also grote becorin
ghe En̄ die desen groet
Der oetmoedicheit al
dus beseten heeft hi en
heeft ghenen noet dat si
men hem vele segghe̅ want
hi onthout veel Maer
van gode dan man hem
segghe̅ mach En̄ dan hi
oec scriuen soude moghen

ghe seghen want si sijn
alleen die leringhe gods
Maer dat hier ghescreuen
is dat is om inden wech
te comen der ghewari
gher oetmoedicheit op
Op dat die ghene die
begheerte hebben tot oet
moedicheit dat si te bet
sullen mogen werk ghera
ken Ende te meer begheren
ghewarighe oetmoedic
heit ende bet bekennen mo
ghen wat oetmoedicheit
is Ende wat hem gheleuert
ter oetmoedicheit want
een here begheerte is een
grote hulpe te comen tot
ghewarigher oetmoedic
heit Ende want een oet
moedelic ghemoede is
liefhebbe vat die gracie
Gods in te ontfaen so
dunct mi dat een oet
moedich ghemoede dat
der Gracien gods ghe
noech wil sijn ende waer
nemen eenparliken dat
die gracie gods in hem
sal vermoghen Dat.

Die houaerdicheit ver
niet inden houaerdighen
mensche dat is alle hem
Die houaerdighe blijft in
hoocheden ende in eren Also
Ende verbaert ende ghewaerli
ker so sit hem die oetmoe
dighe mensche hem verbliden
in nederheden ende in versmaet
heden want eenparlic oefe
ninghe des oetmoedighen
mensche ouermids des der
Gracie gods is machtic
gher dan die onghewoon
licheit naturen Ende verma
ch ouermids oefeninghe.
Die houerdighe ghewoen
licheit verwandelen in
oetmoedighe ghewoenlicheit
want sinte Ambrosius
seyt dat eenparlic oefenin
ghe maket als een an
der nature Dat is si.
Doet verwandelen die ghe
woenheit der naturen
so mach dat oefeninghe
vele bet vermach die Gra
cie Gods inden mensche
oetmoedighe verwande
len ouermids eenparlike

oefeninghe die ghewoenlike
ghewoenlicheit der naturen
Ende daer om want ons Gra
cie ghegheuen es op dat si een
ghelic gode in ons maken
soude Ende als si bleuen souden
Dat onghewoenlic ware op
dat god en ghene onliefheit
in ons en woude Ende om hem
deelic in ons ~~[illegible]~~ wer
ken mochte sinen lieften wil
le want Also vele als wi
of nemen na wise der on
duecht Also vele neemt
god in ons toe ende werden
hem ghelijc Ende Als wi niet
Meer hier of te legghen en
hebben dat hier niet sijn en
mach want also langhe
Als wi sterflic sijn so heb
ben wi ghenoech of te leg
ghen Ende die Meer hier of
legghen dan dat is die heilich
ste Ende daer mach God alre
volcomelicste sinen liefste wil
le mede doen Ende al waert
Dat wi ten eersten daer toe
niet comen en conden dat
wi mochten leren versmaet

te sijn sonder bedructheit
Daer om en sullen wi niet
of laten oft of laten na
volmaecte oetmoedic
heit want een oetmoe
dich mensche ouermids die
Gracie goeds vermach
men veel Ende oec is een
mensche te oetmoedigher
dan liefliker van naturen
ten dan die Ende ander ende
waert min gheeren van
versmaetheden dan die an
der die onliefliker is ende
Daer om en is hi niet te
heilighere Meer die is
heiligher die meerliker
strijt Ouermids die gra
cie Gods ende dien Meer
waer neemt Ende Antwoert
dan beweghen Gods ende
op dat ghi te bet tot de
ser oetmoedicheit moghet
comen so selt ie v die sub
dat stantie van hier vore.
Ghescreuen is met corten
woerden seghen die tot
deser oetmoedicheit comen
wil Hi moet bekennen

Dat hi van hem seluen
niet en vermach sonder
die gracie Gods Ende moet
Alen sien die grootheit
Gods ende sijn trouwe tot
hem Ende sijns selfs clein
heit ende sijn ontrouwe
Ende hem te gronde v(er)sma
den Ende dat hem dunct
dat men hem nummer
meer ghenoech v(er)smaden
mach Ja Al mach hi li
den dat alle creatueren
verghelden Ende hier tot
sal in hem springhen een
vrijheit te gode want
Ende een eenheit want
so oetmoedigher so vrier
ende eenre want die oet
moedighe moedicheit is die
re die vriesse ende die eer
ste ende hi sal sijn ghemoede
ende alle sijn crachte op rech
ten gode te louen ende te
Dancken Ende al mochte
hi gode also seer louen ende
Dancken als alle crea
tueren veghedden in elken
oghenblic hem souden doen

ken datter alle creature ware
Ende alsoe hi hem seluen
niet ghenoech conen versma
den noch gode ghenoech lo
uen ende in allen ghebreken
Ende dat sel hem beste smaken
ende hi en sel en gheuen sinder
sorghen in een ghen oefeninghe
Maer pinerken Alle dat hi
doet dat sel hi doen ter pri
se ende Gods Ende waer dat
sake dat hi swaer harde ghetro
ede inden duutsche goede dat
sal hi nemen vander hant
Gods Ende dat god op hem
ghesendicht op sijn beste ende
hem sel dunken dat hem
gheenrehande sinnen niet toe
en hoort Ende sal hem seluen
te gronde verrien Ende sal gode
niet hem laten doen al dat
hi wil in tijt ende in ewicheit
Ende dat sel hem bet smaken
Dan dat hi wonschen hadde
inder ewicheit Ende Al ist ghe
lusteliker gode louen bouen alle
weer vele ghelustelijcker ist
Gods te sijn want hi leet
Dieper in gode Ende is meer

een ghedoghen dan een werken
Dat wi aldus die duecht
der oetmoedicheit ghecrighen
moghen Des helpe ons die
grond der oetmoedicheit dat
God selue is Amen

Dit is vander ghehoer
samheit dat ander ca(pitel)

Want ghehoersam
heit is die
eerste dochter der oetmoe
dicheit so ist goet dat wi op
dat fondament der oetm
oedicheit stichten ghehoersam
heit wat is ghehoersamheit
Ghehoersamheit is een duecht
dat ouermids wilke dat die
mensche sinen eyghen wille
v(er)tiet Ende ter gaet ende v(er)hoest
te doen dat men hem beueelt
in gode Ende ghehoersamheit
is een onderdanich ghehoer
sam ghemoede Ende een gheerde
willicheit tot allen goeden
dinghen Ghehoersamheit
maect den menschen onder
danich den gheboden ende ver
boden ende den wille Gods ende
si maect die sinne Ende die

werlike cracht onderdanich
der ouerster reden also
dat die mensche natuere
Ende redelic leeft Ende si maect
den mensche onderda
nich ende ghehoersam der
heylegher kerken Ende den
sacramenten ende den pre
laten ende haer raden leren
Ende haer gheboden ende haer
reden Ende alle der goeder
ghewoenten die men plee
cht inder heilegher kerken
heit si maect den mensche
oec ghewaer ende ghehoer
sam onder alle men
schen in rade in dade in
dienste lijflic Ende ghewille
lic na dat een yghelic
behoert ende na bescheiden
heit Ende si maect vrede
in sameninghe want nie
mant en mach ghewaer
lic ghehoersam sijn dan
die ghewarighe ghehoer
sam mensche Ende oec wa
er hi ghewinet van alle
den ghenen daer hi bi
woendt want die ghe

merighe ghehoersam mē
sehe hi ōuer wille en̄ mat-
willen en̄ hine heit niet
noch hine vleughet niet
Meer Also schier als mē
hem ghebiet so is hi be
reit te doen ghelikē
Dat men hem ghebiet
Sen̄ hoe luttel vint mē
der die Also volmaect
ghehoersam sijn en̄ Also
haer eyghen wille vergheē
hebben die niet en willē
Dat god dede dat si wil
len Meer die Altoes
bereit sijn te doen dat
haer here wil En̄ die
sonder onderlaet spre
ken mit sinte gregorius
Heer wat wiltu dat ic
doe want ghehoersam
heit is een duecht sonder
welke ghien werc so gr
oet en is een cleyn werc
is beter ghedaen in ghe-
hoersamheit het si mis-
se horen ja ofte bedē
ofte lesen ofte contemplerē
ofte wat ghi moecht ghe

drinken Mer hoe clenen
werc datstu wiste dat waer
ghehoersamheit edelre en̄
beter ghehoersamheit werc
Altoes dat sine beste in allē
dinghē en̄ voer alle dinghē
Oec en doet si nummermeer
Noch si en versuumt niet so
wat yemant doet in eyghē
dinghen Ghehoersamheit
en darf haer nummer
meer bekeren haer en ghe
breet ghenes goeds so waer
die mensche in ghehoersam
heit sijns selfs niet en soect
En̄ uut gaet sijns selfs en̄
des sijns ghebreect hoe-
dat gaet daer in den selue
moet god in gaen wedervā
node dat is Also verre-
Als wi ons selfs vrien en̄
bevrijen na wise der onduecht
Also verre want god
in ons gheboren na wise
der duecht en̄ sijnre gracie
En̄ so wi ons selfs meer-
ende meer verteren na wi
se der onduecht so wi ons
selfs bat En̄ bat sijn na wise

der duecht want wie is
bet sijns selfs dan die sijns
selfs ghewel dich is En̄ die
hem ghelijcliker keren mach
Daer hi wil Die mach hem
ghestelike keren daer hi-
wil die sijns selfs verghen
heeft En̄ hem overghe ghe
uen heeft na den wercken wil
le gods en̄ is gods En̄ dat
god ontfinckelijcken mach
in hem wercken dat hi wil
En̄ Altoes waer yemand
is wanneer dat God come
wil en̄ onbehanghen is van
liefde en̄ van leed die mach
hem sonder onderlaet op-
werpen geestelike ghelijckē
tot gode want hi is sijns
selfs vri om mide die Gra
cie gods En̄ heeft sijn siel
in sijnē handen te gheriven.
Daer hi wil en̄ wanneer dat
hi wil En̄ dat en mach nie
ment doen dan die sijns
selfs ghestorven is in gode
na wise der onduecht want
wi en moghen niet verwen
En̄ die gheniet is van go
de Ouermids die Gracie

Gods want die hem sel
uen niet en wil die wil god
En̄ in hem en ist niet ghe-
ghewonden warden ic wil
Aldus ofte ic wil Also ofte
dit ofte dat Mer hi wil
puerliken uut gaen sijns
selfs want die sijns selfs
uut gaen can te gronde die
heeft al dat hi begheert
want Gods wille niemt
hi bouen al dat hem god
gheven mach En̄ daer
Om maen alre liefsten-
ghebeden dat men bidden
mach dat is Heer gheeft
mi dat ghi wilt En̄ doet
met mi dat ghi wilt
in Alre wijs dit ghebet
gaet bouen te biddene-
dit of dat En̄ is daer
bouen hogher dan die
hemel bouen der erdē
is want Al ist haerde-
ghenoechlic te gheuoelē
Antwoerde van gode
in onsen ghebede daer
wi bidden om Gracie
en̄ om die halue Gods
veel ghenoechliker ist-

ten wille gods te doen
en sinen wille voer al en
na al Ende al te behoren
want dat was dat hoe
ste ghebot dat wi on
se ghetrouwe vader
neghevende niet vader mi
nen wille Maer dinen
wille ghesciede Want daer
wi ons ouer gheuen te
wille gods daer wer
den wi ghedoopt inden
heylighen gheest Ende
Ende daer gheue doghen wi
Maer dan wi werken
en sijn die kinder
Gods Ende roepen Ab
ba vader Ende daer smaect
men dat men niet ghe
segghen en can Wat
men smaect Daer der
minen Gods Ende die
smaect is Also groet
dat die creature niet
ghevaten en conen
Want het is bouen were
Der creature na wise
des ouder scheres Ende
hebben wi daer ewich
were Dat is een een

voldich minlic werchen
Des gheests in minen
Ende die heylighe gheest
is Gode Daer vint die
gheest een ewich leuen in
gode Ouermids minne ende
wanneer dat men dat ghe
bet Aldus verre beghin
ghet so heeft men wel ghe
beet Als men te mael
wt ghegaen is in ghewa
righer ghehoersamheit en
also ghewarighe ghehoer
samheit en sal niet hebben
ic wil Also en sal nimmer
meer van haer ghehoert
werden ic en wil want
ic en wil is een verghiffenis
der ghewarigher ghehoer
samheit want sinte au
gu Augustijn onse hey
lighe vader seit dien
ghetrouwen dienaer
Gods die en begheert
niet dat men hem segghen
ofte ghebiede dat hi ghern
ne hoert Maer hem lust
te horen dat men hem
gaerne segghen ofte ghe
bieden wilt Ende want

wi van ghehoersamheit
ghesereuen hebben so suldi
weten dat tot ghewari
gher ghehoersamheit ho
ren vele punten sal si vol
maect werden ten eersten
mael so behoert dat ghe
warigher ghehoersamheit
si twins ende bescheiden Dat
si weet dat men haer
niet ghebieden en mach
teghen die gheboden gods
noch verbieden Want en
gheen ghehoersamheit
en mach sijn teghen gode
Maer ghebiet men euich
dinc dat teghen die ghe
bode Gods niet en is Also
vasten waken baden ofte
dergheliker hande were
Dat te laten te segghen
waer so men daer in den
wondegher ghehoersam
is so die ghehoersamheit
vruchtbaere is ende edel
re ten anderen male so
sel si sijn simpel dat is
Alleen Om die liefde der
Gods Ende niet om ghe
ghewin Ende is dat sake

Dat men mach ewich
leuen wel begheren om
ghehoersamheit wille
In dien dat god die prin
cipael sake si geordinert
so mochteken ter ewen
Gods so ist beter Ende smaec
licker Want principaliken
ter ewen gods ghehoer
sam sijn Dat behoert te
sonen toe met den iaer
linghen ende den knechten
want die eer heres van item
dies smaect hebt ende hem
te behaghen dan soe
dan loen ende sinen munt
meer toe in ende ~~weke~~ weke
dan die knechte souden doen
in dies iaren die
wer om loen dienen si
sel sijn blide die ghe
hoersamheit want den
bliden gheuer die mint
god ende den bedwonghen
dienst en behaecht gode
niet weldi dan blidelic
ghehoersam sijn so leert
seer minnen want minne
maect Alle were licht
want ten was nie were

so swaer mitte en blidert
Ende een dochter haer clene
sijn te offeren haren
ghewonden Ghehoorsam
heit is oec harstich ju-
ant si en maect en ghe-
~~meynen~~ meneren Also
schier Als si hoert dat
ghebot so is si bereet te
doen dat men ghebiet
want si ghe woelt in
haer een ghevoechsam
Ende een ghewoenlicheit
liever te doen dat men
haer beheet dan dat si
van haer seluen Ainghe-
nomen heeft want si
ghe woelt dat haren wille
bet behaecht dat si doet
in ghehoersamheden hoe
cleyne dattet ware Dan
euich werc dat wel gro-
ter waer wt eyghenwille-
den want haer begheerte
is Altoes daer op ghesat
haren seluen te vrien op dat
si te mael Gode sijn moch-
te si is oec tamelic Ende hier
want dat men haer heet
dat an grijpt si mit al

so heren moede dat haer
en ghien ghebot te swaer
sijn en mach Ende al mocht
si Alleen doen al dat
ie ghedaen was Het sou-
de haer clein doncken
want si is so hier gan-
ken so groter eren dat
si Al verghiet dat si ghe-
daen heeft ofte doen
mochte ende niet alleen an
wat hem toe behoert
Daer om dat si doet ende
dan waer si ghe confer-
teert ende begheert meer
te doen ende is oec bereider
dan die ghene is die ha-
er yet heren mach doen
Ende Al gaue God haer
Al dat hi ghewisen m-
ach sonder hem seluen
ten waer haer niet ghe-
noech want die here
gront die en mach niet
ghesaet werden dan
mit hem seluen Si is oec
de vort want dat si
doet dat doet si wt
rechter meninghe ende o
Die ere Godes niet om

ghe

den menschen te behaghen ende
Dat men haer heet dat weet
si vander hant gods Ende Al
hadde si enich werc begrepen
te doen dat is haer [illegible]
lichte te laten Als men haer
enich dinc ghebiet Al waer
dat werc groter dat si be-
grepen hadde dan dat men
haer ghebode want haer
smaect bet ghehoersamheit
in enen cleynen werc dan ey-
ghenheit in enen meere
werc ende die waent dat g-
hehoersam te sijn swaer is
Die en smaecte nie ghewa-
righe ghehoersamheit
want Also weet als god-
lieke smaec meer is dan na-
tuerliken smaec also veel
smaect ghehoersamheit bet
dan eyghenheit ende een werc
dat wt ghewarighe ghe-
hoersamheit ghedaen waert
dan wt eyghenheden wi-
ant wat om gods wille
waert ghedaen ende ghelaten
Dat moet God ver And
woerden mit hem seluen
Ende des vint men een ex-
empel Het was op enen

grote dach dat die grauwe
nonnen souden gaen totten
heylighen sacramente mit
oerde ende dat daer een ione-
vrouwe was die ten sa-
cramente gaen soude ende
Dat doe quam haer ab-
desse ende beual haer dat
si gaen soude in die kokene
ende soude doen dat daer
te doen ware Die ione
vrouwe ghinc stip hare
Daer men haer ghebot
sonder murmureren ende
mit groter deuocien ende
dede dat men haer heet
Doe alle die ander ioncfrou-
wen dat heylighe sacramen-
te ontfanghen hadden Doe
sprac daer een stemme ende
seide die ioncfrouwe die
~~[illegible]~~ in die koken ghinc die
heeft Alre waerdelicke
die vrucht des heylighen
sacraments ontfanghen ende
vermids haer ghehoersam-
heit Aldus ons dan ghelo
dinc hoe groet dattet is
mit groter eyghenheit
s beliete en mochte ons

me
vrolic ē blidelic latē als ons
verbiet Niet allene van
den ghenen die bouē ons
sijn Meer van dē ghenē
die ons ghelijc sijn want
die meninghe die wi haddē
inden groten werken salt
groet sijn dat is dattet ter
eren Gods werde ghedaē
die behouden wi in dien
Dat wi ons latē onder enē
anderen Ende daer toe die
Duecht der ghehoersamheit
heeft die gode veel bet smaect
dan enich werc dat wi
werken moghen hoe groot
dattet si ter eyghenheiden
Die ghewarighe ghehoer
samheit si is oetmoedich
want si is een dochter der
oetmoedicheit Alse dan
die oetmoedighe ghehoer
sam mensche aensiet dat
ghehoersaemheit leven
der heylighen die exempelikē
daer na ghe streeft hebben
Ende mit groter begheertē
hoe si ghehoersam sijn moch
ten ende haer eyghen goet
doncken vterste Ende waer
si haers selfs ghewaer worden
dat si hem haestelike lieten
ende specialiken die ghehoer
samheit haers ghetrouwē
vrients die een heer is
aller herē dat hi ghe latē ende
ghehoersam gheweest heeft
totter doot Ja totter doot
des cruces so want hi so an
steken mit begheertē ghe
hoersam te sijn in allen goe
den dinghen Niet allene gode
ende sinē prelaten Meer allen
menschen Ende so si nederre
sijn soe het hem bet smaect
ende lieuer ghehoersam is
alst neghē die ghebode niet
en is want het is meerder
wens dan nederen ghehoer
samheit te sijn dan den over
sten want so wi ons selfs
Meer ende meer ter gaen
so wi hem bet die om onsē
willen ghehoersam te gron
de heeft gheweest ghelijken
Niet alleen sinē vader mer
hi gaf hem ouer te die han
de der sondaren mit hem te doē
wat si wouden Ende sonder
gronen so wi dat bet connen
Doen so wi hem ghelijker sijn
Ende bet behaghen Ende wat
Al ist groet den oversten ghe
hoersam te sijn om Gods wil
le vele Meer ist den ghehoer
sam te sijn om gods willē al
der meest ist den nedersten
ghehoersam te sijn want daer
is meer stervens in niet
Dat men den nederstē ghe
hoersam sijn soude voer den
oversten want men mochte
den nedersten niet ghehoer
sam sijn alst die oversten ver dat
bode Meer om die ghehoersā
heit oetmoedigher is onder
den nedersten dan onder den
oversten daer om is si edelre
Niet dat enen oetmoedighē
ghehoersaemighē mensche na
minen doncken mach donc
ken dat hi hem een ghene
deren onder yemant die nede
re is dan hi selven na wise der
onwaerdicheit ende der versma
edheit Meer hi mach hem
vernederen onder die ghene
die nederer sijn na wise des
staets want een priester is
hogher van staet dan een leec
mensche ofte een prelaet dan
een subbiecte ofte een out dan
een ionc hoe mochte enen
oetmoedighē mensche donc
ken dat yemant onwaer
digher ende versmaeder waer
dan hi Des en weet ic niet
Ende daer om en can ic niet
ghepeinsen hoe hem een oet
moedich mensche vnederē
mochte onder die nedere waer
dan hi ten ware nader na
staet Ende op dat ghi die
vrucht der ghehoersamheit
te bet mocht bekennen soe
sel ic v een exempel otte
Meer seggē want exem
pele beroeren meer som wil
dan leringhe want men
leest in der vader boec dat
een out vader hiet sinē ion
gher doen dat hi soude gaē
Ende vaen een leuwinne ende
brenghen Die ionghelinc
ghinc haestelic daer hi die
leuwinne vant Ende liep te
haer toe ende seide blijft staē
de ende laet mi v vaen ende
binden want mijn vader
heeft mi ghehieten Doe

die laruinne dat hoerde doe
blaft si stoetende ende stille ende
liet haer binden ons tot
enen exempel dat ghan nu
sake so wreet en is nu hi
hem laten ouermids ghehoer
samheit hi en sel tam ende
sachte werden want alle
wreetheit ende vreeslicheit
sal temmet ende sachter ghe
ghehoersamheit Teen an
der ouer vader heit sinen ion
gher dat hi enen droghen
stoc begheten soude Ende
die iongher beghoet den
droghen stoc also langhe
dat hi groeide ende bloeide ende
vruchte brochte ons tot
enen exempel leringhe dat
niemant so droghe en is
van der Gracien gods
wil hi ghehoersam sijn hi
sel groeyen ende bloeyen ende
vruchte bringhen want
oetmoedighe ghehoersam
heit is die hebliche stat
die gracie Gods in te ont
faen die dan dat hier ghe
screuen is wil nauwe mer
ken Ende beghere hoert

tot ghehoersamheden Ghi en
sel niet van node ghehoer
sam sijn Mer blidelijken ende
willichlijken ende mit groter
vrouchden want in der
meester ghehoersamheit
so sal hi vinden den meesten
smaec ende dat meeste loon ende
sel hem beuolen bereedre
tot ghehoersamheden ter
eren gods Dan yemant
sel moghen sijn hem te ghe
biedene.

Dit is van onghelaten menschen dat derde capittel

O Ghi sult weten
dat tot ghehoer
samheden coemt ver tighen
eyghens willen ende eyghens
goet donkens want nie
mant en mach sijns wil
le vrien in allen dinghen
in eens anders wille dan
die ghehoersam mensche
Al mach men die vtwen
dighe werken werken ende
eyghens wille bliuen van
binnen eyghens wille doet
den mensche leuen sonder
verkiesen dat ofte dat in

Doen ofte in laten ter eren
ewigher eren Gods den wil
le sijnre prelaten Ende na rade
alder goeder menschen daer
hi bi is na gheesteliker be
scheydenheit Wat is een
eyghen mensche dan die
niet ghe laten en is mit
Gode ende mitten menschen
Meer dat hi ouerbegrijpt
dat hout hi also eyghent
lic dattet daer qualic ie
mant of bringhen can
want hi hout so veel van
hem seluen dat hi hem
qualic ghelaten can Ende
dat coemt van houerdic
heit Ende daer om en heeft
hi nymmermeer vrede te
noch en smaect hem niet
wat hi doet want hi is
onhebbelic der gracien gods
Ende hi heeft so veel ver
kiesens nu dit nu dat
so soude hi ghaerne gro
ten smaec hebben ende
wel mit gode sijn Dan
soude hi gracie groten
toe heer hebben te gode wart
Als ander luden Mer som

soude hi gaerne een arm
mensche sijn dan soude
hi gaerne in een cluse sijn
ofte in eenen cloester ende
dan doncket hem dat hem
rechte smaecte In der waer
heit dit bliuen al seluen
Ende het is eyghen wille
al en weet hi dies niet noch
al en doet hi niet nie
mermeer en staet op ver
der op inden mensche
het en come van eyghen
wille Meer merct ofte
men merct niet want
caritate maect vrij in
die mensche die rechte
contrarie is der eyghen
heit Ende wat haet God
Meer inden mensche dan
eyghen wille want doet
een werc eyghen wille
Als sinte bernaert seit
Ende en is ghene helle
in wat mochte dat hellsche
vier bernen dan eyghen
wille nu merct dat de
die mensche dese dinghen
sel vlien Ende dese sullen
soeken dat is die stede

ofte die wise ofte die ligh[illegible]
ofte die meninghe ofte die
werke dat is niet den
schout dat v die wisen ofte
die dinghē hinderen sonder
twifel du sijste inden din-
ghen selver dat di hindert
want du minste di seluē
onordelic daer in
Ende daer om beghin an di
seluen ten eersten ende laet
di seluen inder waert
du en vliesste di seluē ende
laetste di inden eersten
Dat is du ende laetste
di seluen onordelic ter-
minen Ende ordentelike
hem te besitten inden din-
ghē waer du gaeste ende
vlieste du vinste daer
hindernisse in ende onver-
ced het si waer si Ende hi
er om wie hem seluen ni
et en laet noch en pinet
te laten hoe hi vorder
gaet hoe hi min vint
Dat hi siet als een [illegible]
werdic is ūdoolt
hoe verre hi vordergaet
hoe hi meer ver[illegible]

doolt. want soe hi meer
verkiest dit of dat. soe hi
meer eyghens behout. ende
soe hi meer eyghens behout.
soe hi vorder ūdoolt. wat sel
men dan doen hi late hem sel
uen mitten eersten so heeft
hi Alle dinc ghelaten waer
wi ons vonden dat wi daer
ons seluen latē sullē dat is
te verstaen na wise der on
duecht ende der ongheorden-
neerder minnen Dat is on
gheordenierde minne tot ons
seluen dat men dat doet mē
mi sande ofte oneer ofte
nemet men mi mijn goet of
te wat dattet is ist dattet
mi bedruct ofte verdriet
dat is dat ic mi seluē te lie-
ue hebbē want ghesonder enē
Anderen dien ic niet al
so lief en hadde te soude
mi niet also seer bedruc
ken ende verdrieten Noch mē
dat die ander mensche
beter waer dan ic bin Ende
Dat mochdi [illegible] dattet
ongheordenierde minne is
want die beter is dan ghi

dien souddi te rechte [illegible]
minnen want hem god meer
mint Ende also soudi meer
doghen mit hem dan mit u
want wat dat god meest
minnet dat soude wi meest
minnen Ende in ons en soude
wi niet anders minnen dan
dat God in ons minde ende
dat god in ons haet dat
soude wi mede haten waer
dat sake dat wi ons mit
onordelike en minden wi
souden ons verblidē.
Daer men ons bedructe
Ende persequierden wat
men persequierde ende bede
ucte dat wi te rechte hatē
souden Ende wie is die hem
beclaghen soude dat men si
nen viant helpe persequie
ren dan die sot
Alse sijn wi sot als wi ons
bedroeven als men ons
onneert dat wi mit eygh
entheit beseten Ende wele
is meer te haten dan eyghē
heit die ons also verkie
sen Ende leeds ende verdriets
Doet dat wi onse herte.

waer

Ende onse ghemoede vrilic
ende ghehelike niet en ke
ren keren te gode op rich
ten als wi willen Ende
wat minne god meer
in ons dan ghehelheit
ons selfs ende dat hi son
der hinder mochte wer
ken sinen liefste wille
in ons Die dan min
eyghentheden heeft in
hem seluen dien heeft
god alre liefste ende is he
alre ghelijcste ende alre
behaghelicste godes liefste
wille te vollbrenghen
Ende oec is hi alre vrie
ste ende hinghe selfs gheuel
dichste ende godes alre ey
ghenste na wise der on
gheordender minnen
want also veel als wi
gode minnen ende behaghē
Also vele sette wi ons
seluen minnen gheordent
like also sellen wi eyghē-
heit begheven ende be
houden It na wise der ghe
ordentheit want wi
moeten eyghentlic Gode

begheren ende behouden.
Gode te minnen ende te loven
ende te dienen ewelike ende
ewelike wille wi doechtlic
sijn ende dat en moghe wi
niet vercrighen want het
sal sijn onse ewich leven
want ewelike so selle wi
Gode loven en minnen ende
selle voer gode staen op
gherecht ende dit leven
sellen wi hebben in ons
selven ende aldus sal god
in ons regnieren mit
sinen gnaden Meer daer
wi ghebreken overmids
minne ende wi niet weten
hoe wi gode gheloven
ende gheminnen connen ende
ontvoghen ons selven
Daer ghedoghen wi mee
er dan wi weten Daer
werden wi een leven mit
Gode boven ons selven ende
sterven ons selfs in gode
Maer daer wi ontvo-
ghet ende ghestorven sijn
in gode overmids minne
Daer sijn wi een leven ende
een minne mit Gode ende

dese drie manieren van leven
sullen wi ewelic ghevoelen
ende hebben sonder onderlaet
ende die ene en sal die an-
der niet hinderen want
daer wi gode loven ende min-
nen overmids Gracie of
te glorie daer sellen wi al
toes werkelic voer gode
staen ende altoos hongheren-
de ende ghelustende ewelic
Meer daer wi ons ontvo-
ghen overmids minne daer
lide wi meer dan wi weten
want dat were dat wi wer-
ken daer Dat is een een-
voudich simpel minnende
neyghen in die minne die
God is ende dat is boven
were ende begheren der
minnender cracht Maer
daer wi onser ghescapenheit
ontvoecht sijn overmids
minne ende minne sijn daer
sijn wi stat en daer en ghe-
breect ons niet Niet dat
men segghen mach daer
want het is in gode die
ons is nieuwerincx ende al
so die eyghene mensche

hem selven niet ghelaten
can hi en hebbe liever die-
nen hem volghe dan hie-
mant volghede want
hi is hoveerdich Also een
mensche verteerende eyghen
willen heeft lievere ende is
Meer gheneycht te vol-
ghen Dan dat men hem
volghede het si in doen ofte
in liden of in laten ende
daer want in hem oefe-
ninc ende materie der ho-
veerdicheit Alte wael
verdrivet ende oetmoedic-
heit want vol macht in
den hoechsten Grade ende
god wart des mensche
gheweldich na alle sinen
wille Ende des mensche wi-
lle wart mit Gode
wille so een Dat hi niet
Anders ghewillen en can
noch begheren dan god
wil Dese heeft tot ghe-
daen den ouden manen
heeft an ghedaen den nu-
wen Die der niet en is na
den liefsten wille Gods
ende ghe maect want al

liet een mensche een conin-
ryc oft Alle die werelt
ende hi hem selven behiel-
de so en heeft hi niet ghe-
laten Meer laet een
mensche hem selven wat
hi dan behout het si rijc-
dom ofte ere ofte wat
het si so heeft hi Alle dinc
ghelaten want hi can
alle dinc orboren ter ere
gods ende disen heren
Alle dinc dienen ghelaten
sijn ende bevonden Alle ere
kencht Gods ende niet te
besitten mit eyghenheit in-
den der liefden ende als hi
siet dat een ander bet
te doen heeft dan hi so
dienet hem dat het eens
anders is dan sijn Maer
van gronde is hi gheneycht
niet vele te onder-
winden dan vele onder
te hebben ende meer ghe-
neycht tot versmaetheden
Dan te eren ende onder-
te sijn dan boven te sijn
want die werlt is hem een
cruus want dat die werlt

mint. Ende soe dat en
liest hem niet. Ende dat hi
mint dat en liest die
werelt niet. Maer alse
hem dunct dat hi in
wendighen dinghen
ofte werken enighe vor
der doen mach. Het si
vermaent te helpen te go
de waert ofte siele te die
nen ofte werken van ca
ritaten te werken hoe
groot ghenerlicheit
dat hi heeft tot den vro
dicheiden hi keert hem
blidelike wt daer hi ho
opt enighe vrucht te
doen want caritate en
soect des haers niet. Wi
ant en ghenen leuen en
is edelre dan een ghemeen
leuen noch ghelustigher.
Ende want hi ghewoent
is in waert so mach hi te
sekerre keren wt waert.
Ende niet min hinderes
dan die ghene die meer
is ghewoent wt waert
dan in waert. Ende al
keert hi hem wt waert

hi vint hem binnen te bli
uende. Ende oetmoedelike sin
oghen te gode waert te heb
ben. Ende wanneer hi ghe
voelt dat hi anders waer
waer ghekeert is ende dus
ghe waer waert so keert
hi hem haestelike te go
de waert mit groter on
waerdicheit op hem sel
uen. Dat hi so onghestaen
dich is ende want hi en
ghen dinc mit liefden en
besittet so en darf hi hem
en ghene grote cracht te do
en of te keren. Ende
want hi meer gheneyc
het is in waert dan wt
waert. Het spreect een
heilich op dit woert dat
sinte Pieter sprac heer
wi hebben alle dinc ghe
laten. Ende hi en hadde niet
ghelaten dan een clein
scip. Ende een nette so seg
ghende die heilighen so wie
datter cleine willichlike
laet. Dat en laet niet al
leen dat. Maer hi laet al
le. Dat waerlike men

schen is moghen creghen
ja dat si moghen begheren
want die sinen wille laet
ende hem seluen. Die heeft
alle dinc ghelaten also waer
ne. Also ofte si sijn vri ei
ghen waren ende hi se be
seten hadde in sinen ghe
wout. Want wat ghi
niet en wilt begheren.
Dat hebdi al begheuen
ende door Gode ghelaten. D
aer om sprect onse here
salich sijn die arme van
gheeste dat is van wil
le. Des en sel niemant
twifelen. Hadde enighe
beter wise gheweest on
se here hadse bewijst. Alse
hi oec sprect tot enen
ander stede so wie mi
volghen wille die versa
ke sijns selfs tot gheeste daer
leghet al aen. Daer om
me wantt iuwes selfs
maer [illegible] Ende so meer
ghi v wint daer laet v
haestelike want so ghi
v haestelike laet so ghi
ghi vroudeliker salt la

ten moghen. Ende so he
ghi v dicker laet so ghi
liefliker salt sijn v te
laten ende altoos meer
ter eren Gods purren
ken dan om die duecht.
Ghi selt weten dat hem
nie mensche [illegible] also
wel en gheeft in dese
leuen hi en waer vant
hem noch meer te laten
dier laden sijn hande hin
der die dan te recht [illegible]
waert maer nemen. Ende
hier an beghinnen
het is een ghelijc coep
Also veel ghelt. Ende
een ghelijc coep also
vele als ghi wt gaet
uwes ende al die dinghen
also wel maer
noch min so gaet God
in mit alden sinen in
aut. Also verre als
ghi v selfs sterft also
veel leeft God in v en
de daer om laet v al
ten. Al dat ghi ghelesen
moecht so vindi ghe
waringhe vrede. Ende

ummermeer Andros Ende
dien vraecht en sal niemen
ant moghen storen want
want hi sel in gode ghe
vest sijn Die lude en
dorsten ummermeer ghe
drincken wat si daden
Also seer als si souden
ghedrincken wat si v
meen want waren si
die menschen goet en haer
wesen so mochten haer
werken seer lichten want
waerdi recht in uwen
selfs gront so waren
al uwe werken recht
Men set men heylicheit
ymmer op een doenen
dat en is dat beste niet
Meer men soude heylich
eit setten op enen sijn
want die werke en heylighen
ons niet en sijn
wi niet goet Meer sijn
wi heylich so sijn onse wer
ken heylich want hoe
heylich onse werken schij
nen si en heylighen ons
niet Also veer
Als si werke sijn Maer

Also verre Als wi heylich
sijn Ende eenen heylighen ghe
ont hebben heylighen wi
alle onse werke het si eten
ofte drincken ofte slapen
ofte spreken ofte wat wi
doen Also verre sijn si
goet als si uut groter in
minnen ghedaen werden en
so ter ewicheit gheven gro
de want die meeste mint
die heeft meeste groets ge
wonnen ende groets gronts
Ende hier om so souden wi
Al onse ernst hier toe
doen dat wi groete gro
nen ende goet gronts want
niet alleen wat wi ghe
doen mochten ofte wat
die werke waren en Maer
staet ons te te merken
wat dat wesen goet
maect naden gront Die
gront daer in leit des
menschen wesen en sijn
salicheit Daer des men
schen werken haer du
echten Nu merct dat
Dat des menschen ghe
moede groet en seer v

hem si te gode nemen
Daer op siet Al u lude
ren ende imnen naerst ...
perlic dat u god groet
werde Ende daer om do
et Al dat ghi doet Ende
laet nader wanneer ...
hoe ghi des Meer ende
meer hebt so Al uwe
werke hoe dancke dat si
sijn Meer groet ende god
lic werden hanghet v
aen god dien so hanghet
v alle goet dien soect di
Alleen Ende so vint ghi
alle goet in gode want
die niet en behout om
gods willen hi besit alle
dinc in gode als sine.
Poriweto siet want du
menschen in sulker me
minghe op enen ster tre
den het waer Meer
een heylich werc dan
daerna tot den heylighen
sacramente ghinghe
ofte ende souter laester
Ende dan di selven daer
in Meer merct dan

die ere godes want ghe
dinc en is behaghelicker
gode noch ons vrucht
baer dan puerlijken
erwighen eren Gode
te doen ende laten noch
oec ghelijckelicker Ende
dat mi ummermeer
sonder Andwoerd en
mach sijn Ende oec en
is gheen leuender werc
totter volmaecheit
Duerchts te comen want
die an gode hanghet mit
minnen ende mit loue wel
sterct alle goet in hem
want hi is aire bewe
ste die Gracie gods
te ontfaen Ende dat wi
mit groten Arbeit ende
mit pinen soecken dat
wi ons selven menen
dat want ons met ge
sheden mit groter bli
scap ende mentelden als
wi ons selfs verteren
Ende gods waer neme
ontwerden ende onse
seren mit minnen ende
in Allen dinghen des

si haer beste want het
coemt hem al te pün
te staet ons dan blidh
ke onser ewighentheit .
verien want si is dat
quaetste beest ēn dat
quaetste venijn dat sijn
mach want also vre
alet in haer is so soude
si gherne gode ontrouē
sijn macht ēn sijn wijs
heit ēn sijn ghererechtic
tichheit want si soude
gherne sien dat god niet
en weake ofte niet en
soude wetē ofte niet en
conste ghe wreken haer
sonden want daer si w
oude dat god niet en
conste ghewreken haer
sonden Daer woudese
dat hi niet warō macht
ich en waer Ēn daer hi
se niet en soude weten
Daer woudese dat hi niet
wijs en waer Ēn Daer
hi se niet en wrake Da
er woudese dat hi niet
gherecht en waer Ēn

Als die minnende gheloovē
mensche hevet hadde te be
drivē ofte pine derhelten
ewelic te liden Dan gode
dat minste pünt vansū
ter ewigher eren ghe nō
dert soude warden also
soude die ewigheit me pr
over groot wille vonen
gode sijn edelheit op dat
hi sijn ewighentheit behou
den mochte wat van wel
ker ewighentheit dat ons
moet behoedē die sijns
selfs verterth totter doet
Ja totter doet des ewigen

Dit is van verduldicheit
het vierde capittel

Want wi ghelatenheit van wil
len coemt verduldicheit
Ēn want wi van verdul
dicheiden ter scriven wil
len so ist behoeft behoedelic
dat wi weten ten eersten
wat verduldicheit si ver
duldicheit is een duecht
die die suetichheit alre
vertenrien Ēn versmaet

heiden ghewe draghen can
want verduldicheit is et
were des vredē want het
is onmoghelic dat iemāt
mochte vrede hebbē sonder
verduldicheit want ver
duldicheit is meestē vā
alre quaten Ēn al ist dat
sake dat die lichamen wart
ghepijnt in menigher man
eren Die sieel bliift ghe
saet die verduldich is alsē
onse here spreect inden ew
angelium in uwer verdul
dicheit ofte ghedoechsam
heit sul di iuwe siel besittē
Die verduldicheit des mē
schen saeuter oec seer die
pine ēn die quetsure des
lichaemen want so die mē
sche onverduldichghe is ēn
onghesaten in die siele so
die meeste inden lichaem
meer ghepijnt want w
ant het is een ghemeen
woert die droeuet hi swi
int Die dan ghewaerlich
ke verduldich waer hi sou
de in die meeste penitencie

ende versmaetheit meeste
blidap ēn smaecheit hebben
want God ter ewigher
eren liden smaect wael
Ēn wi en souden niet
allene verduldichlike
liden maer blidelike wou
den de wi aen sien wat
die heilighē ghelden heb
ben want meer meester
pijne persecucien ende
tormenten waren si
alre blijtste Als sinte
Andries die groete sijn
cruus doe hijt sach mit
groter blisap ēn sprac
Ic groete di heilighe
cruus dat ic langhe be
ghert hebbe ēn aldus te
le sal ic minen coninc
glorioes sijn Als ic in
tormenten ēn in pine
volstandelike derghe
Ēn als sinte vincencius
Die sprac ic sal meer
moghen liden dan ghi
mi lidens moghe
nen doen Ēn so ghi v
meer ewet op mi so

ghi mi meer ghenadi
gher sijt want wanē
wi ghewaerlike verdien
dich men mochte ons
niet Meer goeds dan
dan dat men ons ver
leuen requereert ende v
sinader en so nie ons
goeder creature waer
want wien liden nie
meer meer so dochte dine
om die ere gods teruus
ons orbaerliker dan
dat men ons gaue al
le die werelt en alle die
hemele want hoe eer
re dat wi liden om die
ere Gods Daer en sel
hi ons niet min om
gheuen dan hem sculdic
wille wi dan aen sien
die heylighen want wat
si gheleden hebben wille
like om gode En no
chtan dat si menschen
waren als wi sijn En
dat wi die hulpe heb
ben die si hadden want
god is Also barmt en
also machtich nu te

helpen als hi hem was
was so moghen wi ons
wel scamen dat wi niet
alleen gheliden en connē
niet niet liden en willen
En alse wi dan niet al
leen aen en sien dat liden der
heylighen Mer dat liden
dat die here der heren en
coninc der coninghen
gheleden heeft om onsen
wille Die den scandelijc
sten doot en die meeste
marteile leet Die yemmer
ghe leet Daer hi ghecruu
ghet was tuschen twee
dieuen Daer hi enen drop
pel bloets niet en behielt
in sinen preciosen lichaē
Mer een lit niet heels
gheweest en behielt in
sinen preciosen glorioesen
lichaem ten was ghesla
ghen en doer boert En
dan Nu sien willen wie
hi is en dat hi van pure
re minnen gheleden heeft
om die misdaet die hem
misdaen hadden dat hem

an daden En die hi na
niet tot also groter ere
gheschapen hadde En dat
hi so minnentliken was ghe
keert mit trouwen tot
hem die hem die doot
an daden sijn arme op
loken om hem te helsen
sijn hooft neyghende om
hem te cussen sijn herte
op doet om hem daer in
te wonen En wonderli
ke menich werken van min
nen dat dat hi bewijst
heeft dat ic qualiken
Al soude moghen vertr
ecken want van deser
materie een deel ghescre
uen is int eerste capit
tel van die oetmoedic
heit so laet ic nu nut
ten minsten want ic
duchte dat yemant
verdrieten mochte Mer
Meer om dattet is die
meeste hulpe die wi
hebben moghen tot ver
duldicheit In te ansien
dat wonder dat
God onse heere lie.

menschelijker naturen
gheleden heeft Daerom
heb ic hier vermaent En
mi verwondert alre sere
hoe ons enich dinc ver
drieten mach te lidene
hoe groot dattet si ja
Al waert die ewighe
helle te liden om sinen wil
le Also wi aen sien dat
hi om onsen wille ghe
leden heeft En om die
misdaet die wi hem mis
daen hebben die Allen
ren is onse exempel der
gheduldicheit Mer
hi wil oec sijn onse troest
der verwinner want hi
en wil niet dat wi te v
ghesliden En niet al
leen en wil hi onse loen
van onse liden sijn Mer
hi wil ons gheuen alle
die vrucht sijns lidens
En veel groter moghen
wi sijn vrucht
sijns lidens dan offe wi
seluen gheleden hadden
want sonder die vruc
ht sijns lidens en mocht

ons ghenen leden mochte
er sijn En want xpus on
se wonderlike ghe trou
we vrient dien ghene
ontrouwe verweghen en
mach die sijn selfs te gro
de verteghen heeft En
en heeft oec niet alleen
verduldelic gheleden Mer
oec blidelic om die en
ere sijns vaders En om
onse ewighe salicheit la
et ons dan oec verd
uldelic liden ende ghe
waertelic om sijnre
ewigher eren willen
dat ons toe comt het
si van hem het si vanden
menschen ofte vanden
viant Vander hellen te
gaen willen wi verdu
ldich sijn ghewaer he
so en sal ons ghene die
moghen ontsetten noch
noch verlies van aert
schen goeden noch van
vrienden noch van mag
hen noch van siecheide
noch van scande Noch
van doet noch leuen

Noch enghele wie No
ch duuel Noch helle
want wi ons ghelaten
hebben in rechter onder
tanen onder den hemel
wille Gods want die
dan niet berust en
waert van doet son
den ende hem ouer gheuen
ghegheuen heeft in die
hant gods dien ist
alle licht Al dat god
mit hem doen wilt
niet ende in ewicheit
Mit deser duecht
der verduldicheit ve
aert oec die mensche
ghesiert ende gheuon
pent teghens gram
scap ende haestighen to
ern ende onghedout in
liden dat die mensche
die wil ontfaen van
binnen ende van buten
een bereitscap maect
tot menigher hande
beroringhe want ghe
waerighe ende godlike be
kennesse en sal nemmer
meer Al daer men

sterken doer jnen niet
en vijnt een verghenghe
nen ghesonde moede alle
dinge te liden hoe swa
er dattet si dat op her
ghevallen mach eer
hi die maninghe gods
ontbliuen hi en volbre
ngese Al mitten wer
ken daer men den hei
ligen wille gods mede
bekent also verre als
sine menschelike crane
lic ghelaten mach so
wat mensche die in on
ghemake ende verduldic
h is waert ghevonden
Dat onghemac en m
aect niet die quaethei
t in hem Mer si open
baert die quaetheit
der onverduldicheit an
hem Als sinte Grego
rius seit Solt dat tribu
lacie en persecucie to
ween wat in ons verbor
ghen was En hem is
ghelike Als eenre
coperen penninc Die
wile dat hi inden viere

niet en is so schijnt hi
wit silueren Mer als
hi comt int vier so o
penbaert hi dat hi cope
ren is En dat vier en
maecten niet coperen
Mer het bewijsde dat
dat hi coperen is onder
onder den schijn der silue
re Jhesus xpus onse here
heer heeft ons mensche
verlost ende daer wi in
hadden ende omme dat wi son
de godlic werden Dan
werden wi godlic als wi
ommedat die gracie gods
die onghevoelicheit der ghe
nerechticheit der sonden ver
winnen ende smaken die
dinghen die gods sijn
Dat is also gode smaken
gherechticheit ontfer
micherticheit goedertie
renheit goetheit en
alle duechden Dat ons
oec omme dat die verdiende
ons here Jhesus xpus en
smaken soude gherechtic
heit ontfermicheit
En alle duechden En

Also verre als ons alle
dinghen. Mer een mach
smaken. Also meer ende
meer so sijn wi godlike
ke ende godliker. Ende al
so xpus die godlike natu-
re [illegible] worde in onse
menscelike naturen dat
sine godlike moghen-
heit ende wanant [illegible]
[illegible]. Mer men sach
wanderen als een arm
mensche. Also sellen wi
in ons onser menscelike
naturen wanderende
ommidas die in woninge
he ons heren ihesus xpus
onse menschelike enighe
heit minnent en sal an
ons bekennen. Ende dat on-
se leuen te mael godlic
warde. Ende dat men an
ons niet en bekenne dan
dat god toe behoert. Ende
Daer an en legghet niet
an dat wi van [illegible]
den sijn ocht gheschiedich
ghe[illegible] laet hebben ende
dat wi grote schijn hebben
van heilicheden. Ende dat

onse menen varre ende
ic ghedraghen worde
ende dat wi grotelike
heimelic werden van
Gode vor vrienden ende
dat wi o van gode
v wernt en groet gh-
ewonden hebben. Dat
ons doet dat god alle
creaturen gheschapen he-
eft sonder ons. Alle
Ende ons doet dat wi
van gode beghereren
Dat ons dat scepsel
niet ghesceien sal. Dus
en ic niet heue vrie-
de dat god van ons
vraghe. Mer gode
meininghe is dat wi
vrie ende ombecommerde
bevonden sullen w-
erden van heue ende
van lede. Dat is Als
men kevert dat wi
valsche ende onghewe-
erighe menschen sijn.
Ende so wat men van
ons spreken mach.
Daer wi gode name
meer bevoelt mogen

lien werden. Ende oec
niet alleen dat men
ons qualike toe legt.
Mer dat men
ons quaet doet ende
oec dat men ons
of neemt onse lijflike
notruften die wi niet
ontberen en moghen.
Ende oec niet Allene
An dien notruften
vergankeliker din-
ghen. Mer dat ons
scade doet an onsen
liue dat wi siec wer-
den ocht so wat pine
dattet si. Die ons
tot heilighen Arbeit
de comen mach. Ende oec
als wi in onsen wer-
ken doen dat aller
beste dat wi ghedoen
konnen. Ende dat ons
dan die menschen dat
verkeren tot allen quaden
Archeiden dat si ghe-
dencken connen. Ende
dat wi oec dat niet
alleen en liden vanden
luden. Mer oec tolle

wi van gode leiden also
Dat ons god Also of
trecket sine ieghen
wordicheit ende sine
Godliken troest. Ende
hi doet niet ons ver-
lic. Also ocht een muer
stonde ghemaect tus-
schen hem ende ons. Ende
als wi an hem in onse
arbeiden ende in onser
pinen hulpe ende tro-
est soeken. Dat hi dan
doet niet ons vrede als
ocht hi sijn oghen ghe-
sloten hadde ende oren.
Ende dat hi ghelaet als
ocht hi ons noch sien
noch horen en wilde.
Ende hi laet ons staen
vechten in onser noet.
Als xpus van sinen va-
der ghelaten was in
sinre martelien. Siet
hier sonde wi in ons in
sinre godliker naturen.
Also verborghen dat
wi onghewichtet [illegible]
den in onsen ontvoelt
ons niet ghenen een

keeren te hebben. Dan
Allen mitten woerden
dat xpus spreec vader dine
wille gheschiede. An in-
volbrocht want dat was
den vader dat ~~ghenoechlike~~
ghenoechlicste woert dat
neghesproken was. Ende en
ghen woert en heeft ons
ons god liever dan dat ende
gheen woert en is ghelus
teliker dan dat want die
dat sprecken can inder w
aerheit hi en mach niem
mermeer onwerdi hebben
noch bedruct sijn. Ende [illegible]
sal inder meester ghelaten
heit meest smaecs ende vre
de vinden want god is
die gront der ghelaten
heit ende in elken ouercō
men dat hi hem gheeste
liken ouer gheeft so ghe
voelt hi den gront der
ghelatenheit die onwan
delbaer is god si ghelooft

Dit is van der of
ghescheidenheit dat
Dat vijfte capit
tel ab eo cum deum

So wie een of
ghescheiden
leuen hebben
wil die moet wonen
in die stat van iheru
salem die een stat is
des vreden. Ende dat hi
sonder beroeren van
doot sonden si en moet
vri sijn van allen onghe
ordender gheneichtheit
der creaturen ende van
te lieve ende van lust. Ende
sijn ghemoede onkum
derlic tot gode op rech
ten. Ende een perliken
des waer nemen ge.
Ende gods veruē ende ghe
rusten ghenoechlijn ende mo
et onscheidelic gode ghe
enicht sijn want of ge
hescheyden leuen en is
niet alleen van buten
Mer van binnen. Ende
als die onvolmaecte
menschen die dinghen
van buten moet vliē
sal hi hem gheheele tot
Gode keren ende dat mit
groter pinen. Ende mit

arbeide want die din
ghen die wi niet nuttē
besitten die vermanē
haers selfs wille wi
of en willen wi. Mer
en darf die volmaec
te mensche die dinghē
van buten niet vlien
want hi draghen on
gheordineerder liefden
en besit. Ende sijn toeke
er is hem also bereet
te gode ouermids min
ne ende eengherlike oefe
ninghe ende godes waer
nemen dat hi hem ghe
went en heeft te doen
inden toekeer tot go
de. Ende al vint hi hem
sulke stont ghekeert
tot onnutten dinghē
want het is onmoghe
lic dat wi altoos op
ghe recht souden sijn
tot gode waert also
langhe als wi sijn inder
tijt. Mer also snellikē
als die volmaecte men
sche gheware wert
dat hi is ghekeert tot

onnutten dinghen so ke
ert hi hem haestelike
weder of mit eenre gro
ter onwaerden op hem
seluen dat hi so onghesta
dich is. Ende want hi so
der ghewenticheden ander
dinghen sach so mach hi
hi hem sonder eenicht weder
of keren want sijn inke
er is hem also ghereet
alse sijn wt keer ende ghe
reder want hi is meer
ghewenicht [illegible] in waer
sijn wt waert. Ende oec sal
di weten dat die ge[illegible]
mensche veel bereider is
tot ghestadicheden dan
die ander. Ende daer om
heeft hi min strijts te
ghen onghestadicheden.
Daer om en is hi die
herlichste niet. Mer
die meeste minne heeft
ende godes beste waer ne
mit. Ende die den waer
nemen ghenoech is dat
is die beste. Ende die wijl
ic gheseghet dat die
ghene vele naerstigher

waren ende tot vele vol
maecter leuen quam nu
die sale waren van
natueren ende onheblic
lic waren dan die ghe
ne die sachter van na
tueren waren want om
mids den aerniste die
si hebben tot gode ende
bernende minne so we
ghen si haer onghestadi
cheit Also seer ende niet
grote onwaerden keren
si op hem seluen dat si
hem enne gheliden co
nen want een cleyn ghe
breck weghen si so gro
ot dat enne een ander
groot mensche souden
doot souden so groot we
ghen ende want sijt so
seer werchen so hebben
si te meere naerste hem
daer teghens te hoeden
Ende dat is hem grote
hulp tot ... dieke
ende dat weghen si meer
om die ere gods dan
om hem seluen want
ten is gheen dinc so clein

dat gode mishaghen
mochte in hem si en
weghen te meer dan
hoe groot verlies si
hebben mochten Ende
so si meer ende meere
minnen ende kennen so si
meer ende meer hebbelic
heden in hem maken
ende ghenoechlicheden heb
ben tot dien die si min
nen Ende so si meer ghe
noechlicheit hebben tot
teghens die si minnen
so si ghehelijc dinghen
bliuen tot ontfermen die
si minnen O heilighe
siel want dan alleen op
dat ghi hem dan allene
moecht sijn ... dien
ghi voer al vercoren
hebt Vlie coninghen
vlie van dinen vrienden
vlie van dinen ghesel
scap ende alre menichfou
dicheit verghet
din volc ende thuus
dins vaders Ende die
coninc sel dijn scoenheit
begheren Vlie niet

mitten lichaem mer
mitter herten ende mit
deuocien Ende mit in
tencien ende mitten ghe
eest want god is een
gheest Ende daer om
begheert hi niet al
leen enicheit des lich
aems Mer des her
ten Nochtan ist sulc
stont orbaerlic dat
wi ons alleen houden
van buten want Cristus
die onse exemplaer is
hi ghinc sulc stont al
leen beden niet dat hijs
te doen hadde Mer
hi ons leren woude
dat wi oec also doen
souden Ende also goet
gheselscap sulc stont
helpt den onvolmaec
ten mensche also hetet
hem quaet gheselscap
Mer Altoes is ons
noet dat wi Alleen
sijn van herten Ende
een vrien gheest die is
Alleen Die niet en
peinst die dinghen

Die weerlic sijn ende
niet en is ghe affi
cieert totten dinghen
die nu ieghenwoer
dich sijn ende die ver
smaet dat vele lude
begheren Ende die ver
driet dat vele men
schen mit blijscappen
besitten ende die schamet
scheldinghe ende niet
die niet en ghevoelt
dat men hem van de
erde sarret doet ende die
verghet dat men hem
misdaen heeft Ande
re ende si di niet allene
al waer di mitten lich
aem alleen Mer had
di dat hijr gheseit is
Al waer di onder du
sent menschen ghi w
aert alleen Ende is dat
sake dat ghi begheert
tot enicheden van her
ten ende van ghedachten
te comen so hoede di
harde ... naume
dat ghi niet curioes
en sijt te onder soeken

wandelinghe van
menschen. Mach dat
ghi niet lichtelike(n)
en oerdelt. Al duncket
v dat ghi ghebreck
bevint in iemen ende
kersten. Meer meer
onscholdighen ontsch
uldichen. Meer con
di dat were niet on
schuldighen ontschul
dicht die meninghe.
Ende en condi dat niet
doen pensert dat hijt
onwetende ghedaen
heeft ofte want dat
hi bedroghen was of
dat te gheschien was.
Ende ist dat ghi niet
in gheenre wijs dit
si mit keren of ont
schuldighen en cont
pensert in v seluen dat
hi swaer becoert
was ende pensert dat
ghi vel swaerliker ghe
lieft soudt hebben
mitdien hadde ghi al
so becoert gheweest
Also hi was ende sult

Gode dancken dat ghi e(n)
niet. Also becoert en
waert ende ghi sult voer
hem bidden mit goe
ten naersten ende mit
hem hebben een med
doghen ende boven al so
hoet v onweerdichede
den te hebben op vnsen
euen kersten want
dat is een groet hin
der tot of gheesteliker
heden want si maect
vele suspicien die en
salke segrie dere on
ghestudicheden. Maer
hebt een goederthieren
doghe mit compassien
ende sien die ghebre
ken in v euen kersten
alle dinc ter besten te
keren. Ende een salic o
ghe op v seluen te goede
te versmaden [struck] ende
een cleen dinc groet
te wegen. Ende dat
ghi v lere pine dat
ghi gheen dinc onoer
delic en mint so sul
di van den dinghen

moghen keren also ghi
wilt een woert. Want
ghewaerlic euen goe
den man dat sulke lu
de trecken hem seer vut
den luden ende waren
gheerne allene ende
Daer laghe an seer lu
ten vroet dat si waren
inder kerken ofte al
leen of dat haer beste
was. Doe sprac hi ne
ent nu merct waer
om so wie rechte is in
der waerheit hi is in
der waerheit hi is in
alleen steden ende bi al
len luden oec rechte ende
so wie onrecht is hi is
in [struck] allen steden
ende bi allen luden oec
onrecht wie is dan re
cht goed inder waerhe
it heeft die heeft hem
in allen steden ende inder
straten ende bi allen lu
den oec so wel ouer ende
so recht. Als in der ker
ken ofte inder came
ren ofte inder clusen

Also onse here sprac
op den borne der sama
nen toe dat die vre
sonde comen ende si
in dat men inden
tempel noch op
ten berch sonde aen
beden den vader ma
er waerachtighe
aenbedere aenbe
den [struck] den vader
inden gheest ende in
der waerheit. Wat
hi is inden gheest
ende inder waerheit
Aen te beden dan is
gode te dienen mit
minnen. Die dan [illegible]
de gode ghewaerli
ke mint hi aenbet
gode inden gheest ende
inder waerheit. Want
men mach niet
ghewaerlic minnen
des men niet en kent.
Die dan gode ghew
aerlic mint hi en he
eft gode niet te soe
ken in enigherhande
noch van den luden

Weer hi vijnt in
hem seluen want
hi ons nare is dan
wi ons seluen sijn
want hi is onse
onthout en̄ ons
wesens wesen ist
dan dat hi gode te
recht heeft en̄ go
gode alleen heeft
En̄ hem seluē ende
alle dinc om go
de heeft Dien mē
sche en mach niē
mant hinderen
waer om die men
sche die hem aldus
heeft te rechte en̄
gode alleen meent
en̄ mint Dien wer
den alle dinghe god
lic want hi vijnt
in allen dinghē go
de En̄ die mensche
heeft god in allen
sinen werken en̄
in allen steden En̄
al dair des mēschē
were wert god
want wat dat were

saket dat is dat were
eyghentliker en̄ die
werct dat were pin
cipaliker Meyne
wi dan gode en̄ min
nen wi en̄ anders niet
liken in onsen werkē
so inder waerheit so
moet hi al onse wer
ken wkē principalie
want het is onmoge
lic dat yemant souden
gode puerlic moghe
meinen en̄ minnen son
der gode want die mē
sche en mach vanpu
tueren bouen heuuel
nen niet comen in
bloter naturen En̄
gode puerlic min
nen dat onthoordt dat
were der naturen
want natuere en̄
mach haer selfs niet
lochenen niet haer sel
uen ende want hi go
de meent en̄ mint puer
liken in alle sine wer
ken Daer om en mā
ch hem niemant hin

deren noch die mensch
te der menschen noch
degheen En̄ want
hi gode hevet en̄ sinnen
in allen dinghē Daer
om en mach hem nie
mant hinderen En̄
hier wart dan mensche
alle menschen ondichei
ghe enighe En̄ also
als ghene menscheli
dicheyt gode storen
en mach alse en mach
desen mensche ghene
menschelicheit te
storen Daer hi is een
inder euen want het
is boven were der cre
aturen daer en ghe
stoernisse comen en m
ach want het is in go
de daer alle menscheli
dicheit teghenwoer
dich is en̄ euich en on
vermenschelicheit
is die mensche sal gode
meinē en̄ nemen mal
len dinghen en̄ sal so
sijn ghemoet winnē
te winnen Dat hi al

le tijt gode hebbe te
ghenwoerdich in
sinen ghemoede en̄
meninghe en̄ inder
minnen Weer hoe
dat gode hadde doe
du waerste inder
kerken ofte inder
cellen dat selue ghe
moede behout en̄ dr
aecht onder die me
nichte en̄ in die on
ruste en̄ in die onghel
elicheit want also
(v) ghi wilt hebbē in
der kerken in vwē
ghebede also hebt
v buten vwē ghe
bede want die din
ghē die ghi oefent
niet lieften buten vwē
ghebede die sellen v
te norm comē in vwē
ghebede wedet ghi w
ilt ofte en wilt En̄
als men van ghelic
heden der werken
spreken sal so en m
eent men niet dat
men alle were ghe

lie achten sal offe al
le steden ofte alle lu
den want dat waer
groet onrecht Want
het is een beter we
re beden dan symen
ende een ghelove stat die
kerke dan die strate
Mer du selve inde
werke een ghelic
ghemoede draghen
Ende anghelicke woon
we nimen ende eer
nt te gode waer di
dan also ghelic in al
len steden ende met
nige ende meinde go
gode in allen dinghen
so en mochte v nie
mant hinderen der
ieghen woerdicheit
Gods Inder waer
heit wie dat god
aldus ieghenwoer
dicheit niet en is
Mer die god van bin
nen nemen ende soeken
moet wanneer hi in
onghelike gheselse
ap is het si in werken

ofte in steden so en heeft
hi gode niet in sinen
ghemoede ende dan is
hi lichtelic ghehinder
et want hi en heeft
Gode niet ieghenwo
erdich want hi go
de ~~allene~~ alleen niet
en soect Noch en me
ent in allen dinghen
Mer hem selven ono
erdelic meynt ende ~~met~~
mint inden dinghen
Daer om en sijn hem
niet allene hinder qu
aet gheselscap mer die
goede ende niet Alleen
die strate Mer oec
die kerke want die
hindernisse is in hem
want al dat hi onoer
dencelic mint dat
hindert hem Ende he
eme noch niet god
ghewordden in allen
dinghen Dat is dat
hi noch gode niet in
allen dinghen eyghent
lic en mint noch en
meent want niene

hi gode also so waer hem
in allen steden in alle
tide ende bi allen lieden
seer recht ende waer mai
ne so hadde hi gode ende
die en mocht hem nie
mant benemen noch sine
werc en mocht hem
niemant hinderen
Nu merct waer
in leghet dat ghewari
ghe hebben gods ende dat
men ghewaerlike gode
hebbe Dit ghewarighe
hebben gods leghet
anden ghemoede ende
an enen innighen gheesten
dighen toe keer ende me
ninghe Gods Die men
sche en sal hem niet la
ten ghenoeghen mit
enen ghedochten gode
want wanneer dat
hem dat ghedachten
ontgaet so ontgaet
hem god Daer om sal
men hebben enen ghe
wesenden god die verre
bouen den ghedachten
des menschen is ende aller

creatueren Die heeft
Gods ghewesent in
hem die hem ontho
ghen van Quernede
minne ende bevinden
gode in hem bouen
were sijnre crachten
want Daer bevint
hi in hem een eenmoe
dich minlic neyghen
in gode sonder onder
laet Ende dat neyghen
en waert nimmer
meer ghehindert v
an ghene creature
want het is bouen
alle were der creat
ueren Ende bouen
lief ende leet Ende wa
delbaerheit Ende also
daer is een eenmoe
dich minlic neyghen
Also is daer een bloot
staren bouen alle on
derscheit in die bloot
waerheit die god
is Ende also die minli
ke eenwondighe ghe
neyghen niet en m
ach ghehindert wor

den van enighe crea
turen noch van lie
ve noch van leet wa
nt het is bouen alle
wandelbaerheit alsō
en mach die blote sta
re en eenvoldighe
oghe niet ghehinde
rt werden met den va
beelden noch van on
derscheit want het
is bouen alle onderschi
ede en beelden want
ten heuet niet dan
gode voer ende alsō
die verstanden die og
he gode Nu sien siet
in gheestelijken beel
den Als hi is ontfer
mertich en goetheit
Alsō siet die eenvou
dighe oghe gode Als
bloet bouen allen beel
den en als god wan
delt in die cracht der
sielen en regniert
mit sijnre gracien al
so woent hi en blijft
int wesen en in die
blote ghedachte der

sielen Daer die siel
sonder middel hanghet
en is een mit gode en
mit hem seluen Ende
die ouermids die een
ter cie gods ende nime
Die werke sijnre cracht
te ontfloghen can die
vint god bloet en on
ghebeelt in die eenvou
dighe ghedachte sijnre
sielen En daer neemt
gracie haren oersprōc
en vloeit tot die crac
hte op dat die siele on
mids hulpe der gracie
soude moghen comen
bouen werke hare crac
hte Daer gracie haren
oersprong neemt en
dat is in gode want
gracie in haren oer
sprone so is si een mit
gode Meer daer si vloeit
in onsen crachten en wi
daer mede werken daer
is si creatuere Die dan
Aldus gode beuonden
heeft in hem selue ver
nieude mit sijnre gracie

Ende bliuende en sijn der
mit hem seluen bouen
were der crachten Die
mach onghehindert
van lieue en leet en va
menichuoudicheit der
creatueren bliuen want
god is in ghewesent
En is hebbeliker en
gheneichliker ten in
keer dan ten utkeer
End die gheneichlicheit
vermaent haers selfs
waer dat die mensche
is en dese gheneichde
it en verghaet niet het
waer dat hem die men
sche willichlike van
gode keerde mit sijnre
vrien wille Dat hi
niet gaerne doen en
soude want die god al
ke Inouen dus heeft Die en sou
de hem niet lichtelic
van gode kōnen keren
Niet dat dit niet ghe
scien en mach want
men sitter niemant
seker Also langhe als
hi sterflic is hi en had

der van reuelacien so
wat mensche die god al
dus ghewesent heeft
in hem die neemt god
godliken en in dien licht
God in allen dinghen
want allen dinghen sa
smaken hem godlic w
ant in allen dinghen
so smaect hem god die
daer alle dinc keert ter
eren gods en god ver
beelt hem in allen din
ghen want hi alle dinc
~~neemt~~ neemt van der
hant gods ende danct
gode en loeft gode in
allen dinghen en in hem
blijft god alle tijt en
schijnt want hi gode
mit groter naerheit w
aer neemt en willens
En wetens hem te
gheuen ~~onrein~~ onreine
ten dinghen en keert
En also schier als hijs
ghewaer wert dat hi
ghekeert is tot onnut
ten dinghen so keert hi
hem haestelike daer of

mit eenre groter bitter
heit op hem selven En̄
claghet gode dat hi so
ongheleidich is en̄
verkiest dat hi nūmer
meer sijns wetens he
en sel keren tot onnut
ten dinghen want het
is al onnutte en̄ ydel
daer die ere gods niet
in en leit noch profijt
sijns euen kerstens no
ch sijns selfs Die die sijns
selfs aldus ware neemt
hi waert die min ghe
hindert want hi heeft
die wil sijns ghemindn
teghewoerdich en̄ die.
Dat smaket hem alre
beste Ghelijcker wijs
die daer hertelijken do
rst heeft dien dorst.
doet hi wel anders
wat dan drincken en̄ hi
mach wel ander dinghē
ghedrincken dan die
dorst die hem pijnt.
Maer wat hi doet en̄
bi wien hi is ofte wat
hi denct ofte werct na

hem en verghaet dat
beelde des drancs niet
die wile dat die dorst
durende is En̄ hoe
hi langher durende
is hoe die pine meer
wast inden mensche
ofte die daer ee
dine heertelijken mint
dat hem anders niet
en smaect noch
ter herten en gaet.
Dan dat hi mint en̄ me
int alleen en anders
niet waer die mensche
is ofte bi wie dat hi is of
wat hi beghint of wat
hi doet ten verdrijft
niet hem dat hi so her
telike mint en̄ in al
len dinghen vint hi
des dinghes beelde te
ghenwoordigher dichter
dat hi also mint en̄ is
hem also vele teghen
woordigher also vele
als die minne crachti
gher en̄ meere in hem
is hi en soect hier toe
ledicheit noch

ghen ledicheit noch
rustē want hem en hin
dert ghien onruste
hi is altoos ghereet
te hebben in sijnre ie
ghenwoordicheit dat
beelde van sijnē ghemin
den Al liefde also sel
god ghemint werde
van ons dat wi dat
bi beelde sijnre min
nen in sijnre ieghen
woordicheit in ons
draghen in al onse
werken in allen sta
den bi allen lieden en̄
in allen dinghen want
ghelijcker wijs dat
god is in allen din
ghen en̄ allen din
ghen hem ieghenwo
ordich sijn so ieg
henwoerdicher sijn
alle dinghe gode
dan die dinghe hem
selven sijn Alsoe ghe
likerwijs sal ons
god ieghenwoerd
ich sijn in onser me
ninghe in onser be

gheerten en̄ oefeninghe
En̄ in al dat wi doen
en̄ laten en̄ dat hi alre
die sake si Gode al
dus teghenwoordich
te hebben en̄ macht die
mensche niet leren mit
vlyen dat hi die dinghē
vliet van buten en̄
onē Afghescheidenheit
maect der menschen
in eenswoudicheden.
Maer hi moet eenin
wendich oefeninghe leren
waer dat hi is ofte bi
wien Dat hi die din
ghe so door breke dat
si hem ghien hinder
en sijn van sijnē ghemin
den En̄ ghetrouwen
god en̄ sijnen god daer
in neme en̄ dien crach
telike minne En̄ beel
den hem in alre we
selijker wisen Dat is
dat hem god hem also
ghenoechlike si En̄ heb
belic Also of sijne natu
ere waer Gode teghē
woerdich te hebben noch

neemt een ander
ghelikenisse een men
sche wil scriuen leren
sal hi die conste comen
hi sal hem vele ende dic
ke dat scriuen oeffe
nen hoe lact of hoe
swaer dattet hem wor
de of hoe onmoghe
lic dattet hem donct
wil hijt nochtan oe
fenen die wijl hi sal.
ten lesten die conste
leren al waer dat sake
dat dat hi ten eersten
te mael niet en con
ste gheconnen hi moet
ten eersten mael een
merken hebben eenre
yeghelike lettere ende m
moet die in hem ~~bew~~
beelden wel vaste Ende
Als hi die lettere wel
heeft ende die lettere wel
spreden can so waer hi
der beelden alre mael
ledich ende der groete
merkens Ende dan so
scrijft hi vriie ende lich
telic sonder comer Ende

wat werken die hi
gheleert heeft ofte
conste also soude ouer
mids eenperlike oe
feninghe ende gode in
ner nemen god men
mensche ghewesent
werden want god
voert ende maect son
alteen name wijs in
ner Ende en waer wi
niet tot ander din
ghen ghekeert so sou
de wi gode altoes heb
ben teghen woerdich
in allen dinghen ende
In alle onse werken
bi allen luden ende in
allen tiden sijns sma
ken ende mitter formen
sijns beelds ouerghe
formeert sijn ende In
hem ghewesent ende
gheneyghet dat hem
In beelde sine teghen
woerdicheyt sonder
alle arbeit ende sonder
beelde ~~enichs~~ enichs
Anders besitten In
alle sine werken bi

allen luden Ende in allen
dinghen ende der dinghen
te mael ledich bliuen
nader oerdin der ghe
nedicheit Mer die
hier comen wil hi m
oet neerstich sijn ende
goeds waer nemen ern
stelike ende dien waer
nemen ghenoechlijn.
Ende sien dine mit on
ghevoerder meerder liefte
en besitten Ende al ter
puere eer gods Ende
willens ende wetens in
ghenen onnutten din
ghen verarreren Mer
also schier als hijs ghe
waer wart dat hi sie
steyphans verrie mit
eenen bitteren leet hi
Ende mit eenre groter
onwaerdicheyt ophen
seluen dat hi so onghe
stadich is want eer hi
tot deser volmaecter
ghestadicheit comen
Hi en mach niet behe
houden Mer hi moet
An oen al ghenen Ende

dan sal hem altijt al sma
ken ende al waer dat sa
ke dat hi ten eersten hier
toe niet en quame Da
er om en laet hi niet
te doen dat hi vermach
want ten sal sonder gro
ote vrucht niet sijn ende
oec en mach men niet
tot al sulker heylicheit
comen sonder grote ar
beit Mer die leer nu
de hi soude den arbeit
te bet verdraghen want
die mint hi en arbeit
niet of hi mint arbeit
ter eren gods Ende oec
ist den goeden luden harde
suer gheworden Ende
haer ontbliuen hebben
si harde swere ghewegen
Want het woende een
groet man te bruesele
die sijn vesper eens ver
sliep want hi hadde licht
des nachts te metten
gheweest Ende doe wart
hi mit also groter on
waerdicheit op hem sel
uen ghekeert Dat hi

seide dat hi waerdich
ware dat men al leu
daut dode slaghe Die
welke onwaerdicheit
dat hem vele beter w
as dan of hi ter werelt
gheglanst hadde Ende
Daer om weder gro
ten ontbliuen op
dat ghi die neerstegher
moecht bliuen Dit is
hoe die mensche sijn
weer weet op
dat hoechsten dat
seste capittel

Vele lude wil
len die daer
toe comen wil
len si daer nu
steruen mit eerste
Dat hem dier die dinghe
daer si hem wandelen niet
en hinderen Noch en
gheen beelde van hem
der niet in hem en ma
ken want waer dat her
te ende ghemoede volgo
des is Daer en moghe
die creaturen en ghe
gheen stat hebben Mer
daer mede mede enich
ons niet gheuoeghen
Mer wi sullen ons
alle dinc [illegible] grote
lijc doen [illegible] het
si wat dat si ware
wi sijn wat wi sijn of
hoe onghelijc ende dan
dit is ons eerst alle
mael recht ende niet
eer Ende nimmermeer
sal die mensche hier
of ten einde comen
hi en mach hier nu
sonder onderlaet wa
sen ende des meer wi
nen in warighe toe
nemen Ende alle die
mensche sal in allen
dinghen ende al sine
werken een verstan
dich merc weten sijns
selfs hebben ende in sijne
Inwendicheit Ende
nemen in allen din
ghen gode in der hooch
ster wisen dat moghe
lic is want die men
sche sal sijn als onse
heer sprac Ende hi sul

sijn als luden die alle
tijt waken Ende ont
beiden haers heren
Die neemt dan die
dinghen inder hooch
ster wisen Die alle
dinghen die hem toe
toe comen neemt
van der hant gods
Ende dancken gode
daer of Ende dat god
ghelaet oec were
om sijn beste Ende al
dat hi hoort ende siet
Ende vernemet dat hi
dat al keert tot sinen
gods Ende nimmermeer
daer neme hoe hi tot
alreen besten keren
mach want die gode
mint hem comen alle
dinghe mit gode te
hulpen want hi heeft
eens salighe oghe op
hem selven hem te ne
deren onder gode ende
te nemen van siner
hant wat hem toe
comet Ende dat al eerst
te weghen is teghen
dat hi verdient heeft
Ende een goedertieren
oghe op sijn euen ker
sten Hoe dat hi alle
dinc ten besten ghe
keren mach want
die goedertieren grot
alleen hebben alle
dinc ten besten te ke
ren Ende gode in allen
dinghen te loeghen
want hi is een lauter
goede dien god sijn ver
borghen weghen
comende is Ende hi is
altoes wachter ende beidende
natuere te wac
hen van welker side
hi comende is daer hi
ontbeidende is Ende
hi wachtet in allen
dat hi siet ende comen
hoe vreemde si sijn oft hi
daer mede niet is dan
hi ontbiet Ende als hi
eest die goedertieren
gront een wetende
waer neemt ons here
in allen dinghen Hier

toe hoort eernst en
Dit moet costen al
dat men ver mach en
niet min En dan wa
re die mensche recht
En hi neemt gode in
allen dinghen En vint
gode godlic in allen din
ghen dat is in werken
ofte ~~[illegible]~~ in doghen Daer
om so wie hem were w
eert in ene ghelijken
ghemoede inder waer
heit En dien recht
waer dien schijnt een god
also bloot inden alre
weerlicsten mensche al
se inden alre godlicsten
mensche Ja die god so
waer hoorde want also
waerlic is god inden
quaden als inden goe
den na sijns selfs heit
want god is een ont
hout alre creaturen
En is hem naere ende i
nigher dan si hem selue
sijn En is een wesen
heit ~~[illegible]~~ wesens
Die dan hem seluen ot

horighen comt na wils
sijnre waerlicker ewi
chen Overmids dien
ne hi vonde gode nit
hoechste sijnre ghelat
tenheit daer hi eenic
mit gode sonder mid
del En Also ic gode
vinde in mi also vinde
ic god in allen creatue
ren na wise dat si en
sijn mit gode bouen ha
re ghescepte scepheit
En aldus vinde wi
gode in allen creature
ren ghelijc een goet
mensche vint oec gode
ingoeden en in quaden
want also hi gode vint
inden goeden mit sijnre
~~[illegible]~~ gracien also vint
hi gode inden quaden
mit sijnre wrake En
also hi loeft die goetheit
gods inden goeden al
so loeft hi die ghere
chticheit gods inden
quaden ofte die gonder
tierenheit gods die hi
spaert in sijnre quaet

heit en behoet En verbeit
op dat hi bekeren mochte
Ende also hi loeft die goet
heit gods inden inden
die ver doemt sullen sijn
En also hi gode danct en
loeft van den ghenen
die hem En ander men
schen goedertieren sijn
also danct hi gode En
loeft gode van die hem
en ander mensche haet
sijn En [illegible] dat god
op hem en op ander men
schen ghestaet om haer
best En aldus so vint
hi die goede mensche
in allen menschen gode
En hem coemt alle
dinc te goede En in
allen dinghen neemt hi
gode ten alre hoechsten
dat hi ghe leiden mach
~~[illegible]~~ vrouwen met allen
dat die mensche ~~[illegible]~~
enighe weerlicheit ofte
[illegible] oneghelicheit selue

sel werken [illegible]eer want
hem van binnen toe val
let siende of horende dat
hi sinen god also verghete
worde dich hebbe also niet
gheseit ic wane so wel
wie god in allen dinghen
also verghen worde dich
ic in sijnre verstan
delheit dat in sinen
bloten staren Die daer
bouen allen beelden
gode an schouwede ic
En in hem beuonden
heeft Overmids duecht
en heilicheit van leuen
En dies ghebruict dich
is en dier ghebruiken
de Overmids eenuoldi
ghe en minlic ghenadi
cheit in gode bouen
were der creaturen en
al onderscheit Die
weet alleen van ghe
warighen vrede En
die heeft den ghewa
rich salich leuen want

die vecht sal sijn dien-
moet ummer van goeden
dinghen een gheschien ofte
hi sal gode nemen ende
ven fuden werken ofte
hi sal alle were ontho
ghen Ouermids name.
Eñ meer gode ghedenken
dan te goeden werken
Eñ want die mensche
niet en mach sonder-
were sijn ~~want~~ Daer
om leve die mensche
gode te hebben in allen
dinghen eñ onghehijn-
dert te bliuen in alle sinen
werken Eñ in allen
steden Eñ daer omme
wanneer die gheestelike
mensche yet sal werken
mitten handen so sal hi
craftelike eñ mit gro-
ter starcheit in sinre
memorie Gode voer ne-
men also dat sine ghedach-
ten Eñ sine verstande
nisse mit ghenen vree-
den beelden anders on-
ledich en si noch ver-
beert. Dat die ghewerichheit
tot onduechden sorghe toe brenghet
alle werke vrome der goeder
mensche dat seste capittel

Ghi salt weten
dat die aanbot-
der onduecht
en is nimmermeer inden
goeden mensche sonder
groten vrome Eñ son-
der groten voert ghe-
let sijn twe mensche
die een si also dat hem
en gheen ghebreck aen en
leve ofte luttel. Mer
die ander si also dat
hem die ghebreken aen-
stoten van buten inder
verghenwoerdicheden der
der dinghen Eñ dan so
wert die mensche van
binnen beweecht. Het si
van toerne ofte van
edeler eren ofte lustelike
van onkuuscheden ofte
in ghulsicheit ofte in-
wat manieren datter
si Mer mit sinen ouer-
sten crachten so staet
hijs te mael ledich Eñ
so onbeweecht dat hi
des ghebreecs te mael
niet en wil also dat hi
hem niet en wil toe-
nen Noch ontfaen no-
ch gheen dier sonden
daer een wil Eñ strijt
ieghen die ghebreken Eñ
sonden die hem te voren
comen want het moch
te sijn dat hem die ghe-
breken in ghebore wa-
ren van naturen als
menich van naturen to-
ernich is of houeerdich
ofte hoe dat si Eñ hi en
wil immer niet consen-
teren den sonden Dese
mensche sal vaere meer
sijn ghelonet Eñ hi sal
die duecht veel edeler
besitten dan die ander
mensche want volcome-
heit der duechde wert
vanden strijde als sinte
pauwels seit die duecht
wert volbrocht inder
cranchheit Eñ daer om
ist ons noet dat wi be-
coert sijn want wie sal
ghecroent sijn dan die
wettelike strijt Eñ hoe
mochten wi striden ofte
men ons niet an en vo-
chte Eñ wat is mi nut-
ten verwinnen ofte ic
inden strijt niet ghewest
en hebbe Eñ sonderlinc
so achte ic minder gra-
cien weert sonder ver-
winnen ofte victorien
sonder strijt Eñ want
onse leuen is al vol stri-
des is Eñ becoringhe
Eñ onse leuen is also

een vierder scap is inder
eerder Eñ wi van ons
seluē niet en hebben.
Die becoringhe mede
weder te staen dat ōs
lief is want wi hebbē
liever die macht van
gode dan van ons sel
uen Eñ liever tot sinē
wille te staen dan won
sche te hebbē want ghē
dinc en is lustelike
in tijt noch in ewicheit
dan sijn te sijn noch der
sekere want Also seker
Als god god is so wa
ere hi te mael sijn God
waer sijn onghere dan
ire dinc was ofte sijn
mochte dat hi ire beset
sat ofte besittē moch
te Eñ want wi sonder
Gode niet en vermo
ghen so is ons noet dat
wi sijns eeuwelikē w
aer nemē eñ sinre hul

pen op dat wi alle be
coringhe ōuerwinnen
moghē want also die
ke Als wi den viant
Eñ sijn becoringhe ō
winnen Als die wijl
vlieden wi die enghelē
eñ eren god Oec so
suldi weten dat die
ghenerlicheit totte
sonden en is ghaen so
sonde Mer die son
den te willen eñ te vol
bringhē dat is sonde
Oec suldi weten
dat sulke sonden sijn
Alse onreine ghepen
se der onkuuscheden
dat men daer qualikē
langhe op peinsen
mach sonder sonde
Al en wil ment niet
consentieren want si
[struck] den menschen alte
seer moeieren ende totghe
neichtheden Eñ daer

om Also schier als men
ghe waer wart so sullē
Die mensche mit gro
ten eernste daer of keren
want ieghen alle son
den sal men vechtē Mer
er dese sonde der onku
uscheit sal men vlien
Eñ daer om ghemelic
ghesproken so wien
recht waer Al hadde
een mensche ghe wout
te wenschen hi en sou
de niet willen wen
schen noch begherē dat
hem neyghinghe noch
becoringhe der sondē
becoringhe want an
Dien so stonde die men
sche onghewarent in
Alle sinen werkē eñ so
der sorghe biden dingē
Eñ hi soude oec dervē
den loen eñ den segher
die hem van den stri
de comt want het
is een vroem strijden
becoringhe eñ [struck]

ghinghe totter sondē
vromelic weder te slaē
Eñ te verwinnen want
Die aen stoet eñ die
beweghinghe totter
Ondiecht bringhet
die duecht inden mensc
eñ verwerket den
menschen neerstigher
te sijn inden dienste
gods Eñ gods eñ
sijns selfs te bet wa
er te nemen Eñ dese
neyghinghe eñ Anstoot
der sonden vermaenen
den neerstighen
menschē in allen tidē
eñ vreen dat hi hem
oefene in die duecht
want dat nauwe ghe w
aer worde der neygin
ghe eñ der onduecht
maent den menschē
eñ verlicht in die
duecht Daer om sohē
die mensche [struck] re
merken kant Eñ vin
so hi bet die starcheit

En des sesde waer ne
men sal want Die
dueght en die ondu
echt leyt al inden
wille Dit is hoe die
wille alle dinc v̄macht
Dat viij capittel

Dye mensche
en sal hem
gheens dinghens te
seer verwaren die wi
le dat hi hem vint in
enen goeden wille no
ch hi en sal hem niet
te seer bedroeven no
ch van gode hem verre
achten Als hi hem
vint in ene goeden
wille Die dueght en
alle goet leyt inden
goeden wille want
v en mach niet ont
breken op dat ghi ene
ghewarighen rechte
wille hebt Weder dat
wilt mine hebbe ofte
oetmoedicheit ofte e

ewighe dueght ist dat
ghijt ewachtelike en mit
al uwen wille wilt so
hebdijt En des en ma
ch v god of ghee creatuer
benemen Op dat v wil
le anders goet si en ghe
recht En een godlic wil
le Dat is een godlic
wille die alle dat hi
wil ter eren gods wil
le want dat en heeft
die wille van naturen
niet En nieuwers en
mach men bet bekenne
den godliken wille dan
dat die mensche alleen
meint die ere Gods
en in dien wille en ma
ch en gheen dinc ver
winnen Noch doot no
ch leven noch helle no
ch duvel noch ghee cre
atuere Niet en sal me
willen ic woude Mer
men sal willen ic wille
Al hier toe Andus sin

want waer een dinc
Ower dusent milen
En wil ic dat hebben
ic hebt eyghentliker da
dat ic in minen scoet
hebbe en ict niet en
wil hebben want die
goede wille ghewesent
in Grace en is niet min
machtich noch crachtich
den goede dan den quade
die quade is ten quade
Dat ic nimmermeer en
ghewan aflet werc en
doe heb ic den wille tot
ten quaden werken ic
heb die sonde Also alse
of ic dat werc hadde
ghedaen Ende Also n
och ic inden ganßen w
ille die sonden doen also
ofte ic vele menschē ghe
doot hadde En ict no
chtan mitten werken
niet en dede Niet dat
ic wil seggen dat die
sonden mitten werken

niet meer en si Mer
dat consent volbrin
ghet die sonde Al en
quame dat werc nī
mermeer toe want
die sonde leyt meer ī
den wille dan int werc
Waer om en soude ic
dan dat selve niet v
moghen inden goeden
wille Ja veelbet En
oghelijc meer want
god weet mitten
goeden wille Des dat
werc des goede wi
willen principalike
is dinc menschen
Mer dat quade dat
die wille des mensche
wil dat heeft hi alle
van ewigheit ewe
quinctheit En also
vele als die meeste
gods En die goede
willen meer ver ma
ch dan die quade wil
le Alleen also vele is

die goede wille mit-
ter gracien godes mach
tichter te volbrenghen
dat hi wil mitten wil
le dan die quade wille
is mit sijnre quaet-
heit [illegible] quaet-
heit. In der waerheit
mit ten wille vermach
ic ghe alle dinc. Ic ma
ch alle menschen arbeit
draghen ende alle die
ne menschen pinen.
Ende alre menschen goede
werken ende wat men
ghedencken mach heb
ic in den wille ganse
lic ende ghebruket mi
In der macht alleen ende
soude ic gaerne doen con-
ste. Ende ic daer toe dede
dat ic daer toe vermochte.
In der waerheit heb ic
al ghedaen ende dat en
mach mi niemant bene
men noch beroven en
[illegible] hier want. Want

mijn wille mere [illegible] wer
ken dan des anders die dat
were dede. Ende ic daer mijn
toe dede dat were te werken.
Ende ics nochtan [illegible]
ten niet en dede ic soude
vanden were om mijne-
willen wille meer ghelone
sijn dan die dat were wra
chte. Meer des en darre
ic niet twyvelen daer die wi
lle ende mijne al gheheel waer
In alder wijs dat hi dan al
so groten loen soude heb
ben. Dit were niet en w
rochte alse dat wachte
want een martelaer sal
hebben die croon der mar
telien die hi niet en sal heb
ben die die martelie niet
gheleden en heeft al hadde
hi den wille der martelien
also groot als die ghemar
telijt was. Meer wonde ic
maer seggen dat die wille
sonder were also groot w
are alse mitten wille dat.

were ghe en wil. Daer om
niet strijden want die vol
maecte wille vermach
veel daer hi dat sine
toe doet dat hi vermach
gansselic. Want wo
nde ic in der waerheit al
so vele willen hebben ofte
mijne als die mensche hebben
mochte ende gode also veel
louen dat heb ic al [illegible]
Dat mijn wille goet ende ghe
recht is ende volmaecten.
Nu ist te merken waer
die wille recht si. Daer
is die wille ganss ende re
cht daer hi sonder alle ei
ghenscap si na wise der on
dueght. Ende daer hi sijns
selfs uut ghegaen is ende in
den wille gods gheboelt
Ende gheformeert is ende
hoe des meer is hoe die wil
le waerachtigher is ende ghe
rechtigher. Ende in dien
wille vermochtic alle din

ghet si wille mijne ofte wilt
dattu wilstu. Meer ghi salt
gansselic weten als een
mensche begheert dat hi
woude also herlic sijn als
ye mensche was. Dat hi
daer om also herlich niet
en is. Meer hi is also her
lich als sijne wille groot is.
Meer waer sijn wille groot
als ye mensche wille was
so waer hi also herlich als
ye mensche was. Want
wat ic begher niet gro
ter en is mijn herlicheit
dan mijn wille. Een vrage
hoe mocht ic toe desen [illegible]
[illegible] comen daer meer of ghe
sproken is. Want icker
niet en bevinde in mi
noch ghe waer en worde
alse ic sie an vele luden die
bewisen grote werken.
men bevint in hem gro
te oefeninghe ende wonder.
dies ic niet en heb beghere

sul di merken twe dinghen
die inder minnen sijn dat
een is een wesen der min
nen Dat ander is een
werc of een wt breec
der minnen Dat wesen der
minnen is een groetheit
der minnen Ende die is al
leen inden wille want so
wie meer willens hadde
hi heeft oec meer minnen
Mer wie des meer hadde
dat en weet niemant
vanden anderen Ander dat
dat verborghen inder sie
len Nu is een ander dat
is een dracht ende een werc
der minnen Dat schijnt
seer alse in suetheit oefenin
ghe Ende iubileren Ende dat
en is altoos dat alre beste
niet want het is onder
wilen minne niet Mer
mach van naturen som
wijl sulken smaec ende soe
ticheit hebben Of die nat

mach den mensche den
smaec gheuen om den
mensche te doen verwanen
Ende die den smaec hebben
Dat en sijn alre weghen
die beste niet Het is oec
wel te merken oft van
gode comt Het ghevalt
lichte oec wel dat god
sulken luden gheuet sin
ner ende gheuoelen om
een suken Ende om een
trecken Ende oec dat
si daer mede seer onthou
den warden Ende nam
aels als si meer minnen
ghewinnen so en hebben
si lichte also ghevoelens
niet Ende daer an schijnt
oec wel dat si nu minne
hadden Ende ist dat si gode
trouwe in gaue ende ghesta
dighe trouwe houden
so ist nochtan te sien
oft te mael minnen si en
het si also so en ist noch

tem niet dat alre beste Ende
Dat schijnt daer an want
men sal sulke iubilacie
laten daer een minnen werc
te werken is daer mens
noot heeft gheestelike oft
lijflike Want waer die
mensche in also groter iubi
lacien oft in contempl
acie Als sinte Pieter oft
sinte poulus ye was
Ende wiste hi enen sieken
mensche die noetdorftich
waer eens sopens oft
yet anders het waer veel
beter dat hi liet sijn oefe
ninghe van iubilacien oft
van contemplacien ende dat
de den noetdorftighen men
sche in vermoeyen der min
nen Want men mach
Die ghebode gods niet
laten om enighe oefenin
ghe die soe groet mach
sijn Ende dies neemt een
exempel Het was te

beuolen in sinte clara gast
huus ende derde suster
Die die sieken placht voe
derieren te sijn eens
Doe lach si op haer bed
de Ende onse heer quam
ihus xpus quam bi haer
legghen als een ione kin
deken Doe hoerde si dat
daer was een siec men
sche die hulpe te doen
hadde Doe stont si op
ende ghinc totten sieken ende
stont den hem bi van dien
dat hi te doen hadde ende
liet onse heer allene leg
ghen Doe si weder quam
doe vant si ihesum xpistum
onse heer alse een groet
man Doen si het alse een
clein kindekin Ende si
sprac O heer hoe groet
si di nu Ende onse heer
sprac aldus So bin ic in
u herte vmmermeer Want
ghi mi om mi liet Ende

Om dat sbaeds dat ghi vā
hu hāt om minnen willē
liet eñ ghinct dienē mi
nen lieden Eñ daer om
en sal die mensche niet
wanen dat hi enighe gods
in desen sal beroeft werdē
want wat die mensche
van minnen laet om gods
willen willichlike dat wart
hem veel edelre want on
se here heer ihū xpūs heeft
ghesproken inden heylighē
ewangelio so wie yet laet
om mi Die sal hondert
vout alse vele ontfaē
wele is die hondert vou
dighe loen dat is smaec
dat die mensche smaect
daer hi iet ter pñcie eñ
gods laet eñ ver tiit want
dien smaec is hondert
vout meerre Eñ edelre
dan die smaec is int beset
ten mit eyghenheden na
het si oec dat die mensche
vroeclic beghere alsul
ken troest eñ bevolen
te gode als god den me
nighen ghesheiden heeft
Eñ god en heeft hem
niet Eñ die mensche
laet hem daer in onder
den wille gods puerlic
om gode inder waerheit
hi salt ghewaerliker heb
ben dan oft hiit hadde ghe
voeliker wijs Want in
Dierghenen des willēs
is hondert vout meer
smaecs eñ loēs dan dat
men mit eyghenheden
hebben mach int ghevoe
len Want die mensche
gaerne gaerne hadde vā
gode eñ god en gheeft
hem niet Eñ die men
sche blivet te vreden eñ
ghetroest om gode het
si lustic ofte gheestelic
Dat vint hi al in gode
want gode ghedoghen
is veel edelre dan tot gode
werken Dat o men onder
willen sire ghevoelen van
wellustigen laten sal van
minnen om gode Dat heeft
ons bewijst die minnaer
sinte pauwels Doe hi
sprac ic hadde ghewoonlic
et ghescheinden te sijn
ofte verbannen van xpō
om die minne mijnre br
oeders Dat meende hi te
inder ghevoeliker wisen
hi en meinde niet in de
ser wisen der minnē dat
hi gode niet ghe mint
en soude hebben want
vander wisen gode te min
nen en woude hi niet
ghescheiden te sijn eñ
ghen blive om al dat ghe
sien mochte in hemel
eñ in eerde Maer hi meē
de inden troest van gode
Maer ghi salt weten dat
die vrient gods nimmer
mach sonder troest is van
gode Want wat god wil
mit hem doen ofte ghevē
Dat is sijn alre meeste
troest het si troest ofte
ontroest Vele lude spre
ken wi hebben goeden
wille Nochtan en hebbē
si ghien goede wille Want
si willen hebben haren
wille eñ willen ons heer
leren dat hi also doe eñ
also doe Die wille is on
recht eñ dat en is te ma
el ghien goet wille Maer
sit an gode soeken sijn
Alre liefste wil puert dat
hi ons gheve na onsen
ghebreck Al macht best
aen mitter gracie gods
Dit eñ dat te begherē
Maer het is onvolmaect
heit Want god be
gheert van ons boven
al in allen dinghen dat
wi hem onsen wille over

gheuē Eñ laten hem do
en dat hi wil eñ die her
te in allen dinghen vre
de Doe sinte pauwels
mit onsen heer sprac eñ
onse heer mit hem Dat
Dat en droech al niet
tot dat hi den wille ouer
gaf Eñ paulus sprac
heer wat wil di dat ic
doen doe Doe wiste on
se heer wel wat hi doen
woude Eñ dat woert
was gode bequamer dā
of hi ghesent hadde gro
te wonder te doen dit
Of dat wat boue Al dat
wi smeken moghen ofte
doen so begheert god Dat
wi scynen van buten eñ
van binnen heer vrouwen ke
nen wille ghesien Eñ de
Die enghel onser vrou
wen die botscap broch
te Al dat hi se mit hoer

sprac Dat en hadde nim
mermeer moeder gods
ghewaert Mer also schi
er Als si den wille Al ou
er gaf doe wart si een
ghewarighe moeder
gods eñ des ewighen w
oerds Eñ Al te hant
ontfinc si den soene gods
eñ hi wart haer een na
tuerlic soen Oec en ma
ch den mensche ghe en
dinc eerghewaer ic eñ
dat op gheuē des willē
inder waerheit sonder
een gheweer onwicht
Ouergheuē des willē in
allen dinghē so en heb
ben wi Alre mael niet
mit gode of voer gode
ghedien nader volmaect
heit Al bestaet wel
mit gode dit eñ dit te
wer verkiesen mer In
dien dat god de die ouer
ste hant hout in die v

sel di merken twe dinghē
die inder minnen sijn Dat
een is een wesen der min
nen Dat ander is een
werc of een uut breken
der minnen Dat wesen
der minnen is een groet
heit der minnen Eñ die
is alleen inden wille wa
nt so wie meer willens
heeft hi heeft oec meer
meer minnē Mer wie
des meer heeft des en
weet niemant vanden
anderen Dat is verbor
ghen inder selen Dat is
een ander dat is een drie
eñ een werc der minnē
Dat schint seer alse in
nicheit oefeninghe eñ in
biteñ Eñ dat en is altoes
dat alre beste niet wan
ten is onder wilen minne
niet Mer men mach van
naturen sijn wil sulkē
smaec eñ soeticheit hebbē
Of die viant mach den

kiesen Mer quaemt
Also varre dat wi ons
Al en alre mael ouer
gauen eñ wi ons alre
dinc doer gode dorftē
troesten int wendich
Eñ inwendich so hadde
wi al ghedaen eñ niet
eer Eñ daer waren wi
altoes Alles dinghes
Also seker alse god is eñ
god eñ alle dinc warē
ons eighene dan ons
re dinc ghewaert Eñ
dan souden wi smaec heb
ben die niemant bedrie
ghen en mochte Dese li
de vint men luttel die
Aldus ghelatens willē
sijn onder den wille gods
si weten ofte si en wetē
niet Mer men vintse
vele die wouden die wise
ofte dat voer hebben eñ
niet eñ en is niet dan e
ghen wille dat si doen.
Die ghelaten mensche.

die sinen wille in gode
ghevet heeft ende overghe
ghevan heeft dies aller
te vreden wat god mit
hem doet. Want het is
Al sijn wille wat god
op hem ghestaden wille
beide in die tijt ende in e
wicheit. Ja een auctori
tt via ghesproken in dien
daer. Die mensche wt
gaet sijns selfs ende dat
ter ewicheit even gode
dat is better dan dusent
sonder ghelesen wt ey
ghenheit om hem selven
Die mensche die so waer
wt ghegaen alre mael
mit alle den sinen waer
lic die waer also recht
in gode ghesat. so wan
ner men den men
sche moste roeren so mo
ste men gode immer
eerste roeren. Want
hi is in gode ende god is
is in hem ende allen dat

~~[illegible]~~ hem toe ~~[illegible]~~ quam
ende dat soude hi vander
hant godes nemen ende
gode daer of loven ende dan
ken ende al soude hijt ont
faen alsoe doer gode ende
het soude hem al soete toe
comen. Want doer gode
en mach niet comen dat
bitter is ghelijckerwijs
sal een mensche drincken
Dat moet ten eersten
over die tonghe sijn. Wat
Over die tonghe heeft
die draf sinen smaec is
die tonghe dan onghe
sont van bitterheden.
Hoe soete dat die win
dan is in hem selven hi en
moet hem bitter sijn vanden
dien daer hi doer quam.
Waerliken die sinen willen
waer te mael wt ghegaen
na wise der ondiecht
en in gode ghestorven
Die waer mit gode so
~~ombeuue~~ ombeuue

Dat alle die creatueren
en mochtens niet roeren
si en roerden gode ten eer
sten. Want die alduus sijn
in gode ghelaten so wat
na hem comen sal dat mo
et doer gode an hem
comen daer neemt sinen
smaec ende wert rechte
godlic. Daer om hoe gro
ot dat dat liden is dat
god ten eersten dat is
ghesendet god op hem om
sijn beste so lidet oec die
mensche wel. Alset hem
toe coemt want hi neemt
blidelic vander hant godes
niet vanden ghenen diet
hem doen. Ende dat weet
god in hem om sijn beste
want dat hijt blidelic ont
faen soude vander hant
godes wiet hem dade dat
en heeft hi van hem selven
niet. Ander waerheit nim
mermeer en valt ter enich
liden so groet op den men

sche ten si gode ierst
en waer om die vrii
chte die den mensche
vanden liden comt. Maer
van naturen so is gode
dat liden ieghens liden.
Alle liden al is dat sake
dat god ghesendet om
Al sulc groet. Als hi
den mensche daer in wo
er sien heeft ende wat
god hem mitten ghenen
die hem te mael over
ghegheven hebben so
comet doer hem an
hem ende so wardet
van rechte soete ende god
lic ende dan alle lief
versmaetheit alle ere
bitterheit alle soetic
heit. Want het neemt
alle sinen smaec an gode
ende het wert hem an
van gode ende wert god
lic. Ende liever heeft hi
bitterheit ende versmaetheit
dan soeticheit ende ere

Want hem dunct dat
dat hem bet toe beho
ert Eñ dat hijt bet
ter dien heeft Mer
want si hem te gode
ghelaten hebben so is
hem al ghemeen wat
hem toe comt Want
sijt al vander hant go
des nemen so wat dese
mensche toe coem dat
neemt hi al van gode
Want hi niet anders
en meynt noch en soeckt
dan god Eñ hem en sma
ect niet anders dan
god so neemt hi gode
inder a bitterheit eñ ī
der ieghenwoordigher
versmaetheit Als in
der meester soeticheit
Eñ daer licht dat licht
inder deemoedicheit Eñ
daer waert men sins
ghewaer Want het is
en moghelic dat iemant

soude gode ter ewigher eerē
moghen draghen ofte liden
hi en soude gode moeten
ghesmaken Eñ en hadde
hi gheenen ghenoechlikē
smaec Eñ dat hem god
Alre mael ouerghenwo
rde Het soude hem moe
ten smaken Als hijt in
hem ghevoelde dat hijt
woude liden ter eren go
des Want gode ere biede
puerliken dat en mach
sonder godliken smaec
niet sijn Want sal dan
dien liden die leer ofte
dat licht dan dat sijt ver
haven souden Als si sijn
in die donckerheit ofte
In liden so wi meer godes
eighen sijn so wi min eī
ghen sijn ons selfs te m
ael Een mensche die sijns
selfs te mael waer wt
ghegaen in gode na wi
se der ondaecht Die ī

mochten godes immer
meer ghemissen in ghenē
werken Eñ Al waert
dat die mensche hem ver
grepe of misspreake of
te dat wel sulken dinc
hem in alle mochte die
on recht waren daer oṁ
en sal hi sijn werc niet
laten Want god dat be
ghin was vanden werke
Als te sijnre eren beghō
nen was so sal hi die
misdaet lichte vergheve
nē Eñ des vinde wi
een exempel An sinte
barnaert Die vander
selver glorien eñ an veel
ander heylighen Eñ sulker
in nature en mach men
te mael in desen leven niet
quijt sijn Want om dat
een luttel caefs valt int
coern Daer om en sal
men dat edel coern Alte
mael niet verworpen in
der waerheit die recht

waer ende met gode wel
conste om menighen die
en worde Al sulke lidē
ghe eñ in valle immer
meer sonder groten vroē
want den goeden comē
alle dinghen te goede als
sinte Pauwels seyt

Dit is hoe hem die men sche hebben sal als hi ghesondicht heeft dat ix capittel

I Nder waer
heit die sonde
en sal die mensche met
willen doen om al dat
ghescien mochte in tijt
eñ in ewicheit wedersul
lic die daghelike van eni
ghe sonde die hi ghedaē
heeft Want het is woē
der hoe hem enich men
sche moch onthouden dat
hi niet en ontfone in thar
ker groter minnen Als
hi an siet dat hem die
ghetrouwe minnenlike

god hart uut ghebroc
ht uut enē sondighen
leuē in enen godlickē
leuen Ende van enen
viant heeft ghemaect
enē sinē vrient Dat
mere is dan een nuwe
eertrijc te maken Ja
die recht waer hi en sou
de niet willen na eeuwe
wijc die sonde daer hi in
ghevallen was Dat die
niet gheschiet en warē
Niet hem en sel misha
ghen dat hi se te ghieuē
wille of godd ghedaen
heeft Mer alsoverre
Als hem die sonden ghe
brocht hebben ter pene
tencien Ende hi ouermi
ds die sonden ghenedert
ende gheoetmoedicht is
al is noch een edelre
oefninghe oetmoedicheit
want onse vrouwe had
de meer oefninghe der oet
moedicheit Dat se god v

hoede van sonden dan sinte
maria madalena die god
veel sonden vergaf want
als maria madalena had
de vander goetheit gods
dat haer sonden worden
vergheuen also hadde oec
onse lieue vrouwe vander
goetheit gods dat si gheen
sonde en dede want edelre
ist enen mensche te behoe
den van quetsuren dan
die quetsure te ghenesen
Also ist edelre ende meer te
dancken dien god behoet
van vel sonden dan dien hi
se vergheeft Ende so ons
god meer goeds doet
so wi ons meer schuldich
sijn te neyghen mit reue
rencien ende mit oetmoe
digher weerdicheit tot
gode ende niet alleen en su
llen wi ons neyghē omme
die sonden die hi ons ver
gheuen heeft Mer die wi
ghedaen souden hebben Ende

hadde hi ons niet behoet
van goedertierenheden Ende
oec niet Alleen en sullē
wi hem dancken vanden
goede dat hi ons ghedaē
heeft Mer oec vanden
quaden dat hi ons ghedaē
soude hebben en hadde sijn
eyghen goetheit ghedaē
Ende die dit wel merkē
wille hi sel een edelre oefe
ninghe oetmoedighē vin
den vander daecht ende
vander goetheit gods dat
hi en ghespaert heeft ende
behoet van sonde dan dat
hi hem sijn sonden verghe
ven heeft Ende want god
al v sonden verghegeuen he
eft so saldi hem waer
wael moghen ghetrouwe
dat hi des niet en hadde
ghedaen hi en woude v
bette daer uut trecken want
wanneer dat die mēsche
op staet uut sinē sonden
Ende hem te mael of keert

van sinē sonden ende verkiest
gode ewelic te dienen ende
hem alleen te leuen so doet
die ghetrouwe minlike god
recht oft die mensche
nie in sonden ghevallen
en waer vergheeft hem
te mael ende en wilt een
oghenblic nimmermeer lateē
ouch ontghelden Al waer oec
der sonden ooc vel also alle
menschen oeyghedaen
En dien dattet hem alleē
leet is om die puere ere
gods Ende dat hem alleē
mishaghet voer al louē
al ten eersten principalic
om dattet gode mishaget
want hoe clene dat die
rouwe is die die men
sche heeft puerlike om
god Dies is meredan
dat die mensche hadde
also groten rouwe als
alle menschē ye hadden
om hem seluen God ma
ch oec mit dien mensche

Alle heimelicheit Die
hi ye mit creaturen
ghewan Op dat hi hē
Anders bereet vint
en̄ hebbelic So en siet
hi niet An wat voer
ghewest heeft Godis
een god der ieghen
woerdicheit hoe hi dē
mensche vint alsoe ne
emt hi en en̄ ontfaē
ten Niet wat die
mensche ghewest he
eft maer wat hi tha
phans is Daer om
alle sonde en̄ versmaet
heit die gode gheschiē
mach van allen sonden
die wil hi gaer liden
En̄ heeft gheleden ~~voer~~
ouer menich jaer op
dat die mensche nam
aels come tot eēre
ghewarigher kennisse
sinre sonde En̄ tot eenē
gherechten weten hoe
ond god ghemint heeft
ewelic en̄ omme dat
sijn minne en̄ sijn danc
baerheit ende weerdic
heit te meer si en̄ sijn
ernste te hete werde te
gode Dit coemt die
wijl en̄ wast grotelic
inden mensche van
kennisse der sonden
En̄ daer om siet god
die scande der sonden
en̄ heeft die wijl ghe
doecht ouer die ghe
ne die hi voer si had
de Dat hi se naemaels
tot so groten dinghen
trecken woude Dit
merket wie was onse
heer ye die liefste of
die hem heimelicste
waren dan die aposte
len Deer en bleeft
nye ghene hi en viel
in sonden En̄ die eē
swaerliker dan die an
der Dit heeft god
inder ouder wit En̄
inder nuwer dicke ghe
leden van dien men
sche die hem naemaels
die liefste worde En̄
oec vernemt men
selden Dat yemant
coemt tot groten din
ghen hi en hebbe em
mer ten eersten misse
den En̄ wat meent
onse ghetrouwe lie
ue vrient hier mede
dan dat wi sijn grote
lese ontfermherticheit
daer an sullen bekēnē
En̄ wil ons manen
hier mede tot ghewa
righer oetmoedicheit
ēt En̄ tot ghewari
ghen eernst hem ewe
lic voert meer te s
oefenē en̄ an hem te
clenen mit minē wa
nt wanneer dat die
vrouwe ver nuwert
waert ouermids ghe
dencken dat men ghe
sondicht heeft Hoe sal
die minne en̄ die bernē
de oefeninghe tot gode
ghemeret werden

Dit is dat onderscheit
twisschen tween vrouwē
wele si sijn oft vleis
schelic en̄ sijnlic oft
godlic dat .x. capittel

Die vrouwe is
tweer hande
Die een is beestelic
En̄ sinlic oft vleische
lic Die ander is god
lic en̄ ouer natuerlic
Die beestelike ~~vouw~~
vrouwe trecket alle her
neder waert in erdē
meren leet sijn en̄
droefenisse En̄ set
ene mensche of brine
ken of he hi staphants
sonde verwaren oft
onthopen En̄ daer blijft

die rouwe in enen
leet eñ in enē mishag
hen Eñ en weet ē
gheen vrucht noch
gheen salicheit en
mach comen tot ~~des~~
desen rouwe want
hi hout den mensche
in enē mishopen Als
of hi tot gode niet en
behoerde Want hi is
meer om hem selven
eñ om sijns verlies.
Dan om dat hi gode
misdaen heeft Eñ al
waer dese rouwe noc
h also groet alse alle
creatueren re hadde
Die en verdient niet
enē sonde te vergheuē
want hi en springh
et niet uut caritatē
Die een sake is alres
ghewaerichs rouwē
Meer die godlike rou
wen ~~d peter~~ die is

veel anders also schier
als dese mensche sijn
sonden mishaghē Hoe
weecht hi meer dat hi
gode misdaen heeft eñ
mishaghet dan sijn v
lies Eñ keert hem tot
gode in enen ewelijken
verkiesen nimmerm
eer sonde te doen eñ
eñ weecht meer dat
minste punt van diē
dat hi gode misdaen
heeft Dan alle die sc
ade ofte schāde die hi y
mermeer daer om m
ochte hebbē Eñ wat
hi meer weecht dat
mishaghen gods dan
sijn verlies soe steet in
hem op een ghewar
ich betrouwē te gode
waert Eñ maect in hē
een ghelooflen dat god
sijn sonden vergheven
wil Want die rouwe

is ghesaet wt minen ro
aut inne en mach nim
mermeer sonder snaer
sijn Eñ hier of comt
in die siele een gheestel
ke vruechde dies ont
hout wt allen liden eñ
iamere Eñ maect se va
st verbont mit gode.
Eñ want hi groet wee
cht dat hem god met al
leen sijn sonden wil verge
ven Meer dat hi en ghe
weert te troesten eñ re
helpen van sinre grōde
lose goedertierenheit eñ
hoe hem god meer troest
se hi ... meer ghewa
richs rouwē heeft wāt
Als hi an siet die groet
heit des heren dien hi
misdaen heeft Eñ dat die
grote heer gheweerdicht
hem te troesten also hier
ghesecht is so wart hi so
seer ontsteken van rou
wen Dat hem dunct dat

hi nummermeer ghenoe
ch rouwen en sal hebbē
moghen Eñ bit niet
alleen dat hem god si
ne sonden verghe~~ue~~ue
doer sijn goetheit Meer
oec so begheert hi dat
hem god also verre ~~dat~~
dat hem loosliker weer
dat hi se op hem wre
ke na sinre grondelo
se gherechticheit Wāt
so hem god goedertie
renre is so hi meer wee
cht dat hi misdaen heeft
Als sinte peter dede doe
hi an sach die goedertie
renheit gods Doe ser
de hi gaet van mi heer
want ic bin een sonder
so wie daer toe comt
comen dat hi die ghere
chticheit gods also seer
minde op hem Alse die
goetheit gods sijn sonden
eñ minder sonden soudē
also schier verdaghet wer

den alse een dropel
waters in enen heten
oven. Ende oec heeft
Dit ghemoelen ghene
arbeit. Meer grote
vruechde ende vele
ghelosteliker ist dat
hem die mensche over
gheue der gherechtic
heit gods dan der ghe
ontfermherticheit
Gods. Want daer is
meer ~~[illegible]~~
steruens in. Ende soe
meer steruens soe mer
ghewarichs smaecs.
Ende hoe hem die men
sche ghebrekeliker
vint ende meer mishe
ghende hem seluen soe
hi meer sake heeft ende
bet hem seluen binnen
an gode mit onghe
scheydenre minen. Wel
ke minne men niewar
bet en mach bekennen
dan daer wi bat en

ghewaerliker gods sijn
Ende die tot desen volma
ecten rouwe niet comen
en conuen hi en mistro
est hem niet vander ont
fermherticheit gods.
Want is die rouwe al
so groot dat hem sijn son
den leder sijn dan lieuere
Ende dat hi woude dat hi
meer rouwen hadde ende
meer om die eer ons heren
dan om sijn verlies hi mach
gansche betrouwen dat
hem god sijn sonden ver
gheuen sal. Want dat de
mensche also groote bere
etscap hadde dat hem god
sijn sonden vergheuen soude
als alle menschen ye ghe
hadden ofte hebben moch
ten soe waer nochtan die
bereetscap als niet. Wetthe
dat god is bereet onse son
den te vergheuen hoe mo
chte wi dan ons mistroe
sten. Ende daer om ist groet

Als die mensche hem tot
gode keren wil dat hi op
sijn sonden sie ende claechse
mit enen bitteren leet sijn
voer die voeten Gods ende
mit enen ghewarighen be
trouwen dat si hem god
vergheuen sal. Want het
is onmoghelic dat god
dien sijn sonden niet ver
gheuen en soude dies op
hem betrouwende. Ende hoe
mochte wi ons mistroe
sten als wi aensien willen
die grondelose goetheit
Gods. Die spreect door
den profete: Al mach een
moeder haer enich kijnt
verghete. Ic en sal uwes
nochtan niet verghetẽ
Ende wat is die minne der
moeder tot haren enighen
kinde jeghens dat die
minne gods is tot ons. Laet
ons dan mit enen betrou
wen onse sonden groet
weghen. Want soe wi die

sonden groter weghen
soe si god bereider is te
vergheuen. Want een
ygelic is naire bereit
ste ende eernstechste of
te doen ende te verdri
uen dat hem mesle
veghens is. Ende soe die
sonden meere sijn soe si
God ~~[illegible]~~ lieuer ver
gheeft want si hem m
eer teghens sijn. Ende dan
Als hem die mensche
in desen godliken rou
we ~~[illegible]~~ verheft tot
gode soe sijn alle sijn son
den eer verswolghen in
den afgront der gro
deterenheit Gods dan
ic mijn oghe op ende toe
mochte slaen. Want al
waer alle die ~~[illegible]~~ werlt
een gloet van viere ende
dat in midden in dat
vier enen vesen van enen
linen cleed laghe soe en
waren die vese niet. Also

bereet te ontfeken Alse
god bereet is den sonder
sijn sonden te verghevene
als hem sijn sonden ghe
waer achtelike leet sijn
want twiken den son
dere die sijn sonden leet
sijn en die voerhert go
des en is gheen tijt noch
stonde en dan warden si
te niet te mael als of si
niet ghedaen en waren.
En wart daer een gansce
trouwe tuschen gode en
den sondere want hi is
soe hovesche dat hi nim
mermeer verwiten en
mach dat hi eens ganselic
verghevet. Dit is vanden
penitencien dat xl capittel

VEle luden dun
ken dat si gro
te penetencie doen Als
si groet werc van buten
werken als vasten waken
En anders des ghelic
dat penitencie hiet. Die
are ghewaerichste peni
tencie en beste en daer me
are hoechste mede coemt
tot gode. Jn dat een men
sche hebbe ene ghewarighe
toe keer tot gode ~~ende volcomen~~ en ene volcom
en of keer van alle dien
dat hi bekent dat teghen
gode is En dies nummerm
eer te doen om en gheen
dinc dat ghescien mochte
In tijt noch in ewicheit.
En dies een gans betro
uwen te hebben op die go
etheit gods dat hi ons
ewelic sal helpen want son
der die hulpe gods so en
en vermoghen wi niet no
ch en willen En hi salt gu
eren doen En desen troeke
er sal hi hebben in eenre on
beweghenliker minnen tot
sinen ghetrouwen vrient
Die alsoe ghetrouwen is.
dat he hi niemant of gaet
en mach noch nie en dede.
Dies hem betrouwende En

ende bereiden en crachte
en eenpaerlike oefenin
ghe gode te dancken.
dat hi ne ghespaert he
eft in sinen sonden en
hem sijn gratie ghegh
even heeft dat hem sijn
sonden leet sijn En dat
hise nimmermeer ghesijn
doen en wil En dat al
so menich mensche sal
ewelike verdoemt sijn
die vele min misdaen
heeft En die licht heb
beliker was der gracien
Gods dan hi is Mer iet
dat ic wil segghen dat
god is een uutnemer
der persone want god
en mach niemant on
recht doen Mer also
hijt doet soe ist sonder
twifel are best want
die hi sijn gratie niet
en gheeft ouernatuerlic
dat is haer schout want
si hebbens wel verdient
en si en moghens hem
niet beclaghen En dien
hi se gheeft die en moghens
hem niet beromen dat
sijs verdient hebben.
want si se ontfaen van
ghenaden Mer waer
om dat hi se den enen
gheeft en den anderen
niet Dat en hoert nie
ment toe te ondersoe
ken want sijn wonde
ruse sijn onbegripelic
Mer dat is ganselic
te houden dat hi nie
ment onrecht en doet
En in welken werke
dat ghi die goedertie
renheit gods mere
bevoelt en smaect en
hebbeliker maect uwe
sonden te beclaghen en
te weghen en gode ~~mee~~
~~re~~ mare te betrouwen
dien werke volghet
En also veel als ghi
die werke meer ende

meer doet vercht also-
wel doet di ghewaer
righer penitencie want
dat is ghewarighe peni
tencie die groetheit go
des groet te weghen ende
sijn trouwe tot ons ende
ons seluen in groter
onwaerden te hebben ende
onse werke ende dat wi
qualiken weert sijn dat
ons god soe goedertieren
ghewest heeft ende is
Ende dat wi dat nimmer
goet nimmermeer en sul
len moghen antwoorden
ende dat wi niet alleen en
ghebreken in die gron
delose trouwe die hi tot
ons waert waert heeft
Maer oec in die ontr
ouwe die wi tot hem-
waert hebben ghehat
Ende aldus soe sellen wi
clein weghen dat wi
ghedoen moghen ende
dat wi doen ia al mo

chten wi doen dat alle
creaturen ghedoen dan
Ende groet weghen dat
ons ontblivet Ende aal
dus soe sellen wi altoos
neerlich bliuen gode te
hebben in waerdicheden
ende ons in onweerdiche
den Ende ghi sult weten
dat ghene oefeninghe
hebbeliker en is Die so
den of te doen noch die
pijn te nemen Dan dese
Ja al mochte die men
sche in corter stont hem
hem seluen also cracht
teliker keren van allen son
den mit also ghewari
ghen mishaghen ende onw
eerdicheden sijns selfs ter
ewigher eren gods al
hadde hi also veel sonden
ghedaen als alle mensc
hen vergheaden van a
dams tiden ende vimmer
meer ghesien sullen Dat
hem alle die gheheel

vore comt lieue ghetr
ouwe vrient also ghij
hebt ghe wilt ende ghe-
meent ewelic eer ic men
sche waert soe ghe sekie
uwen liefsten wille in
mi want uwen lieuen
wille heb ic liever dan-
winghen inder ewichte
yt Die beste penitencie
is te hebbene dan een v
verheuen ghemoede van
allen dinghen ende dat te
mael in gode in welken
werken dat ghi dat aller
best hebben moecht dat
were doet alre liefste
ende alre vrolicste Ende ist
dat v enich wtwendich
were lief toe hondert
het si v vasten ofte grote
penitencie dat laet vrilic
sonder alle sorghe Ende
en waent niet dat ghi
daer mede versumet een
ghe penitencie Maer me
re hadde naturen dat ghi
v daer in niet en soect.

Want altoes ist sekere
die wet te vollvolghen
die xpus ende die heylighen
voer ghegaen hebben mer
die soe verre ofte also er
nic water dat hijt niet
wel ghedoen en conste dat
hijt dan vrilic laten ter
eren gods Want god en
siet niet an alleen welke
die werke sijn Maer meer
welke die minne ende weer
dicheit ende ghemoede is in
den werken want hem
en is also vele niet om
onse goede werke alse om
se ghemoede ende minne in al
onsen werken Want wi
hem alleen meinen ende
minnen in al onsen werken
dat is dat hi bouen al van
ons begheert Want sinte
augustijn spreect Dat
hi hadde ghericht is die
hem mit gode niet en wil
en wil laten ghenoeghen
want in gode vint men

meer dan enighe creatu
ren Eñ al dat men ver
staen mach vander rijc
heit godes Dat is als
een punt van eenre
naelden ieghen al dat
ghescapen is eñ minre
Want die rijcheit is
sonder mate alle onse
werke sullen daer mede
gheloent sijn eñ ghepri
st dat se god weet want
dat hi niet en weet
dat sal ewelic onghetelt
sijn niet na wise der wer
ken Want dat god
niet en weet niet goe
dertierenheit te louen
dat weet hi niet ghere
chticheit te werken eñ
also ghenoech in tijt eñ
in ewicheit eñ in allen
sinen werken Dat ghi
hem alleen meent ende
mint Eñ oec hoe ghi
gode ledichliker eñ een
voudichliker meent
ende mint soe alle uwe

werken volcomeliker
vrien sonden boeten oec
moechdi pensen dat god
was een ghemeen v'los
ser alder werelt Eñ daer
of bin ic hem meer dancs
schuldich dan of hi mi al
leen v'lost hadde Want
van elken mensche die
hi v'lost heeft so sal ic een
ewighe vruechde ontfaē
Eñ enen ewighē smaec
hebben want van elkē
loue dat hi gode louen
sal sal ic mi v'bliden won
et het sel ons harde w
el smaken dat hi ghelo
st wart dien mi minnē
Eñ soe men hem meer
louet soet ons bet sm
aken sal Eñ dat hi is
Oec een verlosser alles
dat ghi mit sonden an
uwer deerst hebt Eñ
daer om gheeft v ghe
heel gode ende laet hē
doen wat hi wil mit
v hi sal al dat ver makē

an v dat ghi v'deerft he
bt Eñ want ghi ouer
mids sonden hebt ver
deeft al dat an v is
heret eñ sijn lichamen eñ
reachte lijf eñ siel Da
er om vliet in hem in
welken dat ghi ghe
breet en is eñ daer alle
goet in is Eñ die v
vele lieuer heeft dan
ghi v seluen hebt Eñ
die v ghemint heeft doe
ghi v seluen haetste eñ
verderfste Eñ dat hi
v minde doe ghi hem
contrarie waert eñ
onghehoersam weel
meer soe moechdi hē
betrouwen dat hi v min
nen sal eñ helpen eñ
gheuen alle des v noet
is als ghi en minnen wi
lt eñ ghehoersam sijn
wilt Dit is hoe hem
een mensche hou
den sal in vreden op
dat hi niet en wert
ghedreuen op wtwē
dighe hardheit van

penitencien Dat
xij capittel alleen
Den luden ma
ch vresen eñ
onghetroestheit daer
an comen Datter le
uen ons heren chri(st)e
ons liefs gode eñ der
heylighen also seer strē
ghe eñ arbeidelic ghe
weest heeft Eñ die
mensche dies niet weet
en mach noch daer op
en is ghedreuen hier
om want hem die lu
de also onghelic vindē
hier an so achtē si hem
dicke verre van gode
als si den harden leuen
niet en conen ghevoe
ghen Dat en sel men
niet doen Want die
mensche en sel hem
nimmermeer in ghee
ne wijs verre van go
de ghevoelen noch ō
cleene ghebreke noch
om cranchert van
naturen dat hi ghē
grote penitencie en

ran ghedoen noch
om gheen onhebbeli
cheyt die hi in hem ghe
voelt inden dienst
ons heren a oft ten
duechden Mer ym
meer soe pijnt hi hem
om dat ghi v grote
ghebreken also ver
dervet Dat ghe ghi
die niet om enghen
dye dinghe dat ghesc
hien mach mach noch rijt
noch om steruen noch
om leuen en wilt doe
dat ieghen gode waer
want also langhe als
een mensche enen ghue
wille heeft ummermeer
te doen dat ieghen die
ghebode gods is so en
sel hi hem niet vaere
achten van gode Al
en mach hi ghen so
grote penetencie doē
want sinte pouwels
seyt dat oefeninghe
van wtwendighe
werken die doech lut
tel Mer een goeder

tieren ghenoechen ende
goedertierenheit doe
ch tot allen dinghen w
ant hi doet in allen
dinghen sijn beste siet
hi enen mensche grote
penetencie doen hi danct
gode daer go of dat hi
hem die cracht eñ die
gracie ghegheuen heeft
dat hi hem volghen mach
eñ den heylighen in pene
tencie eñ in ghewarighen
leuen Eñ als hi siet dat
hi niet ghedoen en can
Soe peinst hi dat hi niet
weerdich en is Dat hi
hebben soude dat gode
de sunde ghehadt hebben
Eñ versmaet hem se
meer voer die goeder
tierenheyt gods ende
vint dat te minen in
enen Anderen dat dat
hi selue niet en vermach
Eñ also maect hem de
elachtich in enen An
deren dat hi selue niet
en ~~versmaet~~ vermach
in hem seluen Eñ ..

dat hi meer minne heeft
tot enen harden leuen
van penetencien dan die
ghene doen die grote
penetencie doet Eñ hi
gherne doen soude en
mocht hijt hi sal meer
gheloet sijn dan die ghe
ne die grote penetencie
doet eñ daer om en wi
lt v niet vaere van go
de achten als ghi ghee
grote penetencie ghe
doen en cond want hoe
vaere dat hem die men
sche achte van gode
God en is nochtan niet
vaere hi blijft altoos
bi eñ en mach hi niet
binnen hi blijft staende vo
er die doer Als hi seghet
in Apocalipsi Ic stae vo
er die doere eñ clappe
soe wie dat op doen
wouden die dore ic quam
in Eñ ic soude mit hem
mijn auont mael ma
ken Eñ hi mit mij na
dit Auont mael vol
ghet Ende want nie

mant en mach ghe
warighe rust hebben
dan daer xpūs mede eer
ende werscapt Dat
is daer xpūs in woent
eñ die xpūs leuen in
hem heeft daer leeft
xpūs in Die xpūm vol
ghet in ghewaricheit
heet ghedoechsamheit
Eñ die ghewarighe
minne te gode eñ tot
sinen euen kersten heeft
dat god minet god
meer dan wtwendi
ghe penetencie Nu
van desen strenghen
na volgheden leuen
soe suldi merken waer
toe dat ghe van gode
moet ghe dreuen sijn
want alle lude en sijn
niet in enen wise ghe
roepen te gode als
sinte pouwels seit al
le menschen en moghen
enen wise hebben noch
enen mensche niet alle
wisen Men ighelic hou
de sinen gode wise eñ

twerken daer in al
le wisen Ende nemen
in hinre wisen alle
goede wisen want
verwandelinghe der
wisen maect enen
onghestadicheit.
want wat u mach
ghenen creatuer wisen
dat moechdi oec v
crighen in die amie
andere ist dat si go
et si ende louelic Ende
dat ghi gode meynt
ende mint dat alleen
ende niet. Anders Ende
dat ghi mint ende me
ynt dat alle creatu
eren gode alleen me
ynen ende minnen in
hare wise Dat ma
ect u deelachtich al
re goeder wise want
minne maect u deelac
htich alle des godes
dat ghi in enen an
deren mint [illegible].
want alle menschen
en moghen niet enen
wise hebben noch enen

werc gaen van buten
Maer si moeten enen
werc gaen van binnen
Dat is die werc der
minnen want die go
de niet en mint hi is
sonder wise ende creapel
Ende aldus mach men
verstaen van hardenle
uen van penetencien
van sulken heylighen
mensche die harde hart
ghewoent hebben in
penetencien Mer mocht
men spreken dat onse
ghetrouwe vrient
ihesus christus hadde ymmer
die hoechste wise van
leuen Ende dier sel men
nu rechte volghen.
Hier suldi merken ende
verstaen dat men on
sen heer ihesum christum mit
rechte volghen sal wilt
soe wi hem ghelikerlijc
soe wi heylgher sijn
Maer in alre wijs en
en conen wi hem niet
volghen want onse
lieue heer vaste xl da

ghe also en sel hem des
niement an nemen.
dat hi onsen lieuen
heer also na volghen.
Maer christus onse ghetro
uwe vrient heeft veel
ghewracht Daer hi niet
ghemeynt heuet dat
wi hem ghestelic sullen
na volghen niet lijfli
ken Ende dier om sal
die mensche seer ver
heren ende daer nae sinen
dat hi christum verstande
lic na volghe Dat is
te weten wat christus on
se lieue vrient gheme
ynt heeft in den na vol
ghen Dat heeft christus
onse lieue vrient al
re meest van ons ghe
meynt Dat wi hem
na volghen souden
in minnen Dat is god
te minnen ende onsen
euen kersten want
hi seghet selue dat wi
onderlinghe minne

hebben sullen Ende
daer daer in sal men
bekennen dat wi sijn
iongheren sijn Niet
an grote penetencie
te doen daer om is
beter te achten een
verstandich gheestelic
werc dan een lijflic
were want als christus
onse soete vrient vas
ten xl daghen also
volghen hem gheeste
lic na Ende pijnt v te
vasten van allen son
den Ende dat is te mer
ken dat ghi vwes selfs
waer nemen sult Ende
waer toe dat ghi v
alre meest gheneycht
vijnt Dat ghi v daer
in laet ende pijnt v
vwe ongheordende
gheneychtheit te we
der staen want in lijf
liken ghenoechten daer
men so grote ghene
ychtheit toe heeft.

behoert hem den
mensche meer ende har
denker ende noestel(i)-
ker te verwinnen als
in wel eten ende drin-
ken ende ander dinghen
dat hi die niet en
volbringhe alsoe vere
als hem dunct dat
hi te gheen noet en-
heeft Ende oec den men-
sche is onder wilen
sware te verdraghen
een cleyn woert dier
niet an en leit Dat
onse lieve soete here
enen groten slach of
een smadelic woerde
was Ende hier om pint
di dat cleyne te draghen
om sijnre ewigher
eren wille Die dat grote
verdroech om dijn
ewighe salicheit Ende
aldus sa so sal die men-
sche onse ghetrouwe
vrient na volghen in
allen dinghen na sijn

re crancheit Ende en
darf hem nummermeer
varre van ghode ach-
te also langhe als hi
die ghebode godes hou-
den wil Ende hem ghe-
hoersam sijn wil want
se die mensche oetmoe-
dighere ende ghehoersa-
gher is so hi hem meer
verdraghen mach ende
sijn meer na volghen
mach Want noyt me-
nan oetmoediegher
en was noch ghehoer-
samgher dan onse lie-
ue here ihesus christus die
eweliken moet sijn ghe-
benedijt Amen Amen

God si ghelooft
Amen Deo gracias

Dit boec wort ghe-
eindet int jaer ons
heren dusent iiii
hondert Ende lxvii
op alre kinder dach

Een meester spre-
ect vander ghe-
waerigher navolghen-
ghe in dien men niet
bedroghen en werde
hi spreect comen wel
vele van vele liden-
ten claren verstant mis
sen Ende te vernieti-
ghen onder sceidelhe-
den ende formen meer
die liden vint men-
gaer weinich die der
comen ouer sinneli-
ken formeringhe Ende
ouer wiselike begripe-
beelden Ende formen
Ende doch waer god
ende mensche levet die
der sonden sonder alle
begripinghe for-
meliken beelden Hoe
vernietich doch die
beeldinghe waer dan
sijn die haer selues
ghebruken in ver-

nieteghere wise want
god en can in hem
niet comen noch ghe-
werken van dier on
ledicheit Hare ver-
nietegher beeldinge
die hem ouer ont-
wonden hebben wt al-
le beeldeliken forme-
ghinghe Ende hem ghe-
boden ende orbort heb-
ben ouer alle verniete-
ghe begripinghe als
Dyonisius spreect Ende
oec dat licht der ghe-
louen wil dan menschen
hebben ouer alle ver-
vernieteghe begripin-
ghe vanden eersten
poynte in dien vint
god sine ruste Ende si-
wint te wonen te wer-
ken hoe hi wil wan-
neer hi wil ende wat
hi wil want god

gheen hinder wys in hē
en vint des wert hi
in haer alre liefste wert
v̄ wert sie recht in hē
Dese luden en can mē
niet wel bekennen.
want haer leuen ende
haer wesen is v̄ bor
ghen alle dien dit dat
selue niet en sijn. Ja
is dat waer dat tot
desen salighen wesen.
Ende tot deser hogher
volcomenheyt niement
comen en can dan met
mit lutteren v̄stande
nisse Ende clare v̄nust
maer want dat ghe
wonden is dat also
menighe hoghe v̄nus
tighe gheest ja die
enghelen die in haer
neren ende l in haer we
sen anders niet en sijn
dan lutere v̄nuste dat
die ghe eert hebben.

Ende ewelic gheuallen
sijn van der ewigher
wijsheyt Ende noch a
alle die doen die hē
ghelijken in ewighen
behaghinghen Ende wel
beuallen haers selfs
in v̄ in haerre v̄nus
tighe behendicheyt
Daer om spreken
die meesters ende die
heylighen dat nutte
ende noet is dat
men wel proeuen ende
bekennen set ende bewarē
in die valle der ler
ker ende der claerheyt
ende v̄nust ende der scou
wens dat die men
sche hier hebbē mach
in der tijt Om dat
hi niet bedroghen
en mach werden sine
ver nustegher behen
dicheit Daer om
spreken si dat men

die rechte v̄nustighe
Ende die ghewaere scou
wen der wart die niet
en bedrieghen noch
en valschen dat men
die proeuen ende merken
sal bi teykeken die vrij
sijn dat eerste teykē
seyt die alre hoechst
meester alle alre consē
Ende alre wijsheyt ende
die die waerheyt selue
is onsen heer ihūs xpūs
doe hi spar sprac dat
daer bi suldi bekennen
dat ghi mijn iongherē
sijt of ghi mine onder
een ander hebt Ende me
mijn ghebod hout.
dat is mijn ghebod dat
ghi onderlinghe een den
anderen mint als ic
v ghemint hebbe recht
of hi spreken woude
hoe wel dat ghi mine
iongheren wert in const
ende in wijsheit ende in ho
ghe v̄nust ende niet trou

trouwe noch minne der
bi en is so helpt v wei
nich Ja ballaam was
also vernuftich dat hi
v̄stonde die dinc die
god ouer menich hon
dert jaer openbarē
woude Om dat hi hē
mit trouwen ende mit
minnen der toe niet
en helt dat hi ver stont
lucifer inder hellen noch
heeft gaer een claer v̄
nust ende helpe hem do
ch wennich Ja hi heeft
des meer hellscher pinē
om dat hi vele v̄staet
ende weder trouwe noch
minne der toe en heeft
Dat ander teyken is
dat si haer selfs ledich
worden sijn ende ledighē
hem vinner toe haer
selfs des gheuen si al
le dinghen vrien orlof
dat in si hebben hem
god alte mael ghela
ten des en heeft ghe

Hier beghint een goet boec
eñ is gheheten d mynnē regule

Die mynne met horē
sonderlinghen vriē
den te houden alle die van
den heilighen gheest ghedre
uen werden tot enen inghe
keerden leuen die sellen de
se regule houden. Dese regu
le heuet seuen punten Eñ
dat eerste van desen seuen
is datmen god mynnen sel
bouen al Eñ dit is oec eē
ghebodt eñ een ghemeen
regule alle kersten menschē
Oec dit is der mynnen re
gule datmen meten sel
mynnē bouen god Noch e
nighe vreemde troest te soe
ken an yemant dan in go
de alleen eñ datmen gode
dat hert gheheel gheuē sel
eñ men selt hem openen [eñ ledi ghen]
Eñ daer wt sluten alle
ledighe beelden eñ al dat
ghescapen is. Eñ waer god
dese vrienscap vynt daer
werct hi sijn werck valte
inder zielen daer die vreē
de ghoue seer lutel of wetē

Eñ daer hi dat hert
vynt onbeelt van al
len gheschapenen beel
den daer lust hem sijn
mynne te openbaren eñ
daer toent hi hem seluē
alsoe ryc eñ alsoe vnweē
lic eñ alsoe oñwonder
like mylde datmen daer
of mit tonghen met spre
ken en can Eñ daer
schenct hi wt vallic
sijn drinck ghelt alsoe
die hoechste mynnaers
pleghen daer si mynnē
want hijt al ouerbhden [wil]
daer hi comt. Eñ hi wil
dat ghesynne al te vrie
de houden eñ dat ghe
synne dat ic meen dat
is die veelheit eñ die
wtterste trachten der
zielen die moeten mit
twesten eñ mit ghijfstē
eñ mit onderstande ont
houden werden Of si
souden mit luste of mit
liefsten vallē die stade op dinstē
liken waren eñ dese hou
der hi te vriende mit

sinen goeden troest en̄
sonder twiuel hi is wel
coem hi en mach hem niet
te dicke comen nochtan
v̄treet hi dicke al dat
gherede dat hi daer vȳt
en̄ si gonnes hem wel al
waert dicker te doen
want dat een groet he̅
een clein dinc is dat is
een arm man alte veel
En̄ daer hi sijnre lieuer
vriendin̄e dat verweende
leuende water dat daer
comt vlieten vutten ouer
sten ghebercht̄e vuter val
lender aderen der leue̅
der fonteinen die sonder
gront is daer alle hemel
sche gheesten in ōsdincke̅
sijn En̄ dit is van die̅
water daer onse lieuen
heer totten vrouwelen
van samarien op of sprac
opten putte soe wie va̅
dien water drincket dat
ic hem gheue die en sel
niet dorsten inder ewich
En̄ des waters schenct

si hi sijnre lieuer bruut
bouen allen maten ende
si drinct mit groeter begeer
ten en̄ lust en̄ si wijls soe
veel vaten dat sijs niet
ghepleghen en can ten moet
wt bersten en̄ si wert soe
droncken dat sijs al ghe
waer warden die daer by
sijn En̄ sommighe mensche̅
spreken vreemdelic daer
toe Mer si laet elck seg
ghen wat hi wil haer blu
uet den mont en̄ haer
gront so soet en̄ soe gruet
van desen smaec al heuet
hi voermaels quade dage
en̄ quade iaren om sinen
wille ghehadt hi dunctet
haer wel waert wesen en̄
si biet hem weder al dat si
ghebisten can Mer daer
blijft si te cort daer moet
si van node wiken en̄ da
vallet si in ee̅ nederheit
haers selues want haer
dunct dat si nye en leef
de vre noch alsoe als si
van recht soude leue̅ want

stont

haer dunct dat si niet my̅
nen noch niet leuen me en
v̄uolghe als si vander my̅
nen vermaent heuet ghe
weest En̄ mit deser oet
modicheit treckt si hem
tot haer En̄ hi treckse
weder tot hem want ghe
lijcheit der duechde̅ treckse
seer En̄ hi treckse tot hem
bouen haer seluen Ende
si en bliuet haers selues
niet Mer si gheuet haer
ouer in sinen wille in lieue
en̄ in lede in die helle en̄
in dat hemelrijc Ende
daer wort lief mit lief
v̄enicht mit ewigher
mynnen En̄ dit is troeste
lic leuen want mynne loe̅t
haer seluen toe tot alre
tijt En̄ als hat en̄ nijt
pijnighet haer seluen en̄
mit mynne soe v̄uolghen
haer beste En̄ dit soete
ghewerchte ontblijft hem
die vreemde troest soeke̅
in ghescape̅ dinghen want
si menghen en̄ valschen

die mynne die soe edel is
in haer seluen Si v̄liese̅
horen soeten goeden sma
ke en̄ troest Si v̄liesen
dat meeste om dat my̅
ste Si eten die corlen
vnnten stalen Si wil
len troest van gode
en̄ vanden creatuere̅
te gader ontfanghen
en̄ dat en mach niet sij̅
Niet meer dan men
twie lakenen mach we
uen op een touwe te ga
der want dat ee̅ moet
ymmer of sel dat ander
op Si corten die begeer
ten van horen rechtere̅
vloghele̅ dat si niet ghe
vlieghen en connen daer
si van natuere̅ gheern
waren want hoer ey
ghen wesen is daer wt
ghevloghe̅ sijn En̄ dese
mensche̅ ontbliuen haer̄
besten En̄ daer om ont
bliuet hem dat beste

Jt is dan dat

ander punt van deser regu
le Dat is dat dese menschē
die dese regel volghē willē
Dat si meer dat lof go
des sellen menen eñ be
gheren eñ voert settē
in haren doen eñ latē
dan luste of ghenoechtē
Noch si en sellen gheen
mensien hebben totten
hemelrijc noch tot ghe
nen ~~en~~ dinghē dan puer
lic totter gods want
waer die minne waer
achtich is Daer weert
si wt harē edelen aerde
want wat een mensche
minnet dat louet hi
eñ dat eert hi eñ dat
meent hi gaern gheeert
van allen menschen
waert oec dat yemant
blasphemerde of oneer
bode hi soude lieuer daer
om sijn goet of sijn lijf
verwaghen Dit hebbē
die martelaren ghedaē
die dicke haer bloet ghe

stort hebben om die ere go
des Eñ dit werc moet god
seluer volbrenghē ~~ghen~~ doer
ons want eer hi ongheeert
soude bliuen die stienen
souden hem louen Ende
dit is hoer werc inden he
mel louen eñ minnē Ende
dit wer en wert nymmermē
voldaen want si ontfaē
alle tijt eñ uren nuwen
troest eñ nye vruechde
vander heilegher drieuou
dicheit alsoe vinnuwet alle tijt
hoer lof Eñ dit is eē ewi
ghe vruechde Dat si dat
louen moghen dat si min
nen Eñ dat si minnē ende
louen dat si des ghebru
ken Nu sijn sommighe mē
schen die lieuer hadden
te lesen een myserere mee deñ
dan tedeum laudamus
Item ~~is is~~ is noet dat si
gode biddē het is herde
goet dat si gode louen
Mer ic waen dattet een
edelre werc is gode te louē

Die gode louet die heilicht
hem seluen Die gode om
eer bidt die meent hem sel
uen Mer die gode om eer
louet die soket sijn eer Eñ
niet hem seluen Het is een
edel werc gode te louen
Men vint veel voerbeelē eñ
elck volbrenghet sinen sanc
daer toe datten god ghescap
pen heuet Die lewerick vlie
ghet al bouen int hoghe eñ
louet gode mit groeter naer
sticheit eñ ~~me~~ neemt hoer
spise haesteliken eñ vlieghet
weder op Aldus leeren ons
die onredelike dierkens dat
wi oec doen sellen Mer wi
en moghen al gheen lewe
ricken wesen Het moeten
oec somme cleyne karckē eñ
vorschen sijn Al is die kric
kel cleyn nochtan singhet
hi nacht eñ dach eñ al dat
hi vermach Die vorsche ma
ket mit ~~mit~~ sinre stemmen
lelick ghescal eñ groet als
hi in dat water of opter aer
den nochtan en singhet hi

niet te min Eñ also sou
den die menschen doen
soe in wat staet dat si
sijn si soudē gode louen
na hoerre macht Het en
moghen al gheen lewerc
ken sijn Men vint oeck
menschen die gode louen
als die nachtegalen Eñ
dat is inden soeten tijt
des meyes Mer als die
tijt vergaet soe beghinnen
si te rouen eñ te winterē
Eñ dan en singhet si te
mael niet Ende dese mē
schen louen gode inden
tijt der suetichheit eñ der
iubilatiē Mer inder tijt der
tribulatien so swighen
si al stille Eñ dese men
schen en slachten den win
ter conync niet Die in
den winter alsoe wel
singhet ~~also wel singhet~~
als inden somer Want
god is alles loues weert
Ic waen datmen den du
uel niet ledere doen en
mach dat dan datmē

men gode louet Als hi
eens seluer sprac tot enē
menschen datmen den
duuel met meer quellen
en mach dan datme dat
men gode louet Eñ alle
die werken die die mē
sche doet Ten eerste dat
hi emch weet doet die sel hi der
ken dat dat ten loue vā go
des si Al waer dat sake
dat in dat werc ghebrec
viel het soude nochtan go
de louelic bliuen al haddet
oec die duuel ghesworen
Nu moet god sijns selues
lof wesen want nyemāt
en mach noemen den na
me gods ten moet comē
vanden heilighē gods
geeste gheest Nu heuet
ons god veel werken der
mynnē bewiset Daer ō
dat wi hem van recht sou
den louen Dat eerste dat
hi hemelrijc eñ aertrijck
gheschapen heeft eñ al
dat daer bouen is
Dat ander is dat god
mensche woude warden

om onsen willē Eñ liet sijn
hoghe rijc ende quam hier
neder in deser werelt eñ het
ten eñ leet grote ōsmaetlic
Die die rijcste was was wert
die armste Eñ die meeste
wert die mynste Eñ die
die enghelē dienen die
quam ons te dienen enen
swaren dienst mit sijns sel
ues p̄soen Dat derde punt
is dat hi ons bewiset dat
hi van mynnē steruen woude
ende dat was dat meeste werc
dat een mensche om den an
deren doen mochte Lieue hē
wat was in wat waer om
wat voersaghe sijn di anden
menschen Wat wech in
wten hemel Mer voerwaer
die sonde der menschen Eñ
die sondē sijn v doch contra
rie want in en is ghheen
dinc ongheliker dan die
sonden der menschē Ende
Ghi selt weten dat dat we
sen gods vol mynne was
Eñ die mynne en woude god
met met langher ōberghē
hi en moste wt breken in

een werc van buten Mer
mynne can wonder werkē
Mynne heuet verwonnen
ende ōleit die wijste salomō
die ye gheborē wart den cō
sten salomon onsen hē Die
mynne verleide oec conync
salomon die soe wart ver
wonnē van mynnē want
mynne die wijste ōwonnen
heuet Hoe en dorren hem
die sotten niet schamen te mȳ
nen Nu heuet hi ons noch
groter mynne bewiset
Dat is dat hi ons dat
heilighe sacrament ghe
laten heuet tot onsen ewi
ewighen troest Eñ dit
was die rijcste eñ die mil
delste gauen Die ons ye
ghegheuen wert In sua
uer wt groter mynnen
Dit is dat vijfte punt
van mynnē dat hi ons be
wijst heuet dat hi ons
ghelaten heuet sijn heili
ghe leuen eñ leringhe Eñ
heuet ons enen wech bewi
set totten ewighē leuen

also dat nyemant doe
len en mach hi en wil sel
uer Hier weghē sijn twee
den enen wech gaen ghe
meenlic die meeste hoep
vanden menschē Dese
menschen gaen mit gro
ter sonden Eñ si en haes
ten hem seer niet Si en me
nen gheen vaerd grote
vaerden Si lighē lāc
opten wech Mer die mȳ
ne is cleyn eñ dat ōlan
ghen en is niet groet
si laten ende letten si en
roekens niet al machtē si la
ghe Eñ dit is die een
wech Mer die ander
die der mynnē regel hou
den die loepen den rech
ten wech ouer dijc ende
ouer dam door heghē
ende door hagen Si en
sparen hem seluen niet
Si en ontsien hem niet
noch hoghe berghē noch
diepe dalen Mer si lo
pē al mit y groter be
gheerten eñ naerstich

Si hopē ghetroest te
werden van hoeren ge
minden Mer met als
die troest haers seluers
hem en is gheen arbeit
te swaer si en rusten op
ghenen troest het sou
de hem onwaert sijn
hebben op eneghe dat
dinc dat hem letten
mochte Daer si hoer
edelheit mede u̅liese
mochten Si hopen v̄
troest te werden van
horen dien die hoer
siel mint si en begheert
anders niet Dan dat
hoer herte heuet wt
v̄coren bouen al Si
mach wel draghen ho
ghe moet dat si soe
groeten minne draghet
want si heuet ee̅ edel
moghende lief Eñ si te
weet dat wel te voren
dat wel dat sijs niet
en u̅liest want si werts
dick wel ghewaer
Si ne loept sonder gro

te ten arbeit Die ster
ke comt der minnē dorst
se soe seer soe dat si hoer
niet onthoudē en can
Si hoept wat te ghe win
nen dat si mit hertē cnnt
Si screet mit groetē
screiden Si en weet nī
mermeer te vreeñ si en he
uet ghevonden dat sy
mint hoer en mach al
anders niet troesten tro
troe troesten Want
want vaire van hoer lief te
sijn dat dunct hoer sijn die
meeste pijn Hi heuet ghewaert
hoere sielen gront Si en mach
nūmermeer werden ghesont
Si en heuet haren lief tot haer
wille Dan swighet si eerst
Nv volghet hier na dat vi
punt daer gode of danckē sel
van rechte dat hi ons ghedwoe
ghen heuet in sine heilighen
bloede vanden eerstonden Eñ
dat wi in die heilighe kerke
vinden alle medicine tie te
ghen alle siecten daer wi in val
len moghē want hi bekende

onse cranchheit wel Eñ dit is
wel louens waert dat wi heiden
noch ioden en sijn Mer kersten
menschē eñ na hem ghenoemt
sijn Dese ander volghē hier na
die hi ons dagheliex doet eñ ghe
daen heuet anden lichaem Dat
eerste is dat hi ons ghescapen he
uet redelike naturē ende niet
onredelike dieren Dat ander is
dat wi onser sinnen ghebrukē
Dat is dat edelste ende dat beste
dat ee̅ mensche hier inder tijt
hebben mach diese dan wel be
stiert Dat derde is dat hi ons
dagheliex onse noettruft v̄leent
Dat vierde is dat hi ons ghe
sciert heuet mit menighen na
tuerliken gauen den enen min
den anderen meer Alsoe dat hi oē
dicwijl v̄ciert mit gauen die wi
dicwijl qualic bestaden ende die
nen der werlt ende den duuel
daer mede Daer wi gode mede
dienen souden Dat vijfte is
dat wi onthouden werdē van
sijnre moghentheit want ont
hielde hi ons niet wi ghinghē
alte niet Och hoe luttel nemē

wi deser gauē waer Ja
het schijnt of wijt van
rechte wouden hebbē wi
en sijn gode niet danckelic
eñ wi en louen hem niet
als wi van rechte souden
doen Die menschen begē
ren nv seluer dat lof der
werlt alte seer eñ der werlts
eer ende troest te hebben
ende die helle weet hem
soe suuer Si auentueren
soe dicke siel ende lijf Het
schijnt dat si mit al hoere
naersticheit daer na staē
hoe si den duuel na volghē
moghen Eñ gode sijns ont
fermt

Nv volghet hier
na dat derde punt
van deser regulē Dat is
willighe armoede Arm te
sijn van gode ende van
moede niet meer te begher
ren dan te hebbē Ende
dese armoede heuet onse
ihūs xp̄i selue ghehouden
doe hi noch wandrde op
dertrijc Ende heuet die

armoede soe ghesiert en
gheeert uut sijns selues p
soen Ende hi heuet ons
den wech der armoeden
voer ghegaen ende ons
ghelert in rechter oetmo
dicheit want dat beghinne
dat van sinen leuen dat
was arm Ende dat middel
ende dat eynde was alre ar
ste Ende willen wi dan mer
ken sijn armoede Och soe
en hadde hi nye goede dach
op aertrijc Besiet sijn beghin
ne waer was ye armer kint
gheboren in een ghemeen
huus dat gheen want en
hadde tot enen teyken datter
een ghemeen kinde was al
len menschen want alsoe
wel quamen daer die armen
als die rijken Die harders
als die coninghen Daer
en was nyemant die voer
te voer ghesloeten Si en
quamen alle ten kindes
bedde die wouden daer en
waren / doer wachters te doen
Die ghesinde en was niet

groet Daer en waren mer
twee grove aruerlinghen
dat was ons heren ghesinne
O wat soeter gheselscap was
in dien stal al was daer rey
ne armoede van buten Daer
was groeten troest van
binnen Lieue ioseph hebdy
yet te myn hemelrijcs dat
ghi hier soe wel te ghenoech
ten versloechte want ghi han
delste hem Ende ghi saghet
hem croenen en wenen dat
soe cleyne kyndekijn dat selue
was dat ewighe woert
Dat dier was sonder mid
del quam uter herten des
vaders aen soete heer yoseph
ghi moghet u des kindes
wel beloven dat hi u daer
toe vercoren hadde alsoe hoghen
waerdighen dienst te doen
Ende dat hi hiete vader van
dien kinde Hoe is u nu te
moede dat ghi nu siet dat
selue kint den coninc der
glorien regnieren bouen al
dat ghescapen is ende in al
soe groter eren ende waer

dicheden dat die selue coninc
ghewonden lach in uwen
hoese Heuet hi yet verghetten
sijnre ouder vrienden die hem
plaghen goet te doen Doen
hijs scheen te doen te hebben
Uw soete heer ioseph ghi ghebru
ket nu sijns inder ewicheit
en inder ewigher glorien Daer
mede heuet hi u wel bestaelt
Nu besiet dat middel van sinen
leuen Dat en was niet veel
rijker dan dat beghinne want
dat middel van des menschen
leuen pleghet alre rijcste te
wesen Hi en hadde huus noch
hof noch niet eyghens dan
sijn cleder Hi leet menich ver
driet Hi ghinc van lande te
lande van dorp tot steden mit
groter naersticheit In coude
In hetten In haghel ende in
snee Sijn cleder waren van
cleynen ghelde Hi sach me
nich onwaerdich versmaet ghe
laet Ende hi hoerde menich
scalc woert Ende si hem me
nighen scalcke questien vor
gauen Ende hoe mochte dat

comen Dat si onsen heer
aldus hateden ende hi doch
soe scoen was Ende groe
ter tien bi te wesen Het
mosten immer onwaerdi
ghe beestelike menschen
wesen die soe scoenen ende
soe goeden man niet lief
en hadden Ende hi die scoen
ste ende die beste was die
ye gheboren wert Si ver
smaden sijn leuen Ende
sijn leringhe Ende dit
was dat middel van si
nen leuen Nu besiet dat
eynde hoe arm dat hi
was Hi sach voer sijn o
ghen sijn cleder verdobbe
len daer hi berooft was
Ende die hem mit groe
ten onghemake Ende
sonder enich ontfermher
ticheit wt ghetoghen
werden Het en was nye
soe misdadighen mensche
die seluer sijn cruus totter
doot do droech droech
Mer nyemant anders
dan ihs alleen En doen

En̄ doe hi sprac in dorst
dorst van alle die rijchedē
die hi ghescapen hadde
in hemelrijc ende op aert
rike Doe en gaf hem mē
hem niet een toghe waters
Dat ghebenedide houet en
hadde alsoe veel houtes
niet daer op mochte rus
ten dat nochtan al vol an
quetsueren was Mer het
moste swaerlic ghenyget
hanghen ouer sijn borst
Alle sijn synnē waerē vol
droefheden en̄ groe
ter bedructheden Hi en
hadde gheen groete testa
mentoers te doen Men
en dorste daer niet seer
staden omt guet dat hē
toebehoerde Daer en
bleef niet dan een bedroef
de moder Ende die beual
hi sinte ian ende dat was
sijn testament Nv en ?
darf hem nyemant scha
men arm te sijn Doe die
ghene van minnē woude
arm sijn Die selue alle

hadde

dinc ghescapen Ende daer
alle dinc in beslo besloetē
is ende wt ghevloeyt is
als wt sinen eerstē beghi
ne Die philosophē v̄sma
den ende begrauen alle eert
sche guet en̄ rijcheit op dat
si die waerheit en̄ die eerste
sake te bet bekennen moch
ten Ende dat bekennē was
sonder minnē ende gratie
want hem ghebrac ghelo
ue Ende hem dochte dat
hoer sinnen v̄groeuen soudē
vanden aertschen goeden
Het was een heyste heidēs
meyster die en hadde niet
behouden dan eē scotteel
daer hi water mede scepnē
souden als hem dorstede
Ende doe sach hi enē hont
lapen sonder scottel in die
see Men leest oec van enē
anderen die hi antwoerde
des conincs alixanders
knapen doen hi hem tot
hem ontboet Hi en woude
niet comen ende sprac tot
ten knapen Ic bin eē meerre

doe wep hi die [illegible]

heer dan v heer is want
dat acht groete besitten
dat acht ic alte cleyn te v̄
smaden Nv hebben ons
die philosophē die armoe
de gheleert Op dat si ter
waerheit te bet ende te
naerre bliuen mochtē want
aertsche goet heuet den
menschen belet dat hi
der waerheit niet en be
leuede noch en smaecte Nv
laet ons onsen hē ihm̄
xpm̄ x^m dusent werf louē
Die ons die armoede
beleuet en̄ gheleert
heuet want alle die dē
tijt sijns leuens Doe was
hi een arm mensche ende
v̄smade dat aertsche goet
want hi sprac mijn rijc en
is van deser werlt niet
Nv volghet hier na Die
ander armoede dat is arm
te sijn des willes want
al heuet die mensche al
le dinc beghevē behout niet
hi sinen wille hi en heuet
niet ghelatē want al een

hadde onsen heer armghe
weest nader natueren En̄
en hadde hi niet mit sinē
vrien wille niet arm ghe
weest soe en haddet ons
niet gheholpē Mer die al
re armste armode vol woude hi
brenghē En̄ hadde hi ons̄
wille verlossen mettē mey
sten dat hadde hi wel ghe
daen Mer dat hi sinē wil
le sinen vader ouergaf daer
soe volbracht hi mede die
ouerste armoede En̄ daer
soe worden wi alle salich
in ghemaect En̄ dat woert
heuet ons allē behouden
Ende alsoe ist mitten men
schen al gaue hi al aert
rijc ou̅ behielt hi sinen wil
le Soe en is hi gheen ghe
wanch arm mensche Mer
die sinen wille niet en he
uet die heuet h gode Ende
hi staet sijns selues ledich
want hi en betrouwet hē
seluē Ende hi heuet gode
dat seel in die hant ghe
gheuen Ende hi laet hē

leyden daer hem god heb
ben wil want den blinde
dwasen ist seer groet dat
mense leyden Onsen heer
sprac tot sinte pieter aldus
pieter doe ghi ionc waert
doen ghinct ghi waer dat
ghi wout Nv ghi out sijt
nu moetti gaen daer ghi
niet en wilt Sinte pie
ter hadde gode den wille
gheheel ouer ghegheuen
want hi sprac heer wi
hebben alle dinc ghelaten
ende sijn iu na gheuolcht
Ende onse heer antwoer
de hem Ende loefde hem
hondertuout loen Ende
dat hi soude ordel gheuen
ouer die xii gheslachten
van israel Ende dat loefde
hi hem om dat hi sinen
wille ouer gaf Niet om
dat hi sijn goet ouer gaf
want hi en was niet rijc
Nv schijnet een groet dinc
te wesen dat een mensche
al alle sijn goet ghift om
gode Ende wille een arm

mensche sijn Ende die heuet
enen groeten schijn van buten
Mer dat is dat alre mynste
want al hadde hi al aertrijc
ouer ghegheuen ~~bekne~~ Hoe
en waert al niet ist dat hi
sinen eyghen wille hout hi
mach seggen mer waerheit
dat hi niet ghelaten en heuet
Ende aldus heuet onse ghe
mynde heer ons den wech voer
ghegaen want hi sette sijns
vaders ~~voer sijn~~ wille voer
sijn leuen Ende was sinen
vader ghehoersaem al tot der
doot toe Nv volcht hier
na die derde armoeden Dat
is dat een mensche heuet ge-
smaect die soeticheit gods
Ende dat si hem namaels ont
toghen wert Ende dit is die
swaerste armoede die een men
sche hebben mach hier onder
tijt want al heuet een mensche
armoede ende ghebrec mer na
tuere Ende al is hi sijns wil
len wt ghegaen is op dat
hi niet gods is van binnen
wat wat mach hem dan

letten want mynne draghet
den last des armoeds Ende
dese menschen gaen daer bi alle
tijt als die vrouwen Mer
als die mynne haer hier of treet
Ende si die borderen ende den
last leyt op die menschen soe
schijnt bi wilen of hi daer onder
altemael soude bliuen Ende
dese menschen legghen ghheeste
lic in een bekerende onghemac
slaen sijnden ~~be~~ ten besten Soe
werdent bi wilen groete men
schen mer slaen sijt dan ten
archsten Soe werden si quader
dan ander menschen Die des
nie en gheuoelden Het schijnt
dat god den menschen ghehoent
ende bedroghen heuet mit
sijnre soeticheit Ende als hise
binnen heuet soe schijnt
dat hise sien noch horen en mach
~~Mer~~ Ende dat hise verstoten
heuet Ende hi hanghet hem
den broet ~~sac~~ sack anden hals
Ende hi laetse buten gaen
achter lande ~~ga~~ dwelende in
groeter ellendicheit Ende
daer beghinnen si weder

troest te soeken inden crea
tueren ende hoe sijs meer
soeken hoe sijs min vinden
Ende aldus soe hebben sijs
verhoert an beyden siden dat
ghelucke is hem teghen si
varen inder wilder see sonder
stuerman Die wint is
hem teghens die golven
slaen op haer schip Si
sijn ontheacht vanden
menschen Ende versmaet
van horen maghen want
si sijn hoers goets quijt
Ende si sijn arm van ha
uen Ende die viant gaet
hem toe mit sijnre listicheit
Si sijn in groeten anxte
wat si gode ~~bidden~~ bidden
het schijnt dat hise niet
en hoert Hoer oefeninghe
die si van buten doen die
doen si mit groeten verdriet
ten smaect hem niet wat
si doen Si plaghen bi wilen
ons heren tijt teleghen te
sijn het schijnt dat si nv
al hatelinghe sijn Och dit
is hem alte swaer lieue heer

het schijnt al hier Of
ghi ontrouwe waert
Ende des en machic niet
wel lidē het schijnt of
ghi ontrouwe waert
wel behoefde yemant
die v eer hier bewaerde
ende v ontschuldichde
van deser redene Die
iw hier ouer ghesept
wort Nu seldi weten
dat dit van ghenre
ontrouwen en coemt
Mer van groter trou
wen Hi doet rechte
als eē moder die hoer
kijnt wil spenen Ende
si wil dattet leer eten
broet ende ander grove
ende hertelike spise daer
si of mochtē toe nemē
in sterkelicheit Alsoe lan
ghe als die kijnder iōc
sijn soe wiechtmense
Ende soe singhet me mē
hem ende doet hem alle
goedertierenheit Ende
leertse eerst gaen an eē
stoel Ende namaels in

biernen hem den vinghe
ende ontweettet hem wedʳ
Mer sayghe die moder of
die vader dat hoer kijnt
vallen woude Si souden
hasteliké grijpen mit beidē
handen Ende also doet on
se hē onse ghetrouwe vadʳ
die ons mit sijnre godliker
trouwen onthout alsoe
dat wi niet en vallē van
sijnre gratiē Nu heuet
ons onse ghetrouwe vadʳ
dat ewighe erue te vorē
ghewonnen mit sinen gro
ten arbeide dat wi hier
nae besitten sellē Mer
willen wi dat erue behou
den Hoe moetē wijt mit
arbeidē ende mit couste
belsouden Nu enis dit
kijnt niet beter dan die
vadʳ Ende die iongher
en is niet beter dan sinē
meyster want die soen
moste lidē die van god
quam Ende alsoe tot si
nē vader comē Ende also
sprac hi totē twaelf ion

gherē in i poetsayghe dat
dio die sone gods lidē
most Ende alsoe comē
inden rijc sijns vaders
Och hoe swaer ist hem ge
worden Nochtan wast
sijns selues goet Dat ist
gods van sijn ewighē Mer
hi wastet sinen kijnderē
te voeren mit sinen arbei
den Ende hier om wil hi
dat wi ons tot vroumcheit
settē Het en mach altoes
gheen werscap sijn wi mo
ten oec leiden inden dampel
gaen Ende alsoe heuet
hi ons voer ghegaen mit
menighen zwaren arbey
de ende heuet ghelijcet ge
leden Ende hi gheuet ons
voer volcomelic in deser
armoden Nye soe en was
ser martelaer die starf
om die mynne ons heren
Hi en hadde meer onder
standes van gode dan die
gods soen hadde want
god onthieltse vander
pinen Dicke vanden

vuer Ende van anderē
tormenten Mer sijns
selues soen en vᵒdroech
hi nye van al dat men
hem an dede Oec had
de onse hē volcomelic
die armoede anden cru
ce want hi sprac mijn
god waer om hebstu
my ghelaten Nye en liet
die godheit sinen soen mer
hi liet hem dat werc vol
brenghen Daer hi om
ghesent hadde want
hi moste die persē allēē
treden Ende aldus heuet
ons die gods soen
Dat ouerste rijc voer
ghewonnen mit groete *Arbeit. vn moement*
ons laten sier worden
sellen wijt vᵉcrijghen.
Dese menschē die aldus
ghelaten sijn op hem sel
uen die sellen sprekē
mit iob aldus God gaf
god nam Ende alsoe
alst hem behaghede
Hoe moet my ghescien
die name gods si ghe

venedijt Si sellen spreken
ende menen dat si swaerdich
sijn alre ghenaden ende hem
seluē v̄smaden ende v̄nieten
Als dat vrouken van cananeē
sprac onsenheē Ende si ver
wan hem mit hoerre volstā
dicheit Ende als onse heer
ansiet des menschē v̄duldic
heit Ende hi altoes gode an
hanghet Ende met ofen laet
om gheenre hardicheit wil
die hem vallen mach hier
nader tijt Soe dubbeleert
hem onsen heer sijn gauen
Eñ comet mit nuwē gauē
ende hi ghevoelt in hem eē
edel oefenynghe Meer dan
hi te voeren dede Ende aldus
gaf hi iob namaels meer
goets dan hi te voeren v̄lorē
hadde Ende oec meer kin
deren Dese menschē menē
ende soekē meer den lof godes
dan troest of ghemac want
wt hoerē tempel is v̄dreuē
alle comenscap ghiericheit
eñ wissel Ende si en meent
noch en begheert anders in

dan die ere godes Ende an
ders in desen tempel soe is
hi wt ende in gaende ende
leerende sijn edel leeringhe
Ende hi blijft alden dach i
in desen tempel Ende hier
hoert men menich soet :
woert van hem Ende
hoer soete ziel wert ghe
spijset van ~~hem~~ sinen soe
ten woerdē Ende dit is die
derde armoede ende die edel
ste die eē mensche hebben
mach Daer hem die men
sche aldus regiert als hier
voer screuen staet Dat is
dat hi hem laet van gode
regierē want hi bet weet
wat oerbaerlic is dan wi
doen Salich sijn si dan die
arm van gheest sijn want
si sellen dat rike godes be
sitten

Nu volcht hier na
die vierde armoe
de Dat is als een mensche
nie is van godliker ghena
den dan veel ander menschē
dat hi des selues sel arm

sijn Ende hem des niet an
en draghē Ende sel hem oec
arm toenen van butē Eñ
die armoede hielt onse heer
ihūs xp̄s doe hi hier wanderde
op aertrijc doe scheen hi arm
ende hi was rijc want hi
droech in hem beslotē alrē
staet der rijcheit Ende vā
sijnre rijcheit wisten luttel
menschen Die ioden en wis
tens niet want haddē sijt
ghewetē dattet die godes
soen gheweest hadde si en
haddens nijmermeer ghe
cruust Den want wast
oec v̄borghē want hi bewer
den ghelijken enen anderen
mensche Mer die werkē
die hi wrochte die gauen
ghetuucht van hem wie
hi was als hi seluer sprac
Ende alsoe gheuen die wer
ken die die menschē doen
een ghetuuch van sinen
gronde wat hi van binnē
is Of hi arm of rijc is
want eē goet boem brenc
ghet goede vruchtē voert

Eñ an haerē vruchtē seldi
se kennen want waer mē
ne is daer openbaert si haer
Si toent gaern dat si meestē
In een hoer qualikē vensē
Si werket altoes tot goe
der gunstē Ende die men
schen en sel gheens goets
werkes an draghen Noch
van binnen noch van
buten wantert hem niet
toe en hoert Ende alle die
ghene die groete ~~beha~~ be
haechlicheit willen driuen
op ander luden goet die sijn
dwaselic bedrochē want
die mensche en is anders
niet dan eē doer gaen daer
god sine werkē doer werkē
wil want alle die rivieren
die ander see staen daer vloeit
si hoer ~~si hoer~~ vloeten in
na maten ende wisen dat
sijs ghedraghē connē Die
eē riviere outfanghet meer
dan die ander want hoer
maten wider ende dieper
sijn want al is die gronde
lose see onghemeten in haer

seluen Nochtan wart si
niet maten ontfanghē Eñ
alsoe wart die gracie gods
niet maten ontfaen Ende
is die mensche breet ende
wijt inder mȳne Ende ind'
caritaten ende diep inder
oetmodicheit Hoe dē vaet
hi meer der gracien gods
dan eē ander Ende wat
sel hē hier die eerde des an
draghē is die eerde nat of
droghe Si blijft cout eñ
swaer in haer seluen Ende
also ist metten menschen
als die gracie gods hem
ontoghen wort Hoe en
blijft hem niet dan een
cranckē broesche natuer
ghenevcht tot aller dueght
Dese ryvyeer doet hoere
loep tot dat si weder comt
in haren eersten beghȳne
Daer si hoeren eerstē oer
spronc uut nemet eñ hier
ebbet si ende vloeyt Alst
hier ebbet Hoe blijft dat
scyp staen op dat sant
Hoe dat die scyp man seer
arbeydet Mer ten baet

hem niet hi moet die vloet
ōbeyden Mer als die vloet
comt soe ōheft hem dat
scyp vanden gronde Ende
die scypman vaert waer
hi wil Die scyp man moet
niet wijsheden varen Eñ
hi moet meer arbeydē Eñ
die hem aldus wiselikē re
gierē comē die comē haer
teliken te lande Ende daer
sellē si rusten in dien Eñ
niet diē die si mȳnē bouē
al Dat is inder rust die
ewich is sonder eynde Eñ
hier comē wi weder monsē
eerstē beghin daer wi son
der middel uut ghevloeten
sijn Eñ aldus en sellen
wi ons gheens dincs an
draghē want wi niet en
hebben van ons seluen
dan ghebrec Dese men
schē sellē ōberghē die
rijcheden ende dat goet
Dat hem god doet soe
si naest connen ten waer
dat die wilen mȳne bi wi
len soe ouer tallich waer
Dat sijs niet ōberghē

en constē want mȳ
ne is openbaer wel in
haer seluen Si toent
gaern dat si meent Eñ
al ist dat sijs ōberghē
als sijs meest connē
men worts harde wel
ghewaer Si comen so
droncken ende vrolic
uut horen sallē ende
onder hoerē mantelē
bloesende als kersen
Hoe dat men wel siet
dat si welich eñ rijck
sijn Mer si ōsakens
niet Sinte iohannes
baptistē al vraghet
men hem yet van onsē
heer si segghē si en heb
ben noch si en weten
niet Si claghē ende
carmen meer dan die
ghenē Die niet en we
ten noch en hebben
Men vint noch sulke
menschē Men soude
niet hem vē iaer opstaē
ende slapē gaen Men
souden een woert niet
openbarē van hoerē

gronde want hem sou
de duncken dat sijs te
myn behoudē souden
Als enē ouen die heet
is diemen bi wilen op
laet ende die hettē uut
slaet daer hi op ōroelt
Alsoe dunct hē dat sijs
te myn hebbē soudē Noch
tan waert onderwilē
den menschē wel noet te openbarē.
~~Alsoe veel te meer als~~ want
die mȳne gods heter
ende crachtigher is in
hoer seluen Ende meer
crachtē ōtreert dan die
waerlike mȳne Mer
een mensche voer sie
hem herde wel te ope
nen teghē enē mensche
daer hi vry eñ open
teghē waer want ho
ghe mȳne allee te dra
ghē Ende des nyemāt
te openbarē dat is he
swaer te ōberghē wāt
een mensche spreket
gaern van dat hi myn
Dese mȳnaren die mit
ter werelts mȳne ōme

gaen In pleyghē gaern eē
ghesellē̄ne te hebbē daer si
hoer heymelicheyt teghē ope
baren want dat hert is te
volle si moeten sprekē daer
of want daer dat hert me
de becommert is daer spreket
die mont gaern of Ende
dese menschē die goet myn
nē hebbens meer noet Al
soe veel te meer als die
mynne gods heter eñ crach
tigher is in hoer seluen
Ende meer stichten ver
treert dan die waerlike myn
ne Oer eē mensche voer
sie hem herde wel Dats
hater die natuer met eñ o
der mynne want si soeck
gaerne in allē dinghē dat
hoer toe hoert Ende dicke
een-willich armoede daer
om weest behoet Nv soe
vyntmen noch twee armoe
den Oer dier en beleeftde o
sen heer ihūs xp̄us ghee

Die eē armoede van desē
dat sijn die huus armen
die draghen van buten den
schyn Ende si schynen ghe
ciert mit duecht delikense

delikēn duechden Ende si
sijn harde arm want daer
enis vuer noch licht Ende
daer onbreect mynne ende
caritate Ende si ūberghē
hoer armoede Het is hē
leet datmen weet dat si ar
sijn Si hebben lieuer dat
men waent dat si rijc sijn
Ende dit coemt hem van
gheestelike houerdie Ende
dese armoede is ontallich
want hem en ist gheen
noet daer om laet ons
of laten Nochtā heb ic
lyer an mijn deel Dit is nv
die ander armoede Dat
is arm te sijn ende arm te
schynen Dat sijn die men
schē die in doot sonde sijn
Dese menschē toenē he
arm ende si sijn oec arm
Dese menschē beghert
ende biddē almyssē ende
eyschet van goede men
schē ende claghē hoer ar
moede ende hoer noet Eñ
si beclaghē alsoe veel dat
tet hem staet doet Ende
si ontdraghē die siel dat
si niet en starft des ewigē

doot

Nv volghet hier
na dat vierde punt
van deser regulē dat is
reynicheit Reynicheit is eene e
del duecht Eē reyn hert daer
wil ihūs in woenē Reynich
is eē suster der enghelē Si sijn
ghet ende myn sanc Si volghē
dat lam Si draghē die sco
ne croenen diemen hiet aureo
la Och hoe mynnet god alle
creatueren die reyn sijn reynic
heit reynicheit en machmen
met volprisen willen wi dan
reyn bliuē Soe is ons goe
der hoede noet Ten eersten
sellē wi scuwē stede ende stonde
ende personen want stede
ende stonde doet den dief stelē
Dat ander is en mensche
en sel nyemant en sel nyemant
ghelouen ende hem seluen alre
mynste Ende niet te meer
en sel hi hem seluen ghelouē
dan een gronteloes dief Die
van eeren eē dief is want
alsulkē dief en soude niet
gaerne beuelē enen duerba
ren scat Dat derde punt is
dat eē mensche sel scuwē
ledicheit want ledicheit is eē

menschē leydende totten
ghebrekē Dat vierde is
dat eē mensche sel hebbē
goede oefeninghe van bi
nen Ende oec van buten
want si verdrijft die becoringhe
vanden menschē Dat
vijfte is dat hi sinen lichaē
met wiselijc en houde Oer
dat hine drucke hi alre meest
mach Nv sijn veel menschē
die in hoeren eersten a an
vanghen eē goet leuen
Hoe louen si dan groete
loften die si dicke qualikē
houdē want als die goe
de wille ende nauwe hoe
den mynnet soe comet die
valle gaern daer na Nv
heuet die mensche v punte
waer om dat hi bliuē sel
Dat eerste is dat hi ouer
spul doet ende doet gode
onrecht Ende dit is eē
swaer ouerspul want go
de was die eerste trouwe
beloeft daer om soe is mē
se hem schuldich te houdē
Nv is god meerre dan
alle creatueren sijn Daer
is die sonde oec meerre

Ende seker hi is alre vrou
wen weert want hi is sel
ue die vrouwe Daer alle
vrouwe in besloetē is Eñ
dit is een groet waer om
Dat een mensche goet
ghevrouwe sel wesen Dat
ander punt is dat hem
die mensche deelt wāneer
hi van gode keert ende
totten creatuerē gaet Eñ
dit is een cranck wissel die
den heer laet ende meent
den knecht Die eē vrouwe
mochte wordē Ende die is
ghewordē een deerne Ende
die eē keyserīne mochte
worden Die laet hoer ge
noeghen mit enē onduerēn
knecht Ende hier ontdelt
si haer nie seer mede Ende
desse sijn seer buten keer De
se menschē en achten hoer
edelheit niet Dat si hem
mit soe cleyne dinghē latē
Ghenoeghen genoeghen si recht houaerdich
dich si en souden hem mit
soe cleyne dinghē niet latē
rusten Dat derde punt is
dat die werlt alsoe onghe
trouwelic loent want sy
soeket altoes dat hoer ge
noecht want aldie werlt
vrienscap staet in tween
puntē als in ghelofte en
gerijf Ende als eenich van
desen tween mīsten Soe
mynnet die vrienscap Eñ
dat is die trouwe dˀ werlt
Ende als die mensche der
werlt heuet ghedient al
dat hi vermach Ende ge
auentuert heuet eer ende
vrede Ende al dat hi ghe
listē can Soe loentse hem
mit groter ontrouwen
Daer om sijn si sot die trou
we soeket daer sise nīmer
meer en vindē Ende ic en
hoer hem nyemant dˀ werlt
beloven Daer om is hi sot
die hoer dient want hoer
loen is crank Dat vierde
punt is dat die mensche
vˀliest die heymelicheit
gods ende den soetē troest
Die god sinen lieuē vrien
den gheeft want als hem
die mensche van gode keert
Ende hem keert totten
creatuerē Soe ophout
god sinē gheretē ende
synen troest want hi ē wil
hem niet menghē mitten
creatueren Hi rūmt hem
den wech hi en wil der met
om striden Hi en wil op nye
want die vrienscap mit sinā
den wīnen Och hoe soet is
synen goeden troest Men
soude segghen dattet eē sot
waer die al aertrijc mit al
dier in is dat daer in is ga
ue om enen diuoten peer
Nu segghe ic dat si veel sot
ter sijn die hem tot vˀganc
like dinghē keren die ye ogē
blick gods ghesmaect want
waert moghelic dat een
mensche mocht hebbē alle
troest die alle creatueren
hebben mach tijt Eñ eē mē
sche die alleē ghebruken
mocht Soe en soude dat der siele
niet rusten moghē noch ge
rynen want der sielē gront
en mach men niet rusten
noch ghevynē dan daer sy
een ghelijc mede heuet want
si is onsterflic ende alsoe
is oec hoer mīnaer want
god is een sympel wesen
Ende die siel is een puer
gheest die hem ghelijc is
inden wesen mer niet inder
natuerē Ende hier om soe
meent si gaern sijn ghesel
scap Ende synē teghēwoer
dicheit Ende sijn toecoemst
is hoer alte troestelic want
si vˀstaet hoer wel op sijn
spul ende si vˀmacht wel
Mer alsoe langhe als die
siele vˀbondē is mittē lichaē
Soe en cant die mensche
niet wel draghē want het
is den menschē alte steer
Die sterrheit der menschē
en cant niet vˀstaen noch
begrijpē Daer faliert hē
die aendachtē want als hē
god wonde ghesel scappen
mitten creatuerē daer sou
de des menschē aendachten
werden vˀslonden in eenre
corter wile Ende hi eyschet
ende hi wilt weder heb
bē van haer want nemē
ende gheuē doet die mī
ne ghestadich wesen want

al hadde die mensche
houdert menschē mach
ten Hi souder wel oer
beren in die vre dattet
god hebbē wil Die ghe
ne diet ghepoest heb
ben die wetent wel
Niet die ghene diet
ghesmaect hebbē die en
weten dat niet of dan
van horen segghē ~~Die~~
Ende dese mīne hout
staende dat ghelone
ende dat gheuolen des
menschen Ghelone hout
dat god die alre beste
goet is Ende dat ghe
uoelen des menschē weet
dat wel dat god dat soet
ste is dat men minnen
mach Ende dese mīne
beghint hier inder tijt
ende sel dueren tot inder
ewicheit sonder eynde Eñ
dit is dan eē onghelijc
troest die god gheuet
teghen eē troest d' werlt
Ende dit is eē groet
waer om dat die men

sche gode ghetrouwe sel
bliuen Dat waer om is
dat die mensche ghewarich
trouwe sal houden eer hi
hem vreemde weet Eñ
also vere van hem doelt
dat hi nẏmermeer weder
ghekerē en can want
hi heuet sulkē ~~[illegible]~~ middel
tusschen hem ende gode
ghesetet Hoe dat hi mer
rechtē werc niet come
en can Ende al dat guet
dat hi ontfaen heuet
van gode dat brenghet
hi qualikē ouer mitē
verloren soen Ende hi
leyt eñ hi bedruchet
van honghet ende vā
ghebreet in vreemden
~~lande~~ lande woude hi
doch te tide weder kerē
als die verloren soen ~~[illegible]~~
de onse ghetrouwe vader
soude hem altoes gheer
ne ontfanghē

Nu volghet hier
na dat v punt
van deser regulen dat

is ghehoersaemheit Nu
heuet eē mensche drie per
laten die hi ghehoersaē
sel wesē want hi heuet die
ziel te regierē van binnen
Ende hi kentse alre beste
Dat eerste dat hi ghebiet
dat is hem te minnē mit
eenre drieuoudigher minnen
alsoe die heilighe kerke ge
boeden heuet Dat wi hē
sellen minnen van al onser
herten Dat hert is alsoe
edel van natuerē dattet geer
ne minnet dat goet is Eñ
dat een sijnē ghelustich is
te minnen Nu en can dat
hert niet ~~minnen~~ beters
ghedenckē te minnē dan
dat ouerste guet dat god
selue is Ende waer om
antwort god met ghemist vā
~~[illegible]~~ alle hertē Ende doch
dat hert gheuoeght is
dat beste te minnē Ghi selt
weten dat ~~[illegible]~~ altemael to
dit
met ~~van~~ wi onbekent hē
want bekendē die menschē
dat ouerste guet Hi soude

dat moeten minnē wāt
dat bekennen godes en
mach sonder minne niet
wesen want soe die hei
lighē claerre van beke
nen hebbē gheweest Soe
si meerre ghemint heb
ben Ende si oec hogher
van staet ende van waer
dicheden inden ewighē
leuen sijn Willen wi dan
god leren bekennen na
onser cleinre macht
Hoe moetē wi drie prīc
punten hebbē Dat
eerste is euen strikē toe
keer Dat ander is eē
nauwe merkē Dat
derde is eē bij bliuē Nu
dan vanden eerstē die toe
keer sel tweer hande
wesen Die eē sel sienlic
wesē Ende alsoe bekē
den philosophē die bekē
die
den an die ghescapen
dinghē die si mitte sij
nen mochtē begripen
want si bekenden wel
datter eē eerste sake was

Die alle dinghē ghe
scapen hadde Eñ dit be
kennen hebben alle mē
sche want het en is nye
mant hi en weet wel dat
die dinghē van hem sel
uen niet en sijn Nochtā
soe mach men gode wel
leren kennen in allen sij
nen wonderlike werken
want hi hemel eñ aerde
ghescapē heuet ende al
dat daer in is Dat is eē
bekennē Dat die men
sche mitten sijnē begri
pen mach Ende hier an
mach mē prouē Dat
god wonderlike moghē
de ende wijs is Ende
dat is dat eerste bekē
nen Dat eē mensche go
de bekennen mach mer
niet eenre naerre waerh
eñ een nauwer bekenne
ende ghewarigher Hoe
sel die mensche gode bekē
nen inden ~~gheest~~ toekeer
van binnen Dat die mē
sche inwaerts gae tot

sijns selfs gront Eñ daer
sel hi boetscap ontfanghen wāt
hi vijnt daer rustende inder
ziele Ende hi heuet die ziel
beseten in groeter ghewel
dicheit Eñ alle die crach
ten der zielen sijn hem ghe
hoersaem in eden eñ in late
beide die ouste eñ die neder
ste Eñ hier wort hē alle
twivel of ghenomē Eñ
hi comet in eē ghewaridi
were eñ in eē bekennen
gods Eñ daer wort sijn
gront soe rijc van sijnre
besittijnghe Hoe dat mijn
meer anders niet en begheert
dan sijn teghenwoerdicheit
want al dat ghescapen is
dat versmaet hi lichtelic
Ende hem dunct dat sij
richeit al gaet Ende hier gheeft
hem die ziel te mijnne van
al hoerre herten bouen al
Nu volcht hier nae dat an
derde punt Dat is dat
wi nauwe merken sellen
Eñ onse inwendighe oghē

op houdē met nauwe ghe
merken wonder eē men
sche veel staren in dat
licht der sonnē Die oghe
des menschē souden verblidē
Mer alsoe en ist niet mittē
oghē der sielē want hoe
si meer in dat licht staren
Hoe si meer eñ naerre be
kennē die waerheit Ende
dat ghesicht der sielē wort
vernuftigher eñ scarper vā
licht Eñ des lichts is noet
Want sonder dat licht soe
en siet die mensche niet
want in desen licht wort
hem gheopenbaert goet
onderscheit Hoe hi der wa
heit naest leuen sel Ende
sonder dat licht soe en ver
staet die mensche gheen
waerheit Eñ hier en sel
~~die niet~~ men die oghē niet
of keren want wat eē mē
sche wel wil leren kennē
Daer sel hi die oghē ~~niet~~
~~of keren~~ of ophoudē ende
merken Ende dit is een
goet dat nummer meer vol

kent en wort want
het is grondeloes in
hem seluē Ende hoe
eē dit meer besiet
Hoe hem bet lust te
besien want nocht
eē mensche te gronde
comē soe mocht hijs
moede werden Ende
dit is die ghelusticheit
des goets eñ des sijnes
want nochtans tot
sijnen gronde comen
Hoe waer hi eē arm
~~mensche~~ god Eñ vā
desen sien ontfeert die
mijnne Eñ soe die mijn
ne meerre wort Hoe
sijs meer merket wāt
waer dat licht is daer
is gaerne dat oghe
Ende hier soe merkt
si oec alle der mynnen
werc Die god van
mynnen ghewrocht
heuet Ende hier soe
merkt se dat ewighe
goet dat hi seluer is
Dat si des noch ghebru

ken sel in volre weelde
Eñ si besiet al dat wõ
der dat hi ghemaect he
uet inde hemel eñ inder
eerde Eñ dan is hoer
soe wel te moede Dat
si hoer hert soe wel be
staet heuet Eñ dat si
niet en mynt dan hoer
moghende lief Dat is
hoer inwendighe ghe
merk der ziele Daer
si nade ouert wer go
de te mynne van alhoer
te herten Dat derde
punt is dit is dat bli
uen eñ dat in woene
gods Hoe datmen gode
sel leren kene ouerheert
ende hi sel opstae ende
slapen gaen als ee vrie
de mitten andere Niet
als vreemde ghebuere Mer
huus als twee ghenoete die mal
canderr heimelic sijn Ende
aldus soe machme gode
leue kenne Ee dorpman
die des iaers ~~niet~~ mer eens
en comt in ee stat om

sijn comenscap te doen die
sonde te hant v̄dwalē Mer
een inghebore poerter die
en sonde niet lichtelic moghē
v̄dwalē want die sijn alle
die straten ende winkele
wel bekent want hi daer
bīnen woent Eñ hi die
stat menichwerue doer wā
dert heuet Eñ daer om
soe kent hise bet dan die
dorpman doet Die see werpt
alle dinc uut dat hoer contrarie
is scepen eñ ander dinc dat grof
is Mer die fisschē die daer woo
nen in die see Ende hoer voet
sel nemen eñ des grondes leuē
dese en moghen uten water
niet sijn Si en souden steruen
Noch si en moghē sonder wa
ter niet leuē Eñ si houdē hem
in dat diepte vander gronde
loser see Mer die visschē die
ten ouerwaerts swemmen
Eñ die lucht willē rukē die
warden bi wilen mitter angel
ghevanghē Eñ dese visschē
en werpt die see niet uut want
si woenē inder see eñ die see

en wil sonder visschē niet
sijn Ende dit sijn die edele
le gemīnen die in dese woenē
Si hebben groeten feest
Si houdē hem an gode Dit
sijn die ōwcensten die leuē
in deser diepheit Si heb
ben al dat si begheren Eñ
si en comens nymmermeer
ten eynde Dese menschē
leuen in groetē vrede want
si rustē in dien dat si mīnē
eñ si en soekē in gheenen di
ghen ruste dan daer si in wo
nen dat is in gode Ende
god is hoer herberghe wāt
in dat huus heuet me rust
te Eñ die uut desen huse
woenē sellē hebben ewi
ghe ouerede Eñ aldus soe
wisen ons dese drie puntē
Hoe wi gode sellen leuē
kennen eñ mīnē van al
onser herten want hi on
se god eñ onse screpper is
Nu sellen wi gode m mī
nen van al onser zielē Eñ
daer is si toe v̄bondē van
rechter scout God screep

die ziel na sinen beelde
Dat was nader heili
gher drieuoudicheit Alsoe
dat die ziel een ghelijc
heit heeft mitter heiligher
drieuoudicheit Eñ en
mynnet si dan niet daer
si haer edelheit eñ ghe
boerten of heuet Soe
is si onwaerdich Ende
soe en volcht si hoer edel
~~heit~~ edelheit niet want
si en volcht hoer coemst
niet want si is uut go
de ghecomen Eñ dit is
dat eerste v̄bant
waer om dat die siel
v̄bonden is gode te mynnē
Dit is die ander ver
bant waer om die ziel
gode mīnen sel Doe
god sach dat die ziel
ergheen was eñ onwerp
ouermits der sonden
Daer si in ghevallē
was Doe ontfermde
hem god eñ nam an
menschelike natuer
om der zielē willen
Niet dat hi sijn edelheit

vet verloes Daer hy
nam an een sterflic li-
chaem Ende hi leet me-
nich onsalicheit ander
naturen Ende hi woude
smaken onse ertrijc
Ende dit is wel der
minnen waert want
dit sijn al treckende
punten van minnen dat
hi ons ghedaen heuet
Dat is die selue men-
scheit die hi an geno-
men hadde Die sette
hi voer onse ziel te pan-
de Ende maecte die siel
los ende vrij van alre
scout daer si menich
jaer in ~~swaer~~ lach
~~in swaere ghevanghen~~
in swaere vangenisse
Daer si hoer seluen niet
wt ghehelpen en conde
want niemant en co-
ste ons ghehelpen dan
die gods soen seluer
Die most die scout al-
leen betalen Och hoe
moghen wi ons deser

vriendelijc ende minne nim-
mermeer vergheten Die
hi ons soe vaderliken bewi-
set heuet Dat vierde is
dat hi sijn godheit Ende sij
sijn menscheit versamende
te gader Ende liet dat der
zielen tot enen testamente
Dat si dat erven soude ende
besitten Ende hoer noet dat si
daer of te nemen woude
si veel of luttel nae hoers
herten wille Ende sulke
menschen verdient oec mil-
delic Ende leuen ewe-
delic hier nader tijt Ende si heb-
ben hier grote weelde ende
ghenoechte Ende si slocken
mit groten mont vollen
ende si sijn .sims soe ghierich.
mochten si hem niet al-
len slinden si soudent
doen Dit sijn die rijcste
die leuen Si hebben hier
een hemelrijc Si hebben
den wonsche Si en mo-
ghens niet ontberen Dit
sijn dan die vier punten
waer om dat die daer
siel

toe verbonden is van
rechter scout gode te
~~niet~~ minnen Ende dese
scout moet die zielen be-
talen minnen mit minnen
Of si blijft daer voer te
pande want dese scout
moet immer betaelt wesen
mit minnen of mit pinen
Nu soe is die minne een
sachte vercheuer Want
si verbrande in eenre corter-
tijt ~~ter vren~~ Alle die scout
die maria magdalena
schuldich was Die
minne bernet seer soete-
lic Als ~~menschen~~ mense des
meer tijt ghebruken
mach Alle dinc mach
men moede werden son-
der alleen die minne
Minne is dat gheluste-
lijcste werc dat men ple-
ghen mach meer tijt
Ende meer ewelijc Min-
ne sal ewelic dueren Ende
si heuet ewelic geweest
God die minde ons eer
wi waren Daer om sel-
len wi hem minnen alle
den tijt die wi sijn want

mitter minnen pinen
verdient men dat meeste
loen Alle die van goe-
der complexien sijn die
moeten minnen want si
sijn edelre van naturen
dan ander menschen die
niet gheerne en minnen
Dese menschen souden
leuer een dierken minnen
eer si het lieten Si en mo-
ghen niet ledich wesen
Dese menschen sijn on-
gheestelic in hem seluen
eer te comt dat si mit
gode vereenicht sijn want
daer vinden si enen goe-
den weder worp Ende
hi en mach sonder min-
ne niet sijn want hi is
een edel sanguinius want
hi is selue die minne
Dat weten alle minnen-
de herten wel hoe soet
ende hoe goet dat die
minne is Si souden he-
dat heet gheuen want
si bestaden dicke hoer
minne soe qualic ende
sottelic Hoe dat sy ele-
nde vrede vinden want

men gheen minne en vint
die den menschen vrede ge
uen Sonder allen die min
ne gods Die minne daer die
werlt mede becommert is
brenghet den menschē in
swaer v̄driet Ende in gro
ter onghestadicheit Ende
alle weghē soe ontbreect
hem Ende hem dunct al
toes dat men hem te clein
doet Ende dat hoer min
ne niet en weet dat v̄ant
woert mit deser minnē En
dit is die onghestadicheit
der minnen Mer die ghenē
die gode minnen die wetē
welke voeren dat si van
gode meer ghewinnē wer
den dan si god minnē Si
wetent wel dat sijs niet
en v̄liesen Ende si begherē
oec meer gode te minnen
Dan van hem ghewinnē
te werden Ende die meeste
onghestadicheit die dese min
nende herten hebben Dat
is dat si gode niet genoech
geminnen en connen Dat
is hem dat alre meest hoe
si gode mochtē ghenoech

doen want god is eē we
sen dat nymmermeer ghe
noech volbrent en wort
Ende alsoe en weet hi nym
mermeer ghenoech ghe
mint In allē dinghē sel
die mensche mate houden
sonder allēn ~~die minne~~ mid'
minnē gods want daer min
nen en machmen gheen
mate settē Die minnende
herten v̄bliden hē van alle
goeden minnendē mensche
die gode minnē want si ne
men gaerne goede hulpe
tot dien groetē werke wāt
het en wort nymmermeer
voldaē Het is eē werc sō
der eynde Die begheerte
des menschē vlieghet die
wijl bouen der hemel
mocht si gode te mael ver
slindē si en soudēs niet
laten Die begheerte des
menschē is een wesselgher
En een minnē bode Die
die minne draghet tusschē
tween lieuē Bi wilen ver
soetet sijt op hem ende v̄
haelt by wilen v̄soett
sijt opten menschē wed'

en̄ dan ververt en̄ oflaet
die begheertē des menschē
Och wat menighe soeter
minnē clappen hebben dese
twee daer die vreemde hertē
luttel of weten Hier is alle
anderheit v̄dreuen Men
en pleghet hier niet dan eēs
ende des is noet Dat derde
punt is dat wi gode sellen
leren minnen van al onsen
crachten wtwendich ende
inwendich want die ziel
is alsoe v̄bonden mit hair
crachtē dat si niet ghemin
nen en can sonder hair crach
ten Ende alsoe ist oec mit
ten herten des menschē Hoe
wat dat hert heuet wtū
woeren te minnen daer mach
die mensche wel doer te doē
beyde van goeden ende vā
diensten Ende hi gheeft
der minnen al dat si ghelus
ten can vroe en̄ laet want
minne en mach niet ledich
sijn Ende minne en arbeit
en niet al dat si doet dat dūct
haer alte cleyn En̄ dat
waer hem een groete troest

dat si veel vermochten
om die minne want min
ne vermach veel Nu seit
men bi wilen cleyne minne
werct cleyne werkē En
dat en is alsoe niet Wat
het mochte den mensche
bi wilen wel ontbreken
ander macht Mer dat vol
doet die wille dat ander
macht ghebreect want
gheen mensche en is te crāc
te minnen al laghe hi alstil
le Ende al hadde hi die le
den verloren Dat herte
mochte nochtan wel min
nen Nu seldi weten dat drierehā
de wise is van minnē Dat
sijn oec drierehande menschē
die gode minnen Die eerste
wise van desen drien dat sijn
die menschē die gode minnē
soetelic sonder veel werkes
van buten want ~~dese me~~
dese menschē sijn ghe set
meer op eē inghekeert In
nich bouen wisen dan op
groete oefeninghe want
si leuen bouen wise Ende
haer oefeninghe is minne

En̄ die minne gheeft
hem ghenoech te doen van
binnen want oefeninghe
ende werken soude hem bi wi
len meer hinderen dan vorde
ren Ende oec sõe sijn die duech
den veel edelre die mit minnē
vercreghen werden dan mit
oefeninghe Ende het is veel
cleynre ende vaster den mē
schē dan of sise mit arbeide
vercreghen hadden Ende me dese
sichen hebben oec meer gods
opter strijten Dan sulc an
der die veel of ghesicher deure
schinen want si hebben enē
bliden soeten gheest Ende si
sijn oec goedertierē vredsā
Ende minsaem En̄ haer wā
derringhe is inden hemel En̄
dat moghen wel sijn kinder
des vaders Ende dit is die
eerste wise Die ander wise
dat sijn menschē die gode min
nen sterkelic mit eenre star
ker minnē Die Dese werdē
ghetoghē over die menscheit
Ende over dit liden ons he
ren ihū xpi Ende dit sijn stre
ghe naerstighe menschē En̄
dese sijn hert van leuen ~~en̄~~
van buten Ende si trecken
ende breken haer natuere
daer of als eten drincken ende
slapen ende si hebben groete
oefeninghe van buten Ende
dese menschē sijn meer gheset
op doen dan op laten Ende
hem dunct dat si nimmermeer
ghenoech doen en connen
want si pinen hē sijn voet
stappen na te volghen mit
liden Ende hem dunket dat
tet alte cleyn is dat si doen
Ende si souden gheerne ant
woerden sijnre minnē die hi
ons bewijst heuet mit sijnē
weerden liden Ende dit is
een seker wech Mer het is
die hoechste niet Ende dit
moghen wel heeten kinder
des soens En̄ Dit is die der
de wise van den menschen
Dese ~~menschē~~ minnen gode
onweendelic mit onsprekē
liker minnen Si leuen in gro
ter onghepaerthz van bin
nen Die minne verteert alle
vochticheit haerre natueren
Si hebben menighē vreem
de wise van buten Si lachē
Si springhē Si iubilierē Si
krijten Si liden menichen
perse van binnen Die minne
ontsterketse ende maectse soe
vuerich van binnen Soe dat
si niet en weten wat hem
gheschiet is Ende al wouden
si hier of sprekē tegē yemant
si en connē niet want het
gaet bouen wert en̄ wise
want die minne verteert dat
morch wt hoeren schenē Si
braden in haers selfs vloet
Si ghevoelē dicke inniwer min
nen en̄ inwer wijs Ende hoe
si des ~~mī~~ meer smaken ende
ghevoelē hoe si onghedurī
gher sijn ende onghepaertder
~~sijn~~ in hem seluen sijn Ende
oec haer quetsuere En̄ haer
wonden meerre werdē Ende
haer verlanghē vast meer
ret van daghe tot daghen
Ende moghē wel heetē kin
ghē des heilighē gheests hee
ten ~~si~~ sijn want si werdē
ghetoghen over die woedi
ghe minne En̄ die heilige
gheest is selue die minne
Ende dit wert bi wilen
seer verwondert ende be
runt van anders onbe
keerde menschē want
hem dunct dat god
sijn gauen niet ghe
lijc en gheeft Die
daer schijnt minste
te arbeiden die heuet
den meesten troest
En̄ die ghenen die go
de dienen mit groten
arbeyde die en heb
ben dier feesten niet
een twint Ende dit
is oec wel te verwonde
ren Mer hi gheeft sijn
gauen als hi wil Ende
wien hi wil Ende de
se menschen crighen
haestelike duechden sonder
groeten arbeit want
die heilighe gheest
is een snel wercman
Daer hi werken
wil Ende dit is die
derde wise van desē
menschē En̄ aldus
sellen wi gode min
nen van al onser c
rachten inwendich
en̄ vtwendich na die

wise dat wi van go
de ~~gode ge~~ gerochghen
werden. Eñ daer sellē
mede sellē wi volbren
ghē onsen staet. Daer
toe dat ons god ghe
scapen heuet. Eñ dit
is ons alre beste. Nv is
dit dat ander ~~ghebot~~
ghebodt. Dat ons
god ghebiet te hou
den. Dat is oetmo
dicheit. Oetmodicheit
is een edel duecht. Eñ
eē moder alre duech
den want nyemant
en mach comē inder
poerte des ewighē
leuens. Hi en si clein
in sijns selues oghē
want houerdie is y
mer ghevallē uten
ewighē leuen. Ende
si en comt nymmermeer
daer weder daer bouē.
Eñ dat selue dat si
daer was dat en u
darf si haer nymmer
meer becomē. Oerk

soe was die tijt cort dat
die si daer was. Eñ sy
wart te hant uut ghesto
ten inden afgront der hel
len. Ende dat is die qua
de partye. Die gode con
trarie is ende alle goe
de menschē. Eñ hier of
is lucifer een cappiteyn
ende eē leydsman alre
houerdyen. Eñ hi selue
leyde inden afgront va
der hellen. Ende dese p
tye nemet seer toe ende
wasset seer. Eñ si wort
seer groet datse dat lut
tel yemant weder staē
can. het valt hem al toe.
Ende dit sijn alle uut ghe
vannen vallynghen.
Eñ sijn uten ewighē
leuen. Eñ lucifer sel hoer
heer wesen. Eñ hi selue
regieren. Nv willē wi
dan ghewarich oetmo
dich sijn. Hoe moeten wi
gode eren eñ hē waerdic
heit bieden. Eñ dat doē
oec conynghē eñ grauē

Mer een goet oetmodich
mensche sel duncken dat
hi onwaerdich is alre ghe
naden. Hier inder tijt ende
inder ewicheit. Ende dan hi
niet en is dan een eerde
daer hi op gaet noch dat
hi niet en verdienet een
brock broets. Die ghebe
nedide gods soen die v
nedere hem seluen ouer dē
pphet ende achte hem
als een worm te wesen
wie mach hem v(er)nederē
of oetmodighē onder hē
dat wormkijn wat is on
ghe achter dan een worm
kijn. woude doch dat wor
kijn woenē in onser eer
den. Ende makense wa
rich eñ vruchtbaer. Nv
hadde wi wel te doen
Dat wi ons v(er)nederden
eñ veroetmodichden
want die houerdie die
is versmaet van gode
Houerdie die is den mē
sche in ghe boren ~~in ghe boren~~ ende si wast mit

ten menschen op. Als
een cleet dat men ma
ken doet na sinen liue
Hier om sel hem die
goede mensche v(er)nedrē
eñ weder staen te ty
de. Eñ hem seluen
cleyn achten ende hē
altoes duncken dat
hi is een eerden vat
vol venijns want
alsment stoet soe breect
tet gaern eñ toent
watter in heuet
Die mensche sel hem
seluen achten als eē
verleghē beest dat hi
hem seluen valt ende
nymmermeer op en staet
bi sijns selues crachtē
Eñ hem sel dunckē
dat hi quader is dan
die duuel. Ende dan
dat sel hi aldus verstaē
want hi vloes dat ri
ke gods om eenre ho
uerdiē willen. Ende
verdienede die hel. Eñ
aldus soe mach men

wel proeuen dat hi
menich werf die hel
verdient heuet sijnt
dat hi hem v̄stont
die mensche die hac
tet die houerdie in
enen anderē Mer si
doense selue Dese mē
sche sel hem ouer ge
uen in oetmodighe
Dienste alle den ghenen die
bi sijn Ende tot desen
tween oetmodicheden
mach een mensche wel
comen Mer hi mach
daer qualic toe comē
dat hem dunct dat
men hem v̄smadet Nu
is god ēē goet dat al
soe ouervloedich is
in hem seluen Dat
tet tot allen voerde
ouergaet En̄ hoe
daer sijn ghenaden
meer bereetscap vijnt
ende dat dal dieper
is Soe dat meer of
faet vander ghena
den Ende die ghe

nade En̄ die alre oet
modichste is die is die
alre weertste ende alre
hebbelicste die gracie
gods te ontfanghen
want een goet mensch
heuet veel beter op te
gaen van duechden tot
duechden Dan een sond
er neder waerts te gaen
in onduechden want god
helpt den goeden mensche
mit sijnre gracien ende
goetlic Ende oec soe
is die goetlic meere en̄
crachtigher dan alle d'
duuelen quaetheit is En̄
daerom soe is den mē
schen noet Soe dat hi
hem vnder Soe sellen
god v̄hoghen bouen
hem seluen Nu sel een
mensche waerachtich oet
modich mensche hebben er
punten die ghewarich we
sen sel Dat eerste is dat
hi gode eer bieden ende
reuerencie bieden in allē
sinen woerden en̄ werkē
die

oetmodich

En̄ dat hi gode groet
sel achten in sijn hertē
Selue en̄ hem clein En̄ Dat
ander is dat hi prelatē die
der heiligher kerken
eren sel En̄ sonderlin
ghe sijn prelaten die hē
te regieren heuet Ende
dien hi oec schuldich is
ghehoersaem te wesē En̄
sal hem seluen onder wer
pen willichliken in dē
en̄ in laten En̄ in allen
dien dat sijn prelaet vā
hem begheert want on
ghehoersaemheit coet
altemael van houerdiē
Dat derde is dat hi al
le menschē daer hi bi
is eer bieden en̄ waer
dicheit sel bieden van
allen dien daer hoechs
in schijnt want men
seit hoechs is half goet
lic Ende hem sel dunckē
dat alle menschē bet d'
eren weert is dan hi is Dat
vierde is dat men niet
rijchel en sel sijn wāt
rijchelic comt van

houerdien En̄ al ist
recht dat et voer heuet
nochtan sel hi hem la
ten verwonnen Ende
het is hem oec meere
eren dan of hi v̄wonne
Dat v is dat men niet
behaghelic en sel wesē
van beromighē woer
den noch van vriendē
noch van maghē wāt
die eerde maect alle
edelheit ghelijc Ende
die doot en spaert nye
mant En̄ is een mē
sche edel van duechdē
dat is die beste edelic
Dat vi is dat men niet
en sel wesen van ende groeten saijn
En̄ onwaerdighen en̄
op ghedraghē ghelaet
Mer hi sel hebbē een
goedertieren myn saem
ghelaet mitte cleynen
ende mitte grotē En̄
dat hooft neder ghebo
ghen mitten sholettē
Die hoer hooft neder
neyghē ter aerde En̄
al ist dat die sholettē cley

sijn Si gheuet nochtā
goede roke Alsoe is des
menschen oetmoedich
voer gode Hier om is
wes oetmoedich Dat
vij is dat men met cu
rioes noch behaghel
wesen en sel of in cleed
ren of in ghelaet Mer
heuet men soe veel dat
men met en v̄dwaest
Soe heuet men ghe
noech En soe sel hem
een laten ghenoeghen
want een goet mensche
en sel nyemant beghe
ren te behaghē dan al
leen sinen ghemynden
brudegom want alsoe
lief heuet onse lieuehē
sijn bruut in enē grau
wen rock als in enen
bonten mantel Dat
viij is datmen nyemāt
v̄smaden en sel noch v̄
drucken als si sijn bouē
anderē menschen wat
hoe die mensche hogher
van staet is Hoe hē
bot toe behoert oet

modicheit en onderdanic
heit Dat ix is dat eē
mensche dunckē sel dat
men hem recht doet
Alsmen hem v̄smaet
hier toe comen luttel
menschē dien dat dūc
ket En dat doet wi heb
ben ons seluē alte lief
Dat x is dat eē men
sche hem seluē v̄smadē
En vermetē sel onder
gode ende onder alle
menschē En ic mene
dat onse heer hem sel
uen milderlicker soude
gheuē enē mensche die
hem te gronde conde
vermeten dan in
enigher oefeninghē
die ic weet Ghedelē
mensche soude dit wer
den Dat xi punt is
dat hem eē mensche
hem sel gheuen tottē
oetmodichstē dienstē
te dienē enē ygheliken
die hem te doen heuet
in oneyngher mynnen

sonder beghēerten tot
ten cleynen of tottē
groeten Den vriendē
of den viandē Ende
dit dede onse heer seluē
hi diende den nederstē
dienstē die enich men
sche dienen mocht
Dat xij punt is dat
dat een niet en sel be
gheren eer noch vordel
vander werlt want
si duert cort en̄ si is
onghestadich want
wat den menschē hudē
goet dunct Dat dunct
hem morghen quaet
Dat si huden prijsen
en̄ louen dat laken si
morghē Het seit sinte
bernaert dat hi luttel
menschē heuet ghe
weten die hem in voer
spoet of in vordel ver
weten conde want die
natuere is scalc scalc
Dat xiij dat eē hem
met weten of beuel

pen en sel niet hi sach
achtinghen woerden
al ist oec dat hi recht
heuet alsmen hem
misbiet en onghe
lijc doet dat sel hi oet
modelic liden ende wil
lichlic v̄draghē om go
des willen Die groe
te laster en̄ v̄smaet
heit leet om onsen
willen Dat [illegible]
is dat alle die [illegible] ghe
naden die eē mensche
van gode ontfan
ghē heuet sijn se geest
telic of naturlic
als wijsheit of and'
gauen der ghelijc
Die sel hi orberen
ende ghebrukē totter
eren gods Dat xv
is dat enen mensche
sel dunckē dat hi niet
gheuet toe goet en is
orberlic en is daer be
lanc an is want nyme
is die eerste duecht daer

hem sel dunckẽ dat
tet eẽ ytlijc ander
mensche bet soude
doen dan hi seluer
Dat xvi is dat een
mensche sel ghemeen
sijn Soe dat hi meen
re ghemeenten is wãt
daer mochte hi enighe
lijke houerdie in vallẽ
dat hi seluer niet we
ten en soude Men vijnt
somme menschen die
sonderlinghe wisen an
nemẽ ende doen groe
te werkẽ van buten
Ende hoer gront blijft
soe ruwe ende soe stuer
Ende eẽ cleyn dinc v̄
stuert hem lichtelick
Nu seldi weten dat al
le die wisen die op al
sulken fondament ge
sticht is Die pleghen
ghemeyne om te vallẽ
want si willẽ die d
duecht van butẽ in
waerts oefenen want
minne is die eerste duecht

daer die mensche me
de beghint te werkẽ
Ende dat eerste dat
minne werket dat is
daer die minne ghe
tetlitich is daer wer
ket si oetmodicheit
inden mensche Ende
al dat men daer op
sticht dat blijft staẽ
de ende anders niet
Ende aldus waren
die oude vaderẽ ende
ander veel heilighẽ
ghesticht op enen
oetmodighẽ ghelatẽ
gront Ende daer õ
quamen si binnen cor
ten iaren tot enen
volcomẽ leuen Als
Sinte franciscus die
binnen xx iaeren quã
tot soe volcomen ho
ghen leuen Het is
waer daer die sonne
alre hoechste hoech
ste staet daer is die
vrucht alre eerst
rijp Sel nu eẽ men

sche werkẽ inder ge
naden die hem is ghe
gheuẽ Soe sel hi tẽ
eersten hem seluen
leren ouerwinnẽ in cleyne
dinghen Eñ dan nae
maels in groetẽ Hoe
mochten die menschẽ
groete werkẽ werkẽ
Die dat cleyne niet
en mochtẽ laten Soe
wie hem seluen ghelatẽ
can Die mach wel son
derlinghe wise an nemẽ
ende den ander luden
regieren Dat xvij is
Dat eẽ mensche hem
sijnre armer vriendelinghs
niet scamen en sel Noch
sijn armer maghẽ niet
v̄smaden en sel want
onse heer was selue eẽ
arm edel man want hi
was van des conincs
bloede ghecomen onser
vrouwen sijnre moeder
weghẽ Ende hi was sel
ue een enich soen sijnre
moeder des ewighen co

nincs ons heren sijns
~~soens~~ vaders Eñ hi
en v̄smade sijn arme
maghẽ niet nochtã
waren si luden die
hoers ambochts ple
ghẽ Eñ nv ~~sijnse~~ sijnse
poorters eñ oerdela
ten ouer die xij ghe
slachtẽ van isrl Dat
xviij is dat een ghe
wraken beghere en sel
noch oec hem seluẽ wre
ken Mer hi selt gode op
gheuen ende innichlijc | bidden
ten voer die ghene die
hem persequeren alsoe
leert ons xps Dat xix
is dat wi alle menschẽ
sellen ghūnen alle des
goets dat wi ons seluẽ
ghūnen an ziel eñ an lijf
want nydicheit comt vã
houerdicheit Eñ den houe
dighẽ dunct dat niemãt
yet waerdich is dan
hi Eñ daer om en gont hi
nyemant des goets eñ

der eren dan hem seluē
Och hoe quaet is in
dicheit Dat er dat eē
sel ghenen die hem quaet
doen Ende dit dede onse
heer en̄ hi ghinc ons
voer volcomelic den wech
de der oetmodicheit
ende hi leerse ons daer
hi seit leert van mi dat
ic sachtmodich en̄ oet
modich van herten bin
En̄ dat bewijsde hi mit
ten werken want doen
hi ghevanghē wart doe
sette hi den knecht die
hem venf sijn oer we
der an sijn hooft Ende
daer gaf hi goet voer
quaet En̄ aldus heuet
ons god gheleert den
wech der oetmoedicheit
Ende dit sijn die twee
punten die hi ons ge
biet te te houdē Nu ō
biet hi ons tweepuntē
dat een is ydel eer Dat
ander is datmen die

den

goet doen

duecht met eyghelike
besitten en sel Nu seldi
weten dat ydel eer is
een gheestelike houerdye
die van duechden comt
want als een mensche
alle die groue sonden
of ghelert heuet Hoe
wert hi an ghevochtē
van ydel eer Daer om
sellen altoes die oghē
hebben op die goetheit
gods hem te biddē dat
hi den mensche bi stae
en̄ hem helpe ōwinnē
alle onduecht Hi sel oec
slachten den aern die
ummermeer soe hoghe
en̄ vlieghet noch en sta
ret in dat schijnsel der
sonnen hi en heuet dat
ander oghe der aerden
waert En̄ aldus soe
sel die mensche doen
Ende hoe hi meer ge
naden ontfaet hoe hi
dan hem seluē meer ō
nyeten en̄ cleyn makē

sel En̄ hem sel onwa
erdich duncken enighe
goets dat hem god
doet beyde utwendich
ende inwendich En̄
dat hi van hem seluē
niet en heuet dan ghe
breken Ende dat hi niet
waert en is der aerdē
daer hi op gaet Wat
wat god den menschē
gheeft dat gheeft hi
hem van sijnre milder
rijcheit Ende van gee
oefeninghe die die
mensche doen mach
want het valt bi wilē
als hem die mensche
alre meest oefenen dat
alre mynste voelen
Want god en wil niet
dat sijs haer oefenin
ghe yet andraghen
Hi wil sijn gauen ghe
gheuen so als hi wil
en̄ wien hi wil Ende
die gheeft en wort nie
ghepruoeft Ten si dat

hi vanden gheest
gods gheroert wart
al begheerdet die mē
sche anders ten holpe
hem niet Men leest
van sinte macharis
dat hi stont meenre
gheuenre godliker
rucke van binnē hi
dochte in hem seluē
dat hi alsoe v dagē
staen woude Ende
doe hi twee daghē
ghestaen had doen
wordet hem ontoghe
Ende doe dochte hi
in hem seluen dat
hi onrecht hadde ge
dacht Doe hi op
sette alsoe vijf daghē
te staen En̄ daer om
en sel die mensche gheē
werc op setten te doē
ne noch te laten dan
alleen op goede te stich
ten ende op sim En̄
alsoe als die mensche
ghewaer wert dat in

hem ret op staet va
yedlic eten Hoe sel hi
vlien opten berch die
ummermeer ghewo
nen en wert Dat
is in cryst heite
daer sel hi hem in ont
vluchten want daer
is hi vri wy selle spre
ken ende nemen Als
dauidt sprac inden
souter niet ons he
niet ons mer ghijf
dinen naem die glo
rie God die moet
dat werc des mensche
edelen want anders
en is dat werc niets
waert want als wi
al dat ghedaen heb
ben dat wi vermoghe
[selle wi] soe segghe dat wi
onnutte dienst luden
sijn Ende is die gheen
die al sijn vermoghen
heuet ghedaen Noch
daer en isser niet een
ie segghe dat voer

waer all waer een men
sche tot dier volcome
heit ghecomen Hoe
dat hi inden derden
hemel ghetoghe wert
meende hijt van hem [selue]
te hebben sijn
duechden ghinghen
te niet Ende het is dic
ke ghevalle dat me
nich groet mensche ge
sneeft heuet Daer o
sellen wi ons te tide
onderwijs want hadde
hem sulke goede men
sche connen onpeten
Si en waren niet ghe
vallen Al staen wi hu
den wi en weten niet
of wi moghen val
len selle Ende hier o
sollen wi snelle wer
ken die wile dat wy
den dach hebbe Een
werc man die ghern
haestelike een werc
soude make Ende die
wesacp sijn niet en is

Ende hi oec niet en weet op
wat tijt dat mense hem
benemen sel hi haeste he
alsoe veel te meer Alsoe
en moghen wi niet wer
ken sonder dat mede wer
ken gods God moet een
sake wesen onser werke
ende hi moet dat werc self
volbrenghen doer ons
Nu laet ons onse natuer
drucken ende onder hou
den want si soeket in
allen dat hoer ghenu
ghet want gracie ende
natuer dat sijn twee c
na ghelueren Ende laet
ons spreken mit sinte
pouwels Dat wi sijn
dat sijn wi vander ghe
naden gods Ende die gra
cie gods en heuet niet
ydel in mi ghewest Nu
vbiet ons onse heer
Dat ander punt Hoe
datmen die duecht mz
ernstelijc besitten en
sellen Ende sonderlinge

in drien punten
Dat eerste is ist dat
enich mensche niwes
te doen heuet in wo
den of in werken soe
laet niwe werke vri
lic ende staet hem bi
mit trouwen ende mit
bernender caritate
Dat ander is ist dat
een ghehoersaem
heit gheloeft heuet
Hoe sel hi sijn placet
ghehoersaem wese
Ende dat sel hi voer
alle oefeninghe set
ten Sijn si van bin
nen of van buten
hoe groet dat die oe
feninghe wese mach
Dat derde is ist dat
een mensche in ee
re ghemeenten is soe
en sel hi gheen oefe
ninghe houden die
die ghemene
oefeninghe hin
deren mach want

dat waer een teyken dat
hi sijns selues oefeninge
voer beter helde dan die
ghemene Ende dat hi soe
veel niet en doe dat hi
een beter daer om laet
Ende dit is die eerste per
laet die hi ons ghebiet
ghehoersaem te wesen
van binnen in doen ende
in laten Nu volghet hier
na dat wi ghehoersaem
sellen wesen den ander
den prelaet dat is onser
moeder der heiligher kerken
Ende te laten dat si ons
verbiet Ende te doen dat
si ons ghebiet wantmen als
eens menschen leuen co
cordeert mitter heiligher
kerken soe is sijn leuen
goet ende godlic Ende
dat en machmen niet
mit rechte corrigieren
Hoe wonderlic oec dees
menschen wisen sijn want
onse here seit in mijns va
ders huus sijn veel wo

ninghe Mer hoe wi
hoer sellen ghehoersaem
wesen in vasten ende in
vieren In anderen ghebo
den ende verboden die regul
le is ghemeen Alen men
schen die kersten sijn goede
ende quade daer om en wil
ic daer niet meer of seg
ghen Die derde prelaet
die die menschen ghehoer
saem sellen wesen dat sijn
die ghieen die gode ghehoer
saemheit ghelouet hebben
Ende horen wille ouer
ghegheuen hebben in go
des wille ende onder wor
pen onder enen sterfliken
creatuere Ende dit is een
edel ghehoersaemheit
Dat hem een mensche
gheeft onder enen men
sche willichlic Die licht
veel beneden hem is na
der werlt ende oec licht
voer gode Ende dit sijn die
ghieen die niet dolen en
moghen want ghewaer

ghehoersaemheit en doelde
nye noch en sel nymmermeer
doelen Ende een mensche sel
willichlic ende blidelic ghe
hoersaem wesen sonder gro
nen ende murmereren In al
len dinghen daer hi in weet
sijns prelaets wille te vol
brenghen Hoe en sel hem
ghieen werc te clein wesen
want ghehoersaemheit
edelt dat werc hoe clein
datter is Het is gode veel
loueliker dan of hi sate in
groter contemplacien van binnen
Ende aldus hadde onse here
selue dese drie ghehoersaem
heyden want hi was sijns
vader ghehoersaem heel
al totter doot Ende hi was
der wit ghehoersaem
Ende hi was vader ende
moder ghehoersaem
Nu is dit dat seste
punt van deser le
ringhe dat een mensche uut
sel gaen uut sijns vaders
huus Ende dit ghebot
god abraham dat hi ginc
sonde uut sijns vaders
huus ende uut sijn kennisse
Ende abraham dede dat
Ende dit dede oec die min
ste persoenen nader god
heit die liet oec sijns va
ders rijc Ende quam in
een vreemt lant daer
hi onbekent was ende
daer wert hem grote
versmaetheit ghedaen ende
hi leet menighen groten
drucke Ja meer dan ie
menighen gedaen hoefsche
man ghedaen wert
Ende hi hi liet hem alle menschen
misbieden alsoe dat ve
le alls si ymmermeer wou
den Ende hi en weder stont
nyemant Hi was be
reyt te liden al dat hem
die menschen doen wou
den Na al hoers herten
begheerten Ende hi ver
droech al hoer moetwil
ende quaetheit goeder
tierlic sonder twenen
Ende ten lesten soe na
men si hem sijn bloet

ende natuere Want die
hi op sijn beste was va̅
sijnre ioghet Doe name̅
si hem sijn leuen mit onrech
ten Si deden hem recht
als enen vreemden men
sche want vreemde lude
pleecht men gheern te
misbrueden Nu seldi we
ten dat onse heer niet
en wil dat een mensche
edelen sel van lande te
lande in vreemden stede̅
Mer tusken god ende
hem Nu sel die mensche
drie wtganghen doen
Die eerste wtganc is
dat een sijns vaders [?]la
tet En̄ dit ghebOet god
abraham Onse heer
spreect inden ewange
lie Soe wie wil comen
tot mi En̄ niet enlaet
in vader en̄ moeder
suster en̄ brueder jae
oec sijns selues ziele
Die en mach mijn ion
gher niet wesen Sellen
wi haten vader ende moed'
het is een vanden x ge

boeden dat wi vader en̄
moeder sellen eren Ende
dat men haet dat om niet
qualic eren Mer ten is
aldus niet te verstaen want
vader ende moeder een let
sel sijn En̄ een middel ma
ken twisken god en̄ hem
Hoe sel hi haten vader en̄ mod'
en̄ sel god bloet na volghe̅
Want wi sijn gode meer
schuldich dan alle creatu
ren want wi ziel en̄ lijf
van hem ontfanghen heb
ben Ende sellen noch meer
van hem ontfanghen dan
wi ye van hem ontfenghe̅
Want hi heuet ons dat
ewighe leuen op ghedae̅
En̄ dat hi hem ghenen
wil ist dat wijt verdiene̅
Nu sellen wi ons selues
ziel haten en̄ haten wise
Hoe behouden wise Ende
ist dat wise minnen wi v'
liesense Al soe langhe als
siele ende lichaem ouer ee̅
draghen Ende die ziel een
natuerlike minne ende een
draechlicheit heuet mitten

lichaem Soe wort
die siel ghehemmt van
den lichaem want dan
en is gheen contrarie
tusschen der sielen ende
den lichaem want die
siel volcht den lichaem
mit consent En̄ die sijn
siel aldus mint die ver
liestse Mer die waer dat
die siel v'smaet v'druct
ende onder hout den lich
aem daer wart die siele
ghewaert want si volcht
den lichaem niet Ende
~~als die siel hoer selue̅~~
hier om is contrarie tus
schen der sielen en̄ den lich
aem want si niet eendrach
tich en sijn En̄ die sijn
ziel aldus haet die be
houtse Want si wort in
gode verloren Ende in
die v'lorenheit soe wert si
behoude̅ want si heuet
ghelaten dat si is Ende

si is ghewordem dat si niet
en is Als sinte augustijn
spreect Sel ic warden dat
ic niet en bin Soe moet
ic laten dat ic bin Want
die siel die moet te niet
warden Sel si mit gode
verenicht warden Ende
si moet vry en̄ los wesen
alre ghescapenheit Sel
si tot gode ghenoecht
werden die dat onghescha
pen goet is Want in go
de en mach gheen ander
heit comen En̄ als die
siel hoer seluen ontsonke̅
is in die afgront d' godli
ker goetheit Soe leeft
si bouen alle wise ende si
is wesech in gode Want
nyemant en mach der sie
len gront gherake̅ dan
alleen dat sonder gront
is Want god is een af
grondich wesen God he
uet die siel ghescapen En̄

si is sonder middel wt go
de ghe boren Nu moet die
siel ander werf gheboren
werden ~~wt gode~~ in gode
of si doet gode eñ hoer
seluen onrecht want hoer
ander gheboert is edelre
dan hoer eerst want si
soude teghen hoere rech
ten in keer doen in gode
Eñ si soude weder in co
men mit myñe eñ mit
louen waer toe is die
siel groet dan te myñen
want si daer toe met en
is ghescapen dat si doelē
sel Of dat si hoer verrē
sel van gode mer weder
in comen sel in hoer eerste
beghyñe Eñ als si dat
met en doet Hoe wort
hoer ghewelt ghedaen
waer om wasset dat hout
Dan dattet den vuer
ghe leuert sel warē Al
soe ~~langhe~~ länghe alst

den vuer met en ghena
ket soe behoutet sijn na
tuerlike beelde Mer leyt
ment int vuer soe v̄liestet
sijn wesen eñ wort v̄wonē
vanden vuer eñ verliest
al sijn eyghenscap ende
het wort ouer ghetoghē
inden cracht des vuers
eñ wort alsoe temael v̄
emicht mitten vuer alsoe
dat alle die leuen en son
den gheen onderscheyt
connen ~~gheen~~ gheuen
tusschē dat hout ende dē
vuer Ende also al dat
int vuer ghewoypē wort
hoe heit dattet is Het
si stael of yser het wort
ghe broetsaem Eñ daer
mach men of makē wat
men wil Alsoe wat oeck
desen vuer ghenaket Hoe
v̄streent dat oec die hertē
sijn Si worden ghehoer
saem gode eñ der heilighe

kerken Ende dit scheen
wel an sinte pauwels doe
hi mit crachten in dat vuer
gheworpen wert Doe spr
hi heer wat wildi dat ic
doe Eñ die sijn siel aldus
haet die behoutse Want
si is hier v̄emicht mit go
de ende dat en sel oec in
der ewicheit met ghes chei
den warden Eñ dit is die
eerste wtganc van desen
drien Die ander wtganc
is dat si laet troest ende
ghenoechtē der werlt want
onse heē sprac selue dat
niemant twee herē en mach
dienen dat is god ende der
werlt Want si sijn beyde
contrarie Eñ dat bewijs
de hi wel doe hi sijn va
der bat voer die ghene
die hi hem ghegheuen
hadden ende niet voer
die werlt Want hi eñ
die werlt en haddē ~~niet~~

niet ghemeens te gader
want hi v̄smade die werlt
ende die werlt hatede hē
oec weder Want si worpē
hem wt hoer synagoghē
om dat hi hoer leuen ende
hoer leringhe berespede
eñ v̄smade Eñ dit sijn al
kinder gods die die werlt
aldus versmaden Want
si volghen horen vader
Ende dese menschē is die
werlt een cruus Eñ dat
si inder werlt yet te doē
hebben dat is hem alte
swaer Eñ dat si door die
werlt eñ onder die men
schen wanderen moeten
Want die myñende men
schen moeten horen dat
men dien mysbiet Dien
si mit hertē myñē Als mit
quade lasterlike eden te
sweren Ende si horen me
nich ander woerden dier
die werlt vol is Ende dit

is hem swaer te hoerē
consten sijt wel betrē
Ende oec den kinderen
der werlt dunct dat de
se menschē die gode min
nen een swaer leuen lei
den En̄ den kinderē des
lichts dunct dat si mit
groeten arbeyde Ende
sorghe der werlt dienē
en̄ oec den viant Ende
het is inder waerheit al
soe ende aldus ghenoecht
een yghelijc dat sijn Ende
hadden dese waerlike mē
schen gheproeft hoe goe
dertieren dat god is me
de te manghelē en̄ hoe
soet hi is En̄ dan sijnre
soeticheit wat ghesmaect
hadden men en̄ soudse nau
we mit haken van gode
trecken want dat juc
gods is seer licht te dra
ghē want gode te dienē
is recht een coninck

rijc besitten Die kinder
gods slachten den edel esel
want die esel drinctet
mit sijns heren borden
oec dat volc mit grotē
ōdruet Mer als hi dan
comt tot sijnre crebben
daer hi sijn spise vint
dat hem soe wel bequemt
Soe lacht hi soe lude ende
soe lelic dat ment verre
hoerē mach Alsoe ghesciet
tet den menschē si gaen
ende dringhē oec dat
volc mit groetē ōdruc
en̄ mit swarē ghelaet
Mer als si comen tot
hoerre crebbē en̄ si hem
inwaerts keren Hoe wer
den si soe rijc en̄ soe welich
van sijnre ōweenden soe
ticheit die hoer siel seer
wel bequemt Si willen
of si en willē het moet
wt barstē als dē goet die
vol is die moet wt barstē

want si werden ghe
dreuen bouen hem sel
uen sonder hoer toe doē
En̄ si werden ghelijc
ghelijc enen pot die bidē
vier staet en̄ wort vandē
crachten des viers ouer
ghedreuen alsoe dat hi om
gaet tot allen boerdē En̄
die dese mensche vraech
de wat hem waer Si en
soudens niet connen be
rechten Mer hoer bloet
en̄ moet wert ōhettet
en̄ ont fonct van bynē
En̄ si ghevoelē groeten
weelden die onsprekelic
is En̄ alle die sinnen
swighen sonder alleē
dat ghevoelē des men
schen die orbaert alleē
dese weeldē want het
en is te horen noch te siē
Noch een mensche en
weet waent hem comt
of waer dattet gaet
of hoe langhe dattet

dueren sel Mer si ghevoe
lē wel dattet seer soet
is En̄ dese menschē heb
ben hier een hemelrijc
en̄ een voersmaec des
ewighen leuens Aldus
ist waer dat men seit
diet hier goet hebbē
die sellent ghinder
oec goet hebben En̄
dit is die ander wtgāc
want si wtghegaen sijn
den twest en̄ die ghe
noechtē der werlt Hoe
wert hem desen
twest ghesgheuen ende
dit is wel een onghelij
ke wissel Die derde wt
ganc is dat een men
sche wt hem seluen gaē
sel Als onse herē seit
Soe wie my na volgē
wil die verlochen sijns
selues En̄ neme sijn cruus
op sijn scouderē
en̄ volghe my na Dit
sijn alle xpūs scapē En̄

hi is hoer herder Ende
hi ~~...~~ bekent sijn sca
pen en̄ si bekennen sijn
stemme En̄ si volghen
horen herder waer hi
gaet en̄ hi leitse meer
werden daer si alle troest
vinden En̄ hoe si meer
uut hem seluē gaen hoe
si dieper in gode gaen
En̄ si verdoelē soe verre
en̄ soe diepe in desen wil
dernisse en̄ woestine
dat si gheen weer en doē
want si sien wel ende
vernemen dicke van ho
ren soete lieue si ontfanē
menich goet gherecht
van hem Daer is een
vol hof daer die coninc
assuerus mit sinen
prinsen is daer en darf
niemant den anderē no
den Hen is mit gheen
re hoefheit te doen Die
meest vtreit die is daer

die beste des sinesi in goe
der hoepen Dat si daer
mit hem sellen wesen ende
wer smaken ewelic sonder
eynde Hier wort hem dicke
gheopenbaert menich ō
borghē wonder daer die
vreemde herten niet of
en weten Dese menschē
sijn vrier dan die voeghel
die inder lucht vlieghet
Si hebben enen vrien op
gane onghehindert van
allen saken Si vindē in
hem vierderhande vriheit
Die eerste is dat hi hoer
consciencie vry en̄ onbe
wispet vindē van allen
grouē sondē Alsoe dat si
des hoepē dat hi hoer vrient
is Hoe mach enich mensche
blide sijn die in deser vry
heit niet en leeft en̄ die
dat wel weten mach dat
god op hem is vbolghen
En̄ die willens en̄ wetē

de leyghen in grouen sō
den En̄ oec niet en we
ten op wat tijt si ieke
nynghe doen sellē van
hoeren werkē Dese mē
schen leuen in groeter vri
heit Dese ander vriheit
is dat si hoer herte ende
alle hoer begheertē tot
nyemant en vindē ghe
neyclijc te mīnē dan al
leen tot gode Si sitten
tot sijn ghebode en̄ si hou
den hem bereyt tot sijn
re behoef willen ~~tot~~ tijt
dat hise tot hem treckē
wil En̄ hem verenyghen
wil mitter sielen Hoe wōt
die begheert mīne wal
ommes hoers seluer
scancke en̄ cōuen si hē
met ghemīnē Het moet
al ouermits sijn trecken
wesen van welkē in cā
tica ghescreuē staet
Trahe me poste dat is

treck mij na di hier
wert si versekert van
horen ~~ghe~~ ghemynden
vrient En̄ si blijft sijn ghe
trouwe vriendinne al ho
leuen lanc En̄ si hout
hier dat voerspeel alsoe
langhe als si hier inder
tijt leuen Mer si sel inder
ewicheit ghetroeut werdē
hier beghint si vrucht
baer te werden En̄ hoe
dat ewighe woert in
hoer ghebooren wert ou
natuerlic daer of te scri
uen is Daer bin ic ō
gheoefent toe beyde
van bīnē ende van bu
ten Die derde vriheit
is dat hem een mensche
vint in eenre ghemeene
mīne tot vriendē ende
tot vianden nyemant te
lief noch te leet Syn
mīne is gheliic tot alle
menschē die sijns meest

te doen heuet die staet
hi meest bi in bernen
der caritate sonder ein
ghe affectie Die sijn vri
ende onghevanghen
van allen creatueren
die hem in deser vriheit
vinden die houden hem
daer in Want een goet
mensche en derf deser
vriheit niet een vre laten
om al dat god ghescapen
heeft Hoe wie van
creatueren ghevanghen
is ~~das~~ Die is onvri
als een voghel die in
eenre couwen is Die
vri is die en laet hem
niet vaen Ende die ghe
vaen is die staet daer
nae dat hi vri mocht
te warden Want hi o
uerliest dat meest om dat
minste Oec die god o
uerliest niet myn dan al
Die vierde vriheit is

dat si hoer sorghe go
de overgheuen En
dit sijn vrye menschen
Si hebben een vriheit
mitten voghelen die niet
en sorghen om hoer no
trufte Dese menschen
en willen gheen sorghe
of last van hem seluen
draghen Si hebben
gode die sorghe op ge
gheuen Si willen niet
vriheit hoers seluens
pleghen Si hebben hoer
mes inden hemel gewor
pen Si sitten mit gro
ter vreden onder kerken
Si en weten bi wi
len een brock broets met
teten Si laten gode sor
ghen Si hebben genoech
te doen Si beuelent al
der minnen ende seker si
hebben recht Si laten
die onsie sorghen Si heb
ben gode meyster van

hoerre herberghen ghe
maect Hi weet bet wat
hem daer te doen is dan
si selue doen Si doen seer
wiselic want hi is rijck
ghebrect daer yet hi mach
toe leghen Hi soudese no
de laten ghebrec hebben Hi
soude liever vanden steen
broet laten werden eer
hi dat liet ghescien Ende hi
besorchtse die bet dan
si hem seluen doen Seker
hi is te hoech daer toe.
dies hem toe betrouwen
hi en soudese vaderlic be
sorghen want die noetruf
te die hi ons toe winst
van buten die heuet hi
van binnen nochs onteert
want hi is een costelick
gast hi sendet hem menic
ghen weemoet abbatur
dat hem bi wilen seer won
derlic toe ghewoecht wert
Ende dese vrienden ont

faen si mit groeter dank
baerheit Ende mit groten
loue Si werden verweert tot
groeter minnen als sijt be
vinden dattet van hem coemt
ende dat hi hem aldus ver
siet Si hebben een vry onge
hinderde begheert op
gaende totten hemel Die
se minnende menschen vol
brenghen den liefsten wille
gods waer dat si moghen

Dit is dat seuende
punt van deser wegulen
Ende dit leste ende dat al
te meest Ende luttel men
schen comen tot desen leuen
ghemake Dat is dat een
mensche sel steruen der
natueren ende sel gode alleen
leuen want wanneer dat
die natuere steruet Hoe
wert die gheest leuende
Want niet meer leuens
en hebben wi dan wi niet

steruen ghewarike Ten
wart nye soe wilder dier
te temmen als die natuer
des menschen Die natuer
neemt gaern rust ende
si werket node Ende als
si dan ghedrieuen wert
te werken Soe is si soe
weder spannich Ten was
nye esel alsoe traech als
die natuer si van rechten
aerden is Ende salich sijn
si die in gode ghesturuen
sijn want si sellen gode
louen ende gods ghebru
ken inder ewicheit Dit
sijn die coninginnen des al
ren oversten coninxs da
uids Dauidt hadde
meer ioncfrouwen dan
coninginnen Ende dit mogen
wel coninginnen heten want
si sellen gode hebben ende
coninckrijc te regieren
Ende die coninc heuet
dat rijc beseten der sie

len in groter gheweldic
heit Ende hier is rust ende
vrede Ende groete vruecht
Ende si keert hoer inwaert
tot hoeren ghemynden
vrient Ende hier ghe
bruutse sinre waerheden
ende sinre vrouwen in mijn
nen ende in hoepen want
wat si van herten mynt
dat hoept si sonder mid
del te ghebruken Ende
dit sijn vrie blide herten
want si hebben gode
Ende die gode hebben die
hebben dat hem noet is
Ende die god met en heb
ben dien ghebreect met
min dan al Nu is ons
steruen noet Ende en
sellen wi der natueren steruen
soe moeten wi iiij punten
hebben Dat eerste is
mynne want mynne breec
delt die natuer Ende
temmetse bet dan enich

dine want die natuer
die natuer nemet gaerne
troest die van mynnen cort
ende als si den troest ghe
smaect heuet Soe kleeft
si vast an want het is
haer seer troesteli[...]
hier of soe sprac een hei
lich man menschen Die
noelen doet die natuer
steruen Ende hier om soe
laet si hoer dwynghen
Ten was nye esel alsoe
traech als die natuere
des menschen is Och
Doch als die esel ghe
drieuen wert mitter sc
hoepen soe doet hi noch
tan oerbaer al doet hijt
node want hi nemet
gaerne rust Oec also
des menschen natuere
traech Si laet haer
nochtan wel dwyn
ghen natuer wanneer
si gods ghepruest heuet

want altoes heuet si
ghenoech te legghen
grauen dien troest Ende
dit is dan dat eerste pun
te daer men die natuer
mede beghint te druken
Dat ander is gheestelike
wijsheit want die
mensche heuet stalke
viande die hem dicke
mit stalcheit toe gaen
Nu sel een mensche wesen
salomon Salomon was
vlicht mitten heilighen
gheest gods want hi
gaf ghierecht oerdel
tusschen die twee vrou
welkens die daer streden
om dat leuende kynt
Ende aldus soe doet die
vlichte reden die van
gode vlicht is die gift
gherecht oerdel tusschen
den gheest ende der na
tueren want dese twee
sijn dicke in twist ende

in striden want die natue
re wil van allē dinghē
haer perlot hebbē Eñ
die gheest behield' gra
dat hoer toe behoert
Ende twisken dese twie
moet die reden oerdel
ghenē Eñ hier ghift
si den gheest dat leuen
den kunt Ende d' na
tuere dat dode kunt
want alle weghē soe
selmen den gheest die
ouerhant ~~te~~ gheuen
Eñ die natuer druc
ken eñ onder houden
want die natuere soe
ket heymelic dat hoer
toe behoert in allen di
ghē Eñ seer behende
lic alsoe ~~dattet~~ die ~~me~~
~~sche~~ rede des menschē
dicke bewaren ende
~~mo~~ wachten moet
Eñ moet hier tusschē
gherecht oerdelijche

nen want het is bi
wilen quaet te onder
kennē tusschē gratie
eñ natuer Dat derde
punt is dat eē men
sche sel hebben god
like sterheit Eñ al
soe v'wan dauydt dē
groete golias inden
tracht eñ inder macht
gods Dauydt was
eē cleyn persoen ende
ongheacht inder men
schen oghen Mer hi be
stont desen camp op
gode eñ niet op siñ macht
Eñ het valt nv bi wi
len dat cleyne menschē
gherechtigher syn dā
~~groete~~ dan groete laba
yen Dese dauydt is die
vrye wille des menschē
die een tracht is inder
sielē mit wilker cracht
si v'wiñen desen camp
Eñ dit moeten al clen

ne oetmodighe menschē
wesen Eñ bestaē den
groetē golyas inder ~~h~~
hulpen gods want hi
meer ende sterker is dā
alle die ~~welt~~ werlt
Eñ dan alle die vian
den weer helle want
dan eē mensche die na
tuere doet Hoe heuet
hi die werlt ghedodet
eñ den viant Het siñ
veel luden die hem ~~vel~~
wel hoeden van groetē
sonden Die nochtan
nimmermeer en sellen
steruen der natueren
si en moetent mitten
vryen wille bestaen
Eñ als si desen stent
v'wonnē hebbē Hoe warden
si ghecroende coniñnē
bouen alle der sielē
want si hebben den
prys eñ den seghe vā
gode Eñ god staet

hem bi in al hoer noet
Mer die groete houer
dighe ~~mensche~~ menschē
en doerens niet bestaē
want si hebben den
moet v'loren het duūct
hem onmoghelic te doē
Mer die ghenen die dit
bestaen op gode die v'
wiñen ist dat si ~~gode~~
gode te hulpe nemen
Dat vierde punt is
dat een mensche sel
hebben een naerstighe
wackerheit Eñ een
nauwe waer nemen
syns selues van butē
eñ van binnen want
eens menschē leuen
is meer een steruen dan eē leue Ende
hier om sel een mensche
doden al dat hem dodet
of doden mach Dese
menschē moetē wac
ker wesen want die
natuere is scalc ende

~~behenden~~ behendichē al
schynt si vwonnen Si en
is niet vwonnen Si mach
hoer wel veynsen Ende
hier om moet eē mēsche
alle tijt in wapen leggē
alsoe wel te wynter als
te somer dat is alsoe lan
ghe Als die mensche op
aertrijc ~~is~~ leeft Soe en
mach hi hem seluē niet
betrouwen ~~en sal~~ nv noch
nymmermeer noch op gheenre
duecht noch soe en heuet
hi nymmermeer voldaen
want die natuer doet
~~als die~~ altoes ~~die na~~
op die vstandenisse Ende
hier om soe heuet hi die
altijt ghenoech te doē
niet hi sijns seluēs wel
waer nemen Ende al waert
een mensche te hebbē
vwonnen hi en heuet
niet bekomē Och hier
om heuet menych goet
mensche ghesneest om

dat hi hem vliet op hē
seluē want die natuer
is scalc al schynt si ver
wonnen Si en is niet
slapen gheleyt Ende alle
menschē die god tot dese
vcoren heuet dat sijn al
martelaerē ende martelaer
sen Het en ~~m~~ cost hē
niet alleen vleysche ende
bloet mer oec costet hē
dat march wt benē
Wie maghet Sinte a
ghete seyde datmen dat
tarwen coern wel moet
dorschen ende wanē eer
datment opten solre dra
ghet Ende al is dat tarwē
coern ghestoruē ende al
heuettet vrucht voert
ghebrocht nochtan en ist
op sijn rechte stat met al
soe langhe alst neder seue
ren niet en is Het moet
opten solre wesen ende daer
is sijn rechte stat Nv seldi
wetē dat dese menschen

die der natueren gheerue
steruen die moeten hem la
ten dorschē van allē men
schen alsoe veel als si begeer
ren na hoers hertschē wille
Die sellen onder die vlegel
bliuen totter tijt dat die ac
ker man die den tarwe ge
wonnen heuet mit groetē
arbeyde op voeren in dat
ewighe leuen Ende si sellē
horen tijt mit groeter ver
duldicheit vbeyden Ay wat
sijn dese vleghelē die soe
swaerlic dorschen dit edel
terwen coern dat sijn die
tonghē der menschē die die
natuere der goeder men
schē quetsen ende wonden
tot inder doot Si slaen
sonder enyghe ontfarm
herticheit want al doet eē
mensche dat alre best dat
hi can Die menschē ver
keerent int alre archste dat
si connen waer of comt
dat twee menschē doē

eē ghelic werc of enen
ghelikē arbeyt Ende van
den enen wortet ghepreist
ende vanden anderen ghela
ket Nv seldi wetē dat in
den beghynne des wercs
en is niet die menynghē
der menschē niet ghelijck
want die eē meent dat
werc ter erē gods te doē
ende die ander doetet wt
sinre simpelre menynghe
Die gheen doet ter ~~en~~ erē
gods doet Die menyn
ghe des menschē edelt dat
werc Alsoe dat god die
edele menynghe is Ende
dat werc niemant en
wil latē louē dan mit
sinē louē daer met of te
spreken en is soe edel is
sijn loen Ende bekende eē
mensche dat loen gods
hem soude leet wesē dat
hem soe luttel lasters toe
quaem wi sien wel dat
die ghene die om der werlt

loen dienen dat hem
gheen arbeit noch
sorghe te swaer en is
om dat si dat loen
hoepen te buerē als dat
werc vollbrocht is Hier
om sel eē mensche dit
ōdulldelikē liden om
god en̄ sel ōbeydē den
soetē troest Nu is dat
loen dat god ghift al
soe groet dattet gaet
bouen alle begrip
des menschē hier om
sel die menschē dit ō
duldelikē ~~om~~ liden ō
god ende ōbeydē den
soeten tijt Hoe dattē
god ōledichē sel ende
ōheffen in dat ewighe
leuen Merct nauwe
en̄ siet wel toe en̄ on
dersoect of ghi mo
ghet of ye mensche
~~of~~ op aertrijc meer
ghedruct en̄ ghelast

wert waer dan onse
heer ihūs xp̄s Ende
sonderlinghe in ver
smaden en̄ smelike wo
den En̄ hi was dat
edelste terwē coern
dat ye ghewaert wāt
al dat inden hemel is
of opter aerden is dat
wert onthouden vā
desen tarwen coerne
En̄ doe hi sijn tijt vol
brocht had mit liden
Doe wert hi ōheuē
bouen alle ~~doem~~ rozen der
enghelen En̄ dit leet
onsen heē vanden ghenē
die hi meest goets ghe
daen hadde want hi
wandelde onder hem
en̄ predicte hem me
nich groet mirakel
En̄ hi bewijsde hem
menighe duecht wāt
hi hadde die ioden wt
ōcoren bouen alle volc

En̄ oec waent sij
maghen En̄ si loendē
hem weder mit groter
quaetheit En̄ dit de
de sijnre natuerē her
de wee want hi leet
als eē mensche al stōt
die rede en̄ die ouste
~~om~~ tuchtē onbeweg
ghē in hem Mer die
natuer most die last
draghē ~~in hem~~ van
sinen dodē Als hi
wel bewijsde doe hi
steruen soude want
hi bedroefde hē ende
vreesde hem teghen
den doot want hi spraec
Mijn siel is bedroeft
totter doot Die gheest
is bereit Mer ~~vlees~~
tvleysche is cranck
want alle sijn leedē waer
vol droefnisse ende
vol druckes Ende dit
deden hē die ghenē die
hem gheholpen soudē
hebben En̄ hier in

heuet hi ons een ex
empel ghegheuen
al ist dat die natuere
claghet en̄ creent
op dat die ouerste
wille des menschē
ewelic mit wille
godes ghesat is Soe
sel hi hopē dat sijn
leuen gode louelic
is En̄ aldus dede
hi seluen want al
trvende die natuer
hi gaf nochtan sinē
wille sinen vader ou͛
Aldus soe sel die mē
sche sprekē heer uwe
wille ghesche inder
eerden als inden hemel
En̄ dat ou͛gheuen
maect dat die edel
liden en̄ doeghē drift
den mēsche tot gode
mit trachte Men sel
alle dinc en̄ alle li
den van gode ontfa
ghe het is trouwe
of ontrouwe want

god gheniet om eē
menschē salicheit Om
trouwe van creatue
ren heuet den menn
schē tot gode ghedre
uen had hi daer troest
of trouwe in ghenon
den het mocht ghe
schien dat hi alle sijn
leue datsie anden cre
atuerē hanghende
had ghebleuē ij Oer
het quest die natuer
alte seer dat hem ō
trouwe en quaeth:
ghemoet vandē vrie
den vriendē En het
doet der natueren
alte wee En sonder
linghe vandē ghenē
die hi alle trouwe
bewijst heuet Onse
hē wil dit verwē
ewern al ghelijc of
dauen en wil dē mē
sche alles hebbē tot
sinre behoeft wāt

alle creatuerē die va
ghen den mensche tot
gode en aldus soe wil
god allē der menschē
troest wesē want also
langhe als den men
sche trouwe ent on
trouwe ontvreedt
Dat is eē teykē dat
hi gode noch niet en
mint als hi van ioch
te soude En hier om
ist bi nuē noet dat
die mensche ghecofent
wert wāt het en is
ghcabel gheen abel.
hi en heb eē caym. tō
caym die dode sinen
brueder abel. Ende al
dus soo soe slaet me
nych mensche sinē brue
der der en sustē doot
En hier meñe ic brue
derē en susterē die gee
stelike sijn draghen
als goede menschen
die op goede menschē

slaen mit scalckē woer
den want si volghē
licht hoer wise Ende
si willē dat die men
schē hem volghen sou
den En si eysschē van
anderē menschē veel
en van hem seluē lut
tel En van aldus ca
nyghē menschē wart
onse heer ghetruust
Dat was vanden
scribhen scribē ende
vandē pharisee wāne
si scenē gheestelic aer
die niet gheleert en
waren wet die volghe
den caym na Ende si
hadden hem lief en
weert en die waer eē
mensche lichter te lidē
van vreemde luden vā
heydē of van ioden
die van sinre wet
niet en waer dan vā
gheestelike menschē
En als eē mensche

troest wil soekē an
creatueren Hoe vi
serē si hē sijn wondē
en sprekē hem her
delic toe en ghenē
hem die scout en
souten in hem die wō
den En aldus soe
en dede iob niet
Dat vrouken dat
monspil ghenonde
was en cluf ouer
had veghē der wit
dier sprac hi troeste
lic ende vriendelic
toe en seidē hi en
soudese niet ontsenie
En alsoe soudē wi doē
of een sculdich waer
of niet wi soudē
hem sijn smert hel
pen draghē En hem
sijn wondē ouerwden
mit troestelikē woer
den En sellē niet ca
sthē mit hem hebbē
Alsoe dede die sama

ritaen die den ghe
wonden mensche olie
olye en wijn goet in
sijn wonden Olie der goe
dertierenheit En wijn
des mede doeghdens
en der trouwen Dit
was des menschen
enen kersten daer cype
of sprac Men vint
sulke menschen die van
tueren sijn wanneer dat
yemant te achteren
is Soe sijn si hem oer
te teghen Soe slaen
si in die seer wonden
En vernuwen die quets
suere des menschen
En dit doet der na
tueren altemee Mer
als een mensche dit
verneemt soe loept
hi tot gode mit alre
herten naerstichheit
En soe vindt hi
dat hem nyemant
ghetrouwe en is dan

god allen En hier
of soe wert des men
schen gheest verweert
tot meerre mynnen tot
gode Aldus soe wil
onse heer dat die men
sche op gae en toe ne
me en wasse in duech
den want liden is een
edel staet En liden he
uet den menighen tot
gode ghedreuen had
de hi troest en ~~troest~~
en trouwe inder werlt
ghevonden hi waer
licht verloren ghebleuen
want liden temmet al
temael die natuere
des menschen Ende ic
hoerde eens van enen
goeden man mensche
een exempel het was
een conincs soen die
quam voer een stat
daer hi gheern ghewe
set had want men
leerde daer consten

in die stat die hi gheerne
gheleert hadde En niemant
en mochte in die stat hi en
hadde sachtmodich ghelaet
En hi wonder simer in van
heerscappien En doe sloet
men hem die poerte voer
die nose En si seyden hem
hi en waer niet waerdich
daer in te comen Doe ver
aghede hi wat ~~hem~~ hi doen
mochte dat hi daer in quame
En hem wart gheraet
woert gmet en huert een
alre quaetsten knecht die
ghi vint op dat hi voef
fen een iaer lanc mit gro
ten claghen en mit qua
den woerden der tijt toe
dat ghi u seluen bevijnt
dat ghi wel verdraghen
cont en hi dede aldus
En doe quam ten eyn
de vanden iaer Doe voer
hi voer die ~~stoer~~ stat en
bat hem goedertierlic
dat si hem in wouden

laten Doe ghinghen
si hem toe en sloghen
hem vriendelic wel Doen
lachede hi en sprac God
si ghelooft dat nu ijnt
ghelt heuet ghecost
tot noch toe dat heb
ic nu om niet Doen
lieten si hem in en deden
hem groet eer En si
croenden hem en setten
hem in die ouerste stat
En aldus sellen wi ons
seluen leren verwinnen want
wie sijn natuere verwinnet
die verwinnet die werlt
en den viant want
die viant en verwint
nyemant ten si ~~dan~~ mit
des menschen consent
En doedet hi die natuer
Soe doedet hi al dat hem
scaden mach En die al
dus hem seluen verwinnen
can Die sel ghecroent
werden in die ouerste stat
Daer nyemant comen

en mach gen si niet duech
den want nyemant en
sel ghetroent werdē dan
die wittelikē stridet Och
wat blyft menich hoe
naerdich gront die niet
voert
ghetroent en wardē mit
versmaetheit Mer wor
den si redelic beproeft
soe soude hoer die waer
heit openbaren die nu
verborghē blyft En hier
om ist noet dat eē buwi
le wel gheoefent waer
want een mensche mocht
hem seluē verwanen worde
hi niet gheproeft Ende
dit en darf nyemant sin
ghelt, noch nyemant en
rosten
darf te rolē gaen om
gheoefent te werdē mer
hi blive thuus hem sels
ghenoech comē Die mē
sche sel hem wapenen
mit verduldich en dē hals
birch der verduldicheit
an doen en den schilt der
gherechticheit Ende latē

daer op houwen ende
slaen alle die comen en
gaen Op dat die reden
niet ghewont en warde
want alsoe langhe als
die reden is niet ghewont
en wart En die wille si
niet ghestadich blive al
le dat liden dat op die
natuere vallē mach En
al crocht die natuere
daer en leyt niet veel a
Mijn spreect van wille
verduldich Nochtan ludē
sijn woerdē seer duerdul
delic Mer die scrift ont
schuldicht hem om dat
sijn liden alsoe ongheme
ten was groet was als
hi die woerdē sprac
Nu sel die mensche siē
de blint wesen en hoerē
de doef En alle sijn
sinnen moet hi steruē
van binnē Sel die gheest
leuen y want alle des
gheestes leuen leyt an
dat steruen der des vleys

schen Nu moet mit
trachten wesen dat
mense in wisten den
meesten, dat vleysche
den ghoest want die
ziel is ewich Nu sijn
der sielē ghegheuen hon
synnē daer si hoer werc
mede werkē moet En
si is daer mede ghestiert
en edelijker begraeft
dan die inwendighe
mensche is want hoe
werck is l onrustigher
hoe sellē wi hier toe
comen Dat dier dat
dat licht der ghenadē
inder sielē beghynt op
te gaen En hoer die
siel niet minnē keert
te scouwen in dat
licht en si temael ho
ren troest daer in soect
bouen al dat ghescha
pen is Hoe wert si
soe vut van godlikē
ghenaden Hoe dat

hoer alle inwendi
ghe ghemoet moett
of valt En daer
heuet si rust ende
ewicheit En ghoest
die siel eē weder blic
kende schijn als dat
gout doet daer die
sonne op schynt En
alsoe doet elke mynn
nende siel die hoer mit
mynnen op recht en
dese dinghē pijnt te
steruē want dese nat
like voerworp is seer
nyenlikē an te sien
En gheen dinc en is
lustigher den oghen
dan licht Tholias
antwoerde den enghel
wat vruechde dat
hi hebbē mochte want
hi dat licht des hemels
niet en sach Tholi
as was bedroeft om
dat hi blint was En
dat hi niet en sach dat

ghescape̅ licht Och
heer of thobias daer
om bedroeft was dat
hi van buten blint
waer was is menich
mensche van bīnen
blint dies luttel ach
ten Dese menschen
sijn siende blint dat
si van recht souden
dat en sien sie si niet
Dat is dat ghewari
ghe licht dat ons ley lic
den soude in dat ewi
leuen ghe. Eñ dit licht alle
menschē ghemeenlic
den quaden als den
goeden den heyden
eñ joden Alsoe als
die sōne ghemeen is
alle menschē Alsoe
en is dat licht niet
wedᵉr sijt nyemant
die daer leuet Mer
die menschen welkē
hem seluē dat middel
tusschē hem eñ god

dat licht Eñ si sijn
soe blint dat sijs niet
en wissē want si en
hebben niet voer dat
si wittē oghē begripē
cōnē Doe sinte pou
wels begonste dit
licht te sien doe ston
den sijn oghen open
eñ hi en sach niet
Mer dit was een
ouer natuerlijc licht dat
alle menschē niet en
sien in desen leuē Eñ
hier eñ sach hi niet
van butē al stondē
sijn oghē opē Eñ aldus
soe brenghet die dach
alle cleyne licht te
niet Eñ dier ghelij
ke als dat licht der
sōnē grauē meer sie
len beghint op te gaē
soe v̄dwijnt si alle duys
ternisse eñ die in de
sen licht niet en wā

deren Die v̄ edelē gaeē
Eñ si schijnē te sien
Mer van bīnen sijn si
blint welke blintheit
hem in h die hellē ley
det Eñ dit edele licht
is euen in dat ewige
leuen Eñ aldus soe
sel dat ewighe licht
die ouhant houden
eñ sel ouerteeuēde we
sen alle sienlike lichtē
want die siel mit twe
ten crachtē sellen die
heerscappie mit recht
te houden Eñ die re
lichert sel mit recht
wilsen Eñ als die mē
sche sijn oghē hier op
hout mit eñ ghestadi
ghen ghemerck soe is
hi siende blint want
al siet ~~die siet~~ die mē
sche van butē te ma
ket hem gheen stat
in sijn herte eñ sij ghōt
blijft daer of ouerbeelt

want hi heuet eñ ande
rē voer woy daer sijn
herte meer becōmert is
Eñ het blijft onghehi
dert van allē saken Eñ
hier is men siende blint
want al siet die men
sche van butē het en is
hem niet goet van bin
nen Nu selmen horende
doef wesen want die de
ren der sielē sellē daer
na horen mit neerstē
wat god inder sielē spre
ket want menich goet
mensche sermoen pre
dict inder sielē Alsoe dat
si daer grotē troest of
heuet in en leuen niet
van den broede Mer
oec van den soeten .
woerden gods die wt
sinen monde comē Eñ
dit is der sielē leuē Eñ
hier of wort si ghevoe
det Eñ aldus soe spre
ket si dat veers inden

soutter Ic sel ~~spreken~~ horē
wat god mijn hē mijn
god spreket in mijnre
sielen Inder waerheit
hi is die daer is sprekē
de inder sielē ewighe
vrede inder sielē God is
eē hemmelic ōburghen
mijnner Die sijn mijnne
niet en wil openbaren
onder die menichuoudic
heit der menschē want
qualikē can eē mensche
sijn sijnē ghenē tot twee
steden tot enen mael
God die vader spreect
der sielen toe van butē
dat veers inden soutter
Hoert dochter ic bijn
dijn vader daer ghi siel
en lijf of ontfanghē dē
hebt God ghi en sijt
niemant schuldich dan
mij want ic bijn ewich
Niet dat ghi ghee vreē
den god of vader en ver
kiest en maket v seluē
gheen vastheit want
ic heb iu gheeerste in mijn
tijt ic Hier om mint als
uwen vader En als
een kint schuldich is
te mijnnē sinē vader Die
ander persoen inder god
heit spreect der sielen
toe en seyt Siet ic bijn
v broeder na menschelic
ker natuerē En daer ō
siet mij want ic byn
ghesichtelic ghewordē
om uwen wil Alsoe dat
wi ghelijc sijn Hier om
siet wat ic om v ghedaē
heb Den vrede heb ic
ghemaket tusschē mij
nen vader en den men
schē En ic heb mijn leuē
daer voer ghesett Die
broedere en susteren hebbē
om dat eertsche goet
Mer ic beghcer dat
ghi mij helpt besitten
mijn vaderlike erue wāt
dat heuet mij mijn leuē
ghecost Hier dat ghi

v quijt in mij En niet
mi als ic v ghemijnnet heb
En ghevet mij weder
v hert ic en begheer
anders niet van v Die
heilighe gheest spreect
den mensche van bijn
nen toe en seit O siel
ic v bruidegō ic heb iu
oet ghemijnt van aē
beghijnne mijns wesens
mit eenre onsprekeliker
mijnnē keert v van allē
vreemden saken Ende
v allēē tot mij Ic sel v
troester wesen inder
ewicheit En wien sellē
nijmmer meer ghescheyn
den wardē Ic bijn eē doer
gaende salue die den
gheest doer gaet mit
enē harteliken troest
Waer gheen tonghe
te vol of spreken en
can waerliken dat is
een soete reden te horē
elker mijnnender sielē
Die mensche mach 2
wel sijn hals stijf dragē
opter werlt en hem v
heffen en v houeerdi
ghē en v smaden al dat
eertsche is En keren
hem al hier toe mit al
le sijn vlite Als een an
siet sijn hoghe coemst
Dat hi is eē dochter
des almachtighē gods
En eē suster des ewighē
conijnncs hemelrics en
aertrics En dat si is eē
bruut des heilighē gheests
des mach si hoer wel ver
bliden Dese heit d' werlt
bestadē hoer kijnd' an hoer
selues maghē op en dat
si hoer edelic niet en v
liesē Aldus soe en sel die
mensche hem nerghent
bestaden dan an sijns
selues mastap dat is
anden heilighē gheest
En aldus soe selē wi gē
rumpt warden eerst weit
sellē wi hē mijnnē Als v
se screpper Ander weit als

onse broeder Eñ eerd
weet als onse brud
gom Die vader inder
godheit is ōwerkende
die beghinnende of die
eerste cracht inder sie
lē uut sijnre soeter ē
predicacien dien hi pre
dict den menschē vā
binnē wt willer cracht
alle die ander sprutē
dat is ōstandenisse
des menschē wt wel
ker crachten ghevoe
te wert Die ander
cracht dat is die vrie
niesche wille des Eñ hier be
ghintse vruchtbaer
te warden overmits
dat weet der godli
ker sonē want dat
licht der godliker so
nen beghinnet op te
gaen inder siele Al
soe als wy sien inder
natuerliker sonen
Rijnen weer en son

de vruchtbaer wassen
en doet dat weet der
sonē meer dat si
die vrucht hebbeliker
maect totten orbaer
nochtan moet die
acker man dat lant
halzē eñ wedē ende
sayen Eñ dan doet
die sonē wassē dat
ter in is Alduus soe
doet dat ewighe licht
dat en licht nimmer
meer sonder onse toe
doen wi moetē mede
arbeyden Dat eerste
dat si werct dat is dat
si der wille pueit mit
haere gracē hier wt
beghintse te werkē
Si werket drie dingē
in haren eerstē opgaē
dat eerste dat si ver
licht dat ander si v
dryft donckerheit
Dat derde si open
baert dat verburgē

was Si doer schijnt
alle der sielē crachten
eñ die wynkelen d' con
scientie Eñ hier werct
si drierhande vruchtē
overmits drierhande
sien want waer een
mensche blint hi sou
de luttel orbaers doē
Eñ en had ee men
sche ghenen licht eñ
saghe hi herde wel
ten holpe hem niet
dat hi saghe Mer
dese twee puntē moe
ten te samē staē
hier soe beghint die
mensche inwaerts
te sien op hem selvē
mit enē insien
sijns selves Eñ ond'
te soekē alle die wyn
kelē der conscientiē
of daer yet in moch
te sculē dat horen
innichē brudegom
mochte mishaghē

Eñ dit is die eerste
vrucht eñ hiet een
innelike wesē Die
ander vrucht die si
werct inder zielē
dats als die sonē
hier beghint te
hoghē soe beghint
si crachtigher te
warden in haren
wercken hoer
rayen beghint si
wt te werpē won
derlic inder zielen
Soe dat si valt in
enē ōwonderē sijnre
wonderliker werkē
die hi werket eñ
die hi sal werken
Die si selve niet
begripē en can want
si sijn te wonderlic
Si siet oec an alle
der minnē wonder
Die god ghewrocht
hevet mitten men
schē van an beghin

ne dat hi adam ·
sciep Hier of comt
die ander vrucht dat
is waerdighe dane
baerheit lof ende
oc eer te bieden gode
in allen sinen werken
Die derde vrucht is
dat die sonne staet
ghekeert in dat ho
hoechste der sielen
daer voeltse soe gro
te ~~woedt~~ woedighe
hetten inder sielen al
soe dat si seluen niet
ghewetten en can wat
haer ghesciet is En
hier sietse ouernatuer
lic sonder beelden ende
sonder formen Ende
die gheest die werket
ouerformelic Ende ouer
liest sijns selues
ende creatuerliker
wijs Hier hi is weset
like in gode alsoe dat
hi behout sijn ghescap
pen beelde Die natu

like sonne treet die
vochticheit vter eerden
van hare hetter cracht
En treckse tot hare
eyghen stat want die
vochticheit die behoert
opter eerden en maect
dat die hert wort En
nochtan en blijftse daer
niet want na der hi
te sonne sciin Soe comt
die soete coele reghen
En alsoe ist mitten
gheest Al wort hi hem
seluen onttoghen ende
ouer gheuoert hi moet
al weder opter eerden
Hier die mensche wert
hier begauet mit son
derlinghe gauen En
die neederste delen des
menschen die gheuen
hem bereet tot allen
duechdeliken werken
Inden op treckene soe en
ondient et niet Hier
inder neder comen Soe
wort die wille vrucht

baer ghemaect wt
desen [illegible] wille soe spruut
menighen vrucht en
menighen minnen werc
Aldus soe steruet die
mensche al leuende en
al steruende leuet hi
hi steruet nader sin
liker lusticheit En
hi leuet nader on
ster ireden En des
des seluen leuen moet
hi ~~steruen~~ beweest
werden En hi moet
des vtien en al ster
uende weder in gode
gaen Soe mach hi dan
spreken mit Sinte pau
welo ic leue en leue
niet mer xpus leuet
in my Dit sijn drie
reden en soete seruoe
nen die den innen
dighen mensche be
commert houden van
binnen waer een
gaet hi draghet dese

drie mit hem Die
onmakighe gods En
ressteert noch en
ophout nimmermeer
inden mensche dien
goet is Hier na hoert
hi mit alle sinen wer
ken neerste En wat
die werlt drieghet
of smecket dat is hem
alleens Het gaet
hoer ten enen oer in
en ten anderen wt
Aldus mach spreken
mit Sinte baernaert
Mijn heuet eens soe
wel ghewest dat
ic hem al wesen moet
Hier om soe is die
mensche hoerende
doef

Nv heuet die ziel
noch een cracht
in haer dat is die
begheerlike cracht
luste Die appetijt
of begheerlicheit

sijn twee Mer si
en sijn niet te samē
want dat een is dē
anderen contrarie
Ende daer dat een
die ouerhant he
uet daer moet die
ander wiken Die
dat eē is eē lust of
gheestelike honger
na gode of dat na
gode behoert Ende
als hi in hem dat
beuint soe heuet
die heer dat rijse
ment en die ouer
hant Ende die neder
steptie is daer on
der Mer daer een
sijn troest socket
in eertschen vergane
liken dinghē ende
hem dat smaket ·
dat is een teyken
dat die gheest moe
de is en dat hi leuet
nae sinne beestelic

die

heit Ende niet na sinne
reden Daer gaetet qua
lic Daer gaetet al en
daer is die ghemeente
bouen en dat is dierlic
Nv heuet vanden eer
sten hongher daer die
siel na hongert dat
is na gode Daer spreect
Sinte pauwels of seit
smaect dinghē die ·
daer bouen sijn niet
die opter eerden sijn
willen wi dan gode
smaken soe moeten
wi godes eertsche ·
troest verghetē Dat
is den ghenen goet
te doen die gods ve
waerachtelike ghe
smaecte In waerheit
alle herten en mochten
ten niet dencken
hoe soet als hoe welc
droepelen soe soet is
hi Ende si sijn soe crach
tich in hem seluē dat

ghe

dat si doer gaende sijn
alle die craften der sie
len ende alle die leden
des menschen Ende dit
heet een ~~[illegible]~~
voer smaec des ewi
ghen leuens wiet dees
ghesmaect heuet Die
blijft sijn leue daghe
mer na verkeert Ist
dan dat een droepel sij
re soeticheit sijn geest
soe droncken maket
Ende den gheest doet
smelten in hertelike
mynnē wat mach dā
doen die grondelose
see die doer vlietende
alle den hemelschē
gheselscap Dese ver
weende droep is den
gheest treckende tot
ten beghynnende be
ghyne Daer die dro
pe wt comt vlieten
Ende hoe dese mensch
des meer smaect soe

dat sijn ongeduer meer
meerret van daghe te
daghe Ende dese droep
verh[illegible]ccide die rike
man die inder hellen
begrauen was Och
had hi moghē ~~leuen~~
hebben een droep vā
der ghenadicheit ons
heren of van sinne soe
ticheit hi hadde alle sijn
tormenten ghelesticht
Mer ten mochte hem
niet wardden Ende si
en ghewort nimmer
meer menschē dan dē
ghenen diese niet myn
nen verighet Of dat
god den mensche daer
mede trecken woude
tot hē Dese soeticheit
maect inder sielē groot
ongeduer en eē onge
paeyde mynne Daer
sijn inder zielē twee
contrarie en die en eē
lijt nochtan den an

gheghenē

deren dat is wel want
eñ wee te samen. wāt
mīne is soe fier ī hoer
seluen dat een eniy
ghe minnende een broet
bidder Si soude te
smolten in hoer seluē
wesen van moede wāt
mīne en mach sonder
troest niet staen Si ma
ket inden mensche eē
hartelic wee want sy
des niet ghebruken en
can na hoere groet
begheertē want hoer
ontblijft dat meeste
deel Eñ si waer gaer
verseker eñ te rustē
in horen ghemynden
Eñ dit moet die redē
suetten mit wijsheydē
ende troestē die ghe
paeyde begheert Eñ
als hi hoer seit dat
tet hoers liefs wil
le is Soe laet si hō

ghenoeghē Si set sy
nen wil voer haer rust
Eñ dat is der ghe
wareghet mynnen
rechte dat si niet ver
liesen en sal Anders
waert een teyken
dat een mensche esij
sochte eynde dat en
waer ghee mīne meer
het waer gherif Eñ
god en soect dat sijns
niet in ons waren wi
alle kynder der erde
menysse hi most noch
tan een heer bliuen
Des menschē begheert
en mach niemant
eusten dan god alleē
want die begheerlic
heit der sielē ondet
hoeren mont Alsoe
wide op om gode te
verslinden Datmen
alle die werlt daer
in worp inden grapen

de mont ic wat alle
der rijcheden eñ eer
heit der werlt tē sou
de horen hongher niet
niet stoppē Maer
het soudese meer v'
eusten Als eē men
sche die groeten hō
gher hadde eñ die
men eñē steen inden
mont worp Die en
soude hem den hon
gher niet v'slaen mz
meer en mach den
ghescapē dinghen
die ydelijc dese be
gheertē vullen
Maer en mach ghee
dinck der zielen gront
vullē dan alleen dat
ewichz in hem seluen
heuet Eñ des si nymmer
meer bedrost en mach
warden Eñ als onse
heer ansiet die grapen
de begheert der sielē

gront Soe en can hi
hem seluen niet onthou
den hi en warpt hem ge
heel inden grapende mōt
der sielē ende dit is hoer
een tiveselic mont vol
hier in heuet si ghe
noechte emmermeer also
langhe als god inder
ewicheit dueren sel Eñ
nochtan sel hi al ōuer te
ret eñ ongheterē bliuē
Eñ soe si dese spise bet
oefent eñ verbaert
Soe si hoer bet eñ soe
ter sy smaect Eñ soe
ver hoer mīne eñ hō
verlanghen meer wast
Waer of si menich ?
swaer versuchtē heuet of
als si denchet om dat
edel lant der beloften
Die kynder van isr'el
iaer eñ arbeyden inder
woestinen eer si quamē
in dat vlieende lant.

dat hem beloeft was
Eñ god gaf hem dat
hemelsche broet onder
weghe daer si of ghe
sterct worden inde stu
de Alsoe doet onse hē
noch mitten kinderen
der suetheit die hier
striden in desen leuē die
ghift hi bi wilen een
aelmisse wten torne
en̄ hi ōdwaeltse en̄
ōsleytse alsoe mit deser
smeket brock Alsoe dat
hem gheen arbeit te
swaer en is Dit ma
ket nochtan een on
ghedueric duericheit
in ~~se hem seluē~~ der sie
len Hi sprecket mit :
groeter versuchten
dat veers dat men
souter staet Alsoe die
herten begheren tott
fonteynen der waterē
Alsoe begheert o god

mijn siel totti Hi mach
wel sprekē wi sitten
ende screpē op die vlo
den van babylonyen
als wi ghedencken op
syon Hoe moghen wi
enighen vrolikē sanc
singhen in vreemder eer
den Dese werlt is hē
seer vreemt die horen
troest hebben gheset
in god Hoe si meer vruet
heden der werlt horen
hoe si hem meer bedro
uen Als si dencken ō
die hemelsche vrucht
de Die ōlorē soen
sprac doen hi hem sel
uen vant in vreemde
lande hoe velich sijn
mijns vaders knechte
Eñ ic legghe hier en̄
verderue van honger
en̄ van ghebreck Ech
voer waer dit mach
wel spreken een ynnyghe :

siel die hoer vynt in
deser eleudigher bedriet
liker werlt die vol on
trouwen en̄ valsheiden is
Dese menschen beclagē
hoer eleudicheit Mer
hier moet die gheest ster
uen ende sijns selues wt
gaen Eñ verduldelic ver
beiden tot ander tijt dat
hem god vermaent te co
men in sijn ewighe rijck
mit sinen wtuercorē vriē
den daer hi sijns ghebru
ken sel ewelic sonder ey
de Ende hier wart dat
treuwen toerne nerheuē
en̄ verenycht mitten ghe
uen die si mitter herten
en̄ mitter sielen ghemint
heeft bouen al dat ghe
scapen heuet ghewest
en̄ des sel si ewelic ghe
bruken sonder eynde
Daer moeten wi alle
comen Des gunne ons

die vader die soen ende
die helighe gheest.
Lectulus noster
floridus desen
woerden staet bescreuē
inder minnen boeck en̄
sijn ghesprokē te loue eē
re luter consciencie Eñ
spreect aldus veel in duut
schē Onse beddekijn is
gheblomt Alsoe onghe
lic als is een wōnentlike
scoene bedde dat mit ro
sen en̄ mit lelyē Ende
menygherhande bloemē
gheblomt is daer men
soetelic op rust Euen ō
gheordineerden acker
die vol stocken dystel
en̄ oncruden is Alsoe ō
ghelijc is eenre sunderen
menschē Eñ eens onge
ordyneerden menschē
consciencie want het
is gods lust inder ghe
bloemder stat te rusten

Eñ dese tevreedich ommaende
hoer die minnende siel tot
eenre tijt Doen hoer ver
langhede naden mynnentli
ken vanghen hoers ghe
minden doe si sprac eñ seyde
Onse beddekijn is
ghebloemt lecht
of si spreken woude Die
camer onse heymelicheit
is besloeten dat bedde on
ser mynnen is ghebloemt
vom mynnentlike lief daer
en behoert niet meer twe
Want dattu my onderden
it wien dinre grondeloser
mynnen ontslapen laetste
Nu sijn sommighe menschē
die hoer consciencie niet
mit bloemē en bestroeyen
Mer mit nesse bedeckē want
het sijn sommighe menschē
die hoer ghebrekē wtwaerts
sijn gheslaghē Eñ het sijn
sommighe menschē die hoer
ghebrekē inwaerts sijn ge
keert Ende dese is quaet te
helpē Ghelikerwijs als

den wonden die hi selke
wonden hebbe Deser inwē
dygher ghebreken sijn veel
Mer sonderlinghe isser drie
die alsoe swaer sijn dat
mensche cume enighen an
deren ghebreken ghelijken
mach waer mense niet
sterkelic weder en staet
mit bescheydelic want
siden menschē alte seer
vast an cleven Dat eer
ste is onbescheydē droef
heit Dat ander is onge
ordinierde swaermoe
dicheit Dat derde is ō
bestuerde ende onredelike
twivelmoedicheit Vanden
eersten seldi weten dattet
niet onbescheyden droef
heit dat een mensche wel
alsoe drouvich is Dat
hi niet goets doen en
mach Eñ nochtan niet
en weet wat hem ghe
breect Eñ vraecht hem
yemant daer om hi en
wiste niet wat hem waer

Dese drouicheit bemande
dauid doe hi sprac Die
le mijn waer om bistu dro
vich eñ waer om bedroef
stu my recht of hi spreke
woude du is suver wat Eñ
du en weetste niet wat
dat is Hebt goet betrou
wen in gode het wort noch
beter Du wortste noch
dicke in sinen love ver
vruechdet Dese drouich
is weer maten swaer eñ
comt weer naturē Eñ
sijs een onlustich des her
ten tot duechden ende
tot goeder oefeninghe
Eñ is van dien wesen
dat si menighen menschē
van sinen goeden beghin
achterwaerts ghetoghē
hevet mit rade Ende is
een werc des boesē geests
die hem menighet mit
allen ghebreken daer hi
den menschē toe ghenē

ghet vint Daer om sel
die mensche des ghebre
kes waer nemen also veel
als hi ymmermeer mach
want onder alle menschē
die inder tijt sijn Hoe en
behoeft nyemant alsoe
veel sachtmoets als die
ghene die ridderliken ouer
breken sel die harde strijt
sijns eyghens ghebrekes
Eñ sijnre naturē want
wat mach een mensche
of eertijt swaer sijn die
menen van lijfliker traec
heit Die inwendich enē
hoghen moet hevet Of
wat mach dien wtwen
dich lusten die tot alre
tijt mit swaer moeden
vladen is Mer hoemen
deser ghebreken ledich
wesen mach dit merct
onder ander saken daer
bi hoe tot enē mael enē
dienre der ewigher wijs

ghestaede die in desen
ghebreken langhe tijt
onledich gheweest hadd
e ende beslust ende daer voer
dicke ghebeden hadde
hoe hem tot eenre tijt in
der grooter swaermoe
dicheit daer hi nu vertelle
dat ghesproken wort
wat sietstu hier staet op
ende oefent in mijnen liden
Ende het ghescheede also
dat alle sinen liden enen
wandel daer in creech
in vruchten ende in minnen
Dat ander inwendich
ghebreet dat is onmate
like swaermoedich ende
onderscheiden vanden
eersten Ende wie dit ghe
breet heuet Die heuet
wel alsoe veel bescheyden
denheit dat hi weet
wat hem is Mer hi en
heuetet niet recht na
gods wille gheordineert

want dat hem let en
soude hem ghen saeck
sijn van alsodanigher
swaerdicheit of hijt te
recht verstonden ende
ordineerde als hi soude
Hoe mochter hem sijn
materie grooter verdien
ten Als ghi hier na wel
hoeren selt Ende daer om
hietet onmatelike swaer
moedicheit Ende het comt
daer dat een hem seluen
gheeft tot liden an die
dat hi smaken weter
dat niet te weghen en is
Ender vanden liden dat
god den menschen gheeft
of op hem verhenget so
der hinghe op dat in
weendicheit draghet of
ghedaen dat liden is
Nv vintmen vier ghe
scheiden vierhande
liden Dat die alre swa
ste liden sijn die ewich

lie
mensche ~~[illegible]~~
~~ke~~ hert verdraghen
mach Hoe dat dien el
lendighen herten die dat
besocht hebben nyemant
wel ghelouen en mochte
dan die dat selue be
vonden heuet of diet
van gode ghegheuen
wart Daer hem hoet
liden of ghelicht soude
warden dat is als si hem
tot gode keren Daer heb
ben si dat alre swaerste
bevindelicste liden Mer
die swaerheit deser liden
selmen verstaen allene van
den lidelike weer die si den
herten brenghen ende die
liden dat sijn deser vier
Twivel an den ghelove
Twivel an gods barm
herticheit Inschietende
ghedachten teghen gode
ende sine heilighen Ende
aen vechten des viants

hem seluen dat leuen te
benemen Nemet dat
ander liden mitten eersten
hier voer ende dan alle
ghemeenlic in enen sijn
Nv vanden liden dat een
mensche beghint te twi
uelen an gods barmher
ticheit of hem sijn [illegible]
niet sel warden Ende dat
comt sonderlinghe van
drien saken Ende sijn deese
dat si niet en connen we
ghen wat god is ende
wat minne is Want god
is een alsoe grondeloesen
borne der onsprekeliker
ontfarmherticheit Ende
natuerliker goeden dat
nye ghetrouwe moeder
hoer enighe kint dat si
an hoerre herten ghe
draghen heuet Hoe gruwe
die hemel bode of sint
suthe in enen grooten
vuer Als god euen wou

ewighē mensche doet
die hem beteren wil Al
waer dat oec moghelic
dat hi alre menschen
sondighe daden hadde
eñ die sonde dusent werf
ghesciet waer Ende
dit heuet menich men
sche bewelic ghewondē
die na rouwe sinre so
den wonderlighe troest
eñ ghenade van gode
ontfanghen heuet Als
dauid van hem seluē
tughet daer hi tughede
seyt Nader menichuou
dicheit mijnre droefnisse
in mijnre herten heuet
dijn troestinghe mijn
siel v̄blijt Och minnent
like heer waer om bin
men ghien herten also
recht mynliken waer v̄
verhoghet haer mennighe
siel van di waer om ver
unreinhet hem dijnre menich
(hem)

herte is dat allē van
hairen ontschuldighē
leuen Neent het is daer
om dat si dencken wie
si sijn Hoe recht sondelic
hoe ghebreckelic hoe v̄
waerdich si dinis sijn
Och du milde herē du vrie
heer dattu di hem also
vriendeliken biedes eñ
v̄biedeste dat maect di
heer mijn herte recht
groet dattu des mensche
likē goedes soe ōnoetruf
tich biste Di sijn dusent
werlt als enē penninc
te latē dusent werf so
den als een te v̄ghenē
heer dat is weerdich
heer alsoe dancken
menschē en comen di
nimmermeer te vollen
ghedancken Her hoer
herte vliet hem na dy
nen loue want nader
scriftuer soe isset dy

loefliker Dan of si nye
in sonden ghevallen en
waren Eñ lauwelic le
ueden eñ met veel mynne
totty en hadden want
na sinte baernaerd
woerden soe siestu met
an wat eē mensche ge
weest heuet Mer die
du siest an hoe nu sijn
wille is na begheringe
sijns herten Eñ daer v̄
rwe di nu sprekē wi om
sijn sonden te v̄gheuen
Ja oec alsoe menichwer
uen als menich v̄ghē
blic is die wille di gro
te eer bewonen Die so
den hebbē di doch vanden
hemel op aertrijc ghe
bracht Dauid is die so
de als sinte gregorius
seit die ons enen alsoe
ghemynden v̄losser ghe
bracht heuet die ons
mynnentliken tot alre
tijt wil ontfanghen

Eñ alle wi weghē so
nen wat dat god is so
en moghen wi nȳmer
meer in mynē vollen
comen Als dauid
tughet Heer si betrou
wen di alle die dinē
naem kennen Du en
heuste niet ghelaten
die di soeken Dat m
der is dat si niet en co
nen weghen wat son
de is recht sonde leyt
allee daer an dat eē
mensche niet voer be
dachte met bescheydē
wil wetelic eñ willēs
met consent eñ volvō
de eñ bescheydenheit
of eer reden hem van
gode op die ghebreckc
like dinghen keert Eñ
dit selde alleus v̄stae
eñ mit onderscheyd
merken op dat ghi
daer niet in en dwaelt
noch in en twivelt

nelt Als Sinte augus
tijn onse heilighe va
der seit. Het en is gheē
sonde si en si willens
ghedaen Het en is
gheen sonde, soe en ist si en si willens ghedaen
gheen sonde Dat is anders
te v̄staen aldus Het
en mach gheen sonde
ghescien ten si mit
wille eñ consent der
reden tot enighen
dinghē Ten mach
oec niet ghescien
sonder wetenheit
eñ voersienicheit al-
hoe cort die voersie
nicheit schieē te wesē
Eñ dit moech di pro
uen aldus wanneer
een mensche hem on
gheeft totten sondē
eñ volbrenghet dat
dan mitten werken
dat hi bekent dattet
sonde is Eñ teghen
den wille gods is Eñ

gode daer in v̄smaet
al hoe cort die tijt was
Daer die reden in an
ghenoechten eñ v̄wonē
wort Het en mach ooc
sonder wetenheit ende
voersienicheit der reden
niet ghescien die alle
weghen oerdelt dat
men teghen god niet
doen en sel Mer dit o
derscheit daer rechte
sonde aenlicht is claer
liker te v̄staen Ende
unmer ghewetten nad'
inwendigher beweghi
ghe totten ghebreken
in opstaen der ghedachtē
Of niden val daer een
mensche sijns selfs niet
gheweldich in en is na
der eerster beweghinge
Eñ al waert sake dat
eē mensche alsoe menī
ghen moal hadde als
menich oghē blick is
Eñ alsoe recht oughe

staet eñ quaet waren als
moghelic is enighē herten
te dencken of ~~[illegible]~~ enī
ghē tonghen te sprekē Eñ
van wien si oer warē het
waer van gode of van crea
turē Eñ dat nochtan die
menschen in een gans iaer
of twee en stont of alsoe
langhe alst duerē mach
een tijt Dies alleen die re
den eē stuit heuet daer te
ghens eñ een mishaghen
als van natueren is in sul
ken saken Alsoe dat si niet
gansclic mit voerdachtē
moede ende mit gansen wil
le daer op en bleue Hoe
en is gheen doot sonde al
daer gheschiet Nu is wat
verborghens hier in beslo
ten Dat is dat alre behē
dichste dat in deser ma
terien is eñ dat is dit
wanneer die boese onge
ual sulc moal ghescihet
eñ enen menschen v̄nimt

dat hi bi wilen mit lust
daer op valt Eñ sijns
selues wat v̄gheet Alsoe
dat hi niet haestelic daer
of enkeert Hoe wanen
si dan dat si hem seluen
hebben te mael ontghe
uen eñ mit wille ende
mit bescheydenheit daer
op ghevallen sijn Eñ
doot sonde ghedaen heb
ben eñ dat en is niet al
soe want nader heiliger
leer soe wort die reden
dicke voert comen bey
de mit alsullen moal
Eñ goeden wille Ende
langhe tijt eer dat die
reden hoer recht proeue
de wort mit goeder ghe
dachten Hoe mach si dā
doen ende laten sondi
ghen ende ~~laten~~ niet
sondighen Eñ daer ō
en sellen die menschen
hem niet v̄ueren in alsul
ken saken van enighē
doot sonden of si kerstē

leer gheloue̅ wille̅ Ende
wildi die scrifthe̅ had eua
daer men alle gheestelic
lic en̄ spulick bi ōstaet
alleen die vrucht ghege
ten inden paradise En̄
adam niet daer men
die reden bi ōstaet het
en hadde niet ghesmaect
Alsoe ghelijker wijs wat
in spreken v die spulic
ke gheeft sonder die ghe
se wille d' reden dat en
draghet niet op doot
sonden Dat derde dat
een sonde doet is dat
si niet en cōne̅ weete̅
wat [struck through] rouwe is
rouwe is eē duecht
die den mensche sijn
sonden of neemt des si
niet bescheydenlic is D'
waer naer dus seit dat
on bescheiden rouwe
gode misshaghet Die
quade caym had oec
rouwe mer sond' wise

of bescheydēlic want hi
sprac mijn boesheit is meer
dan gods barmherticheit
Iudas had oec rouwe mer
dat leet wesen was ōoer
delic Alsoe come̅ sommighe
mensche̅ in eē ōgheoer
dineert leet wesen of
rouwe Hoe dat si hem
seluen misscheppen ende
gode misttrouwe̅ En̄
spreken in hē selue̅
Och wat souden ic ye ghe
boeren En̄ waerom
en sterue ic niet ende
des ghelijkes En̄ ver
toernen god dickwijl
liever meer mede dan
mitten sonden Daer
o wie recht rouwe heb
be̅ wil die sel hebben
oetmodichz in hē selue̅
en̄ eē mishaghe̅ d' son
den en̄ eē ganß betrou
wen in gode want die
ewighe wijsheit spreect
mijn lamit in dine̅ liden
en selsm di selue̅ niet ō'

sijn seer onstuer teghe̅
gode En̄ dat comt va̅
desen dien bittere̅ liden
Daer si a tot allen tij
den in staen Si en sijn
niet wel ghecoefent in
allen liden ghemeenlic
hem is ghescheet als eē
jonghe voele die in een
ie earen ghespanet is
die is seer onstuer eer hi
ōwonnen en̄ ō moeyt
woet En̄ dat hi oec ma
ghet woet wa̅neer hi
dan siet dattet niet beter
wesen en mach Hoe laet
hi sine̅ moet sincke̅ En̄
beghint dan saechte
ghebeien Alsoe ghesaet
dese mensche̅ alsoe lan
ghe als si noch eē vech
ten daer teghens heb
ben En̄ si hē niet en bu
ghen onder den wille go
des Hoe ghescheet hem
see wee En̄ si moeten
hē liden theue die ont
fermhertighe god aen

sieno' weet uut ghena
den horen arbeyt en̄
ō duldichz en̄ hi weet
dattet nutte is Dat hise̅
ūlosse en̄ ontbinde daer
of Daer om en behoert
niet meer daer toe dan
si hē oetmodelic in dat
lide laten En̄ ghewen
hē inpuentlike̅ daer al
hoe langhe dattet god
van hē hebben wil ghe
leden en̄ ōdultelic luijn
van hē begheert Ende
dat ghelict van goede̅
mensche̅ Dit vis d'se
mensche̅ wille̅ veel toe
lustere̅ na dat in spreke̅
des duuels En̄ willen
hē antwoerde̅ En̄ wed'
staen mit̄ bescheyden
lic en̄ reden En̄ willen
daer teghens dispute
penteren En̄ daer vo̅
souden si hē hoeden als
voer den doot want va̅
den weerstuen soe sinc
ken si daer in sonder

hulpe Eũ daer õ alsoe
haest den gheestelikẽ
oren wort in ghernut
Hoe sel hem een mensche
alte haut sonder alle
sonde keeren op dat hem
naest is te sien dat hi
sien of horen mach recht
of hi tot hem spreken
woude heb dan in sprekẽ
bi di seluẽ Een gaet mi
niet an Du biste oec
te quaet daer toe dan
ie di hier op antwoerdẽ
souden Niet dat ghesiet
eyghentlikẽ sonder alle
twivel hoe een sunt
innacht hoe hi daer eer
van v'lost wort Dat sel
hi soe langhe doen dat
hi een volcomen of lie
er daer of wint Ende
dese reden en can niemãt
wel vstaen dan die aldu
swaringhen liden beuoelt
heeft Dat vi is hoe die
tijt heilighe is en hoghe
is en hoe hem die mensche

liever tot gode keeren
souden hoe dan dat lidẽ
neerre is Alsoe dat si niet
een pater noster of een
aue maria ledich en mo
ghen spreken sonder al
sulken inval Hoe comẽ
si bi wilen in eẽ v'moet
en werpen dat ghebet
en wech en spreken tot
hem seluen waenstu dat
dit ghebet helpe dat
aldus v'onnet wort En
doen daer an onrecht want
wanneer si dat doen Hoe
willen si den duuel gan
selic volghen En die
en soect niet anders
Dan dat hi den men
schen seer v'eret ende
hindert an gheestelikẽ
oefeninghe En si en
weten niet dat hoer ghe
bet niet allen dien in
val die hem leet sijn soe
recht wel smaect ende
alsoe ghenaem is voer

den oghen godes want
sinte gregorius seyt
dat dat menschelike
ghemoede dicke comt
in alsulk sulke liden dat
een mensche hem sel
uen niet helpen en can
Mer het is een teyken
weerdicheit des leets en
des lidens En die inval
en wedernoerdich we
pet voer gode en biddet
inniclicken voer den
mensche En die luterh
sijns lidens wort voer
oghẽ sinen ghekeert in eẽ lus
tich ghebet En deniget
dicke vorder dan eẽ an
der ghebet dat puer en
v'ner beelt is En is oec
v'dienstliker En daer
om en sel gheen goet
mensche ewich goet werc
of kerstgant after latẽ
noch oefeninghe noch

ghebet Dat den boesẽ
gheest sonder tinghe teghẽ
is want wat den menschẽ
wint sonder luterheit
des ghebedes of gaet
Dat comt hem wed' te
baten die waerdicheit
des lidens En daer om
ist seer bequaem voer dẽ
oren godes recht als eẽ
sieck menschẽ die cume
spreket daer hoert men
nammer na dan na enẽ
ghesonden mensche want
tet alsoe vander heiliger
scriften dat an desen sa
ken gheen sonde en licht
Hoe is eẽ vraghe waer
õ die ontfarmherteghe
god dus swaer liden op
v'henghet ouer sulke
menschẽ En sommighe
eenvoudighe menschẽ
die niet en hebben an
conste of an leringhe

hier of heuet ulachte
en̄ sijn veel wel inden
waen dattet niet allen
van hoerre scout comt
en̄ eist en is niet waer
want menich mensch
wort swaerlic hier in
besocht en̄ heuet ghe-
weest dat wi alle daghe
sien en̄ inder helligher
scrift vinden. En̄ dat
dicwijl boese en̄ onrey-
ne menschen en̄ eleden
ledich sijn. Oec lident
sommighe menschen in
hoerre kintscheit als si
noch sonder grote scout
sijn waer oec den men-
sche dit liden n an ghe-
comen na sinen waen of
na der waerheit na sinen scou-
de. Hoe soude hi gode
inwendelike dancken
mynnen en̄ louen daer om
onder alle ander dinghen
na der scrifturen so is dit een

groet teyken der mynnen
van gode. Dat hi die
sonden niet sulker wijs
hier des lidens wet de
mensche boeten en̄ bete-
ren. Maer waerom dat god
mit also dusdanighe
liden den sondighen dier-
mede dwinghet dan
mit anderen dinghen.
Dat is verborghen in sijn
heymelicheit dat wi al
dus verstaen en̄ niemen
wat aller menschen her-
ten en̄ wisen en̄ gemoe-
de inwendich en̄ wt-
wendich alre best be-
kent en̄ weet. Hoe
doet hi als een trouwe
arsater. En̄ een trou-
we vader en̄ voetster
ende ysghelike toe dat
hi bekent dat hem best
is. Nu mochte yemant
vraghen wat goets in
desen dinghen mochte

legghen hier op ant-
woerde ic dat een groet
onsprekelic goet enen
menschen hier in leyt. Dat
een is dat het sijn sommi-
ghe menschen. Die van
naturen houaerdich sijn
die en mochten nim-
mer bet noch verbor-
ghentliker generecht
werden tot oetmodicheit.
Die dier is een beghin
alre duecht en̄ si en sel-
len niet weten of die in
val der pijn is dit daer
om also die sonde is wat
die mensche in enen wel
bevallen sijns selves.
Mochte doetliker ende
lelike sondighen voer gode
dan of die alre boeste
mensche nimmermeer duseut
werf waer gheschiet.
Dat is kenlick ander
oversten enghel die daer
om wel behaghen sijns sel-

ues en̄ nie alsulken in-
val en hadde al soe ghe-
schiet noch sommighe men-
schen. Als si hem seluen niet
en bekennen. En̄ houaer-
dighe gedachten hebben
die waerden hem seluen be-
kennende in desen liden.
En̄ die te voeren ander
menschen berechten oerdelen
en̄ versmaden die duncket dat
si billic vanden luden ver-
eelt en̄ versmaet souden
wesen. Wat wat mochte
den mensche nutter wesen
of gewinnigher weech tot
gode maken dan dit daert
nauwelic wt wort ghe-
worpen. Het is onmogelic
dat enich oetmodich men-
sche verloren soude bliuen.
En̄ daerom waerlic na der
scrifture en̄ na der waerheit.
Hoe souden sulke menschen
op hoer knyen vallen en̄
sonde dat [illegible]

vtghelden en des ontfa
ken dancken want si daer
mede tot alre duecht
come En dat selue lijden
neemtse vander hellen
en setse int hemelrijc en
behoet den menschen voer
vallen en voer veel ander
sonden want int die lijden
ghewinne si alre veel te
doen Dat si alle vroelijc
vtghieten Dat is hem veel
en mere en si sijn oer te
williger en te gereder
tot allen duechden want
den menschen is alsoe
recht wee daer niet
Hoe dat si soeken alle
weghen mit neersten dien
lijden hoer lichaem mede mocht
of ghenomen werden dat
ter hem alle onmoghelic
te doen Oec laetse god
dicke sterven thent nader
vsonninghe veel goeder
werken Dat die menschen

een vol wat waerde van
alre duechden en der gre
nade en meer hoe
recht wonderlic die ewi
ghe wijsheit alle dinc
can ordineren dat die
menschen wanen dat si
groet ghelucs hebben daer
an dat hem god noch niet
tot also groten oer ban
en salicheit keert En het
mijnnet oec hoer veghe
vier en brenghet hem groet
loen Si wanen dat si bo
se sijn En si sijn goet Si
wanen dat si groete son
daers sijn En si sijn voer
gode martelaers want
het doet der natueren die
wertien meer wee tot
alre tijt ghemartelijt
dan mit enen slage dat
hooft te verliesen Op dat
iemant worte soe ist vander
heiligher scriften een groet
misnemen teyken ommatelic

ke genaden En groeter
heymelicheit die hem an
ha come dat En hi was
s llen wi si vromichelic
weet hem comt nader bit
terheit die ewighe sali
Also gescieden eens eenre
werltsvrouwe I ene doer
en had oer deser lijden
ee En doe si gestorven
was doe openbaer
de si hoer weder ende
seyde datter hoer ve
ghevuer hier ghewest
hadde En dat si sonder
middel van gode ont
fanghen waer in dat ewi
ghe leuen Daer bi eyste
is die meyster der ierusaleem
Wie gheuet der salicheit
En die twelf meder ghe
laten. cpm xlvi

Tot een eynde van
tyrus en sidon
quam een cana
neensch wijf En sei

de also ic lese. xlvi dat si de
soe ontfarme mijns dit
canaeneus wijf die hoer dochter
vader viant seer ghequellet
was betekent ene yghelike
menschen die willens ende
wetende in doot sonden leuet
en leeft wies siel swaer
lic vanden viant in den borgen
ic wonen besetten is Ende
wanneer hi oitmoedelic suchten
ghe der genaden gods tot hem
niemt tot en hulpe be
gheert Doe tot hi wten
eynden van tyrus en sidon
die also veel beduden als
een banghicheit en een iacht
daer hi nigreestelike wise
in tot want die ghebenedide
god als een bosocht medi
cus sonder hem gaerne mit
cracht ghenen medicinen te
gronden meisters en
tot rechte volcomenlic
treckende Daer slaet hi
hem die duuel in grote ban

gricke in vleyschelike bero
rynghe vallē daer hi te
voerē niet of en wiste
ende ontreckethē innyghe
deuocie ende gheestelike
smaec Also dat dat licht
dat hi te voerē had ver
duustert wort ende sy we
ghē waerē mit doren
alōme ende om alsoe beset
Hoe dat hē dunct dat
hi van gode verworpen is
Ende mit screyē ende roepē
seit hi mittē prophect waer
om hebstu mi vergheten
Ende waer om gae ic aldus
drouich voert als mi
die viant veruolcht Ende
alsoe wort hi van gode
ghelatē dat hi niet dit
niet veer van wanhoep
enis ende hi niet ende
claget Als iob seit waer
om is den onsaligē dat licht
ghegheuē vernarē moet
die dich daer ic op gho

gheborē bin Ende hi schijnt
alsoe verhart te wesē dat
hi van sinre verdoemenisse
ghenē rou enhevet Ende
want hē dunct dat hi van
binnē ende van buitē vanden
hoeftē tottē voetē en
rechtwerdich sake gods is
Ende hi gode altoes on
recht doet so cryget hi
alsulkē weder seggē op
hē seluē waerde hi gode
niet te vertoernē Ende hi broch
te hē seluē vanden wegē
Ende daer in wort hi in hē
seluē also te niet ghedrongē
ghē dat hi mit enē benoe
likē smaec sijns bestreit
wt enē ronwighē ghemo
de Ende buighet hē onder
die almachtighe hant
gods Ende roept ic heb
ghesondicht bouē dē ghe
tal des sants dat bider
see leit ende mijn sondē sijn
alsoe menichuoudich

dat ic niet weert en
bin dē hemel aen te sien
wē want ic dijn toern ver
dient heb Ende ontijt so wert
hi des claghens ende truue
beroeft ende daer wert
hi noch heitelike in ghepijnt
want hi gheuoelt hē vol
aller quaetheit ende aller do
ghetheden ledich Ende dra
ghet alsulkē stormighe in
sinē ghemoede dat hē dunct
dat hi van binnē barstē
wil want al die een side he
uet hi een begherē sijns sel
ues wt te gaen Ende om
te geuē onder die almach
tighe hant gods te lidē
soe wat god op hē ghe
staden wil ende die ander side
gheuoelt hi een starcke
houerdie ende een bitter
onmetelike hier ende tus
schē wort hi ghecrencket
ende ghepijnt ende comt tot al
sulkē onderdanichet dat

hi hē seluē een onderdanich
borde is Ende wt van hē
seluē meer vervaert dan
van alle die viandē van
der hellē Ende dat waer hē
een groet verlichtenisse dor
ste hi van sijnre eyghen con
sciencie hē seluē doden
alle creaturen sijn hem
pijnlic bi te wesē dat
bernende vuer sijns eighens
mishaghens verteert alle
vrolicheit sijns lichaems
Ic vermoede dat aldusdan
nyghe bangicheit van binnē
bouē alle oefeninghe meest
pijnlic sijn Ende met selue
Ende dat si alle die cracht
ten des lichaems ende der siele
meest verteert Ende ic ver
mode dat een mensche die
hier in staet lieuer die swa
ste martelie der martelaers
te lidē hadde dan in bangicheit
ende iachtē te staen in dien
staet hi is hi alles beroeft

dat hi vā gode v̄crech
hoep gelove eñ mȳne
sond' alleē dat hi gode
v̄ gheē lidē vā d' werelt mit
voer sette wille sonde ō
twernē Na dese sinēghe
stride gevallet sōmt dat
dat dat v̄heide ādroech
de ghemoede des mēschē
wed' mit wonnweliken
tranē begavet wort eñ
dat is hē wat v̄lichte inf
se Eñ dā seit hi meten
sphect op hē waerō slaep
stu en v̄worp mi doch mz
mit eynde In eñ v̄maēt
niet alleē die fonteyē ōt
farmherticheit die god sel
ver is dat hi sinne ont
ferē Mer oec mede die en
gelē eñ die heilige Die he
mel eñ die eerde v̄maent
hi eñ bidt dat si ōtfarmher
tich mit hē hebbē Eñ ver
wiñede seit hi totte hemel
o ghi hemelē sidi v̄seiē

gheworde Eñ ghi eerde
sidi stēē gheworde bi re alleē
die v̄maledide berch van
gelboe daer noch dou
noch reghē open valt Eñ
du hē doch god het is doch
dī prop' wese te ontfarmē
eñ te sparē Du bist alma
tich hoe machdi nūi
boerh: aldus v̄toernē dat
du dī ontfarmherticheit aldus
v̄sluutste Alle die claghē ge
die ī die gheeselde gemo
de pleghet op te stijghē waerē
ōmogelic wt te sprekē In
aldusdanigher wisē waerdē
die heymelike vriēdē go
des also lāge geringet eñ
ghedreuē thēt die hey
melike hoelē des ghemoets
vā alre eyghenticheit daer si
hē seluē gheerne ī behou
dē soudē ghelediget eñ
gereynighet werdē Eñ
mit hoer selues nae
liz werdē si also cōfuust

dat si nȳmeer āteis dī
tranckz vā hē seluē ver
moedē en dwāē Die dat
hier ī geoefet wert die
weet dat v̄waer dat hi
al na bi des brudegoms
dore is Eñ cloppet hi
daer an eñ volherdet
hi mit eñē doerliden
hi sel corte lic ī sinē hei
melikē slaepcamer ge
latē werdē Die heilige
gheest daer hi wil ple
ghet sōmighe vā sinē
vriendē wel dverlichter
weghē ī te leydē Mer
die tott' hoe thāt volco
mēh: gheweyē sijn die
moetē ōtwoestelic ellen=
dighe weghe bouwē
Des moet ons helpē
die alre soetste brude
gō ihūs xp̄s hier

die [illegible]

dat dat

daer doer daer

sich voer sich
dich trou
ꝛs weynych

nym heue suelber m y po
thesie die o p o dese tyt let
on besmetch elt myt der
en mit

[illegible]

